

ŽELEZAR

JESENICE, 27. MARCA 1986

ŠTEVILKA 12 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirnajstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik — novinar Dare Bradak, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

POSLOVANJE SLOVENSКИH ŽELEZARN V LETU 1985

1. SPLOŠNI POGOJI POSLOVANJA

Že nekaj let v letnih poročilih o poslovanju ponavljamo ugotovitev, da se srečujemo z zaostrenimi gospodarskimi razmerami. Žal tudi to pot ne moremo v tej zvezi reči prav nič spodbudnega. Stanje se celo poslabšuje, kar prihaja v sintetični obliki najbolj do izraza v izjemno visoki inflaciji. Lani so namreč cene naraščale hitreje kot kdaj koli pred tem. Tako so bile na primer pri industrijskih izdelkih v decembru kar za 93,8 odstotka višje kot leto poprej. Živiljenjski stroški so v tem času nekoliko manj porasli, za 86,68 odstotka, zato pa so v letošnjem letu ubrali še bolj strmo pot.

Seveda inflacija ni edini pojav, ki vzbuja zaskrbljenost. Opraviti imamo na primer tudi z nizkimi stopnjami rasti industrijske proizvodnje (v Sloveniji je lani porasla le za 1,2 odstotka), skromno rastjo konvertibilnega izvoza, vedno večjo brezposelnostjo, nazadovanjem produktivnosti dela, hitrim zmanjševanjem reproductivne sposobnosti gospodarstva, ogromnimi nepokritimi izgubami (še predvsem v bankah), velikim pomanjkanjem sredstev za financiranje splošne in skupne porabe, in še bi lahko naštevali. Le malo pa je v gospodarstvu sprememb na bolje. Delno bi to morda lahko rekli za osebne dohodke, ki lani niso narasli le nominalno (za 97,3 odstotka v gospodarstvu SRS), pač pa tudi realno (za približno 10 odstotkov). Žal pa se bo tudi ta sprememba pokazala zgolj kot uspeh kratkoročne narave; gospodarstvo namreč enostavno nima materialnega kritja za realno povečevanje osebnih dohodkov, in če jih povečamo, se nam tako ravnanje kmalu maščuje v obliki še višje inflacije.

Splošne gospodarske razmere, o katerih govorimo, so se seveda odrazile tudi v poslovanju Slovenskih železarn. Še predvsem to velja za inflacijo, ki je prevladujoče vplivala na vse finančno-ekonomske dosežke, ki jih izkazujemo v svojih poslovnih knjigah.

2. PROIZVODNJA

Tudi lani v Slovenskih železarnah v proizvodnji v poprečju nismo napredovali, podobno, kot to ugotavljamo že kar lepo število let. Oglejmo si nekaj podatkov. Surovega železa smo izdelali 190.846 ton, kar je 7 odstotkov manj kot leto poprej in kar 16 odstotkov manj, kot smo načrto-

vali. Surovega jekla je bilo izlitéga 816.757 ton, kar je tudi manj (za 3 odstotke) kot leto poprej. Le blagovno proizvodnjo smo s 703.427 tonami držali na ravni iz leta 1984, za načrtom pa je zaostala za 3 odstotke. K tem skromnim dosežkom sta največ prispevali železarni Jesenice in Store, medtem ko je bil v železarni Ravne opazen napredek, še predvsem glede obsega blagovne proizvodnje. Količinsko je proizvodnja nazadovala tudi pri predelovalcih: izjema je Veriga, kjer je bil dosežen napredek, čeprav ne tolikšen, kot smo ga načrtovali.

Ocene so bile narejene na podlagi fizičnih količin, in torej ne upoštevajo napredka, ki je bil dosežen v strukturi proizvodnje v korist zahtevnejših izdelkov. V tem pogledu je namreč tudi prišlo do nekaterih sprememb v zaželenih smereh, vendar te niso dovolj izrazite, da bi lahko opravičevale zadovoljstvo s proizvodnimi dosežki. Slej ko prej zato lahko ostajamo pri oceni, da namreč v Slovenskih železarnah, nasploh v proizvodnji, veliko prepočasi napredujemo. Zato pa potem tudi večjih trajnejših sprememb v dohodkovni uspešnosti ne moremo uresničiti.

(Nadaljevanje na 6. strani)

NE POZABIMO!

V nedeljo, 30. marca, bomo ob dveh spet uvedli poletni čas. Urine kazalce bomo prestavili za eno uro naprej. Poletni čas bo veljal do 28. septembra.

JEKLARJI 4,4 Odstotka nad PLANOM

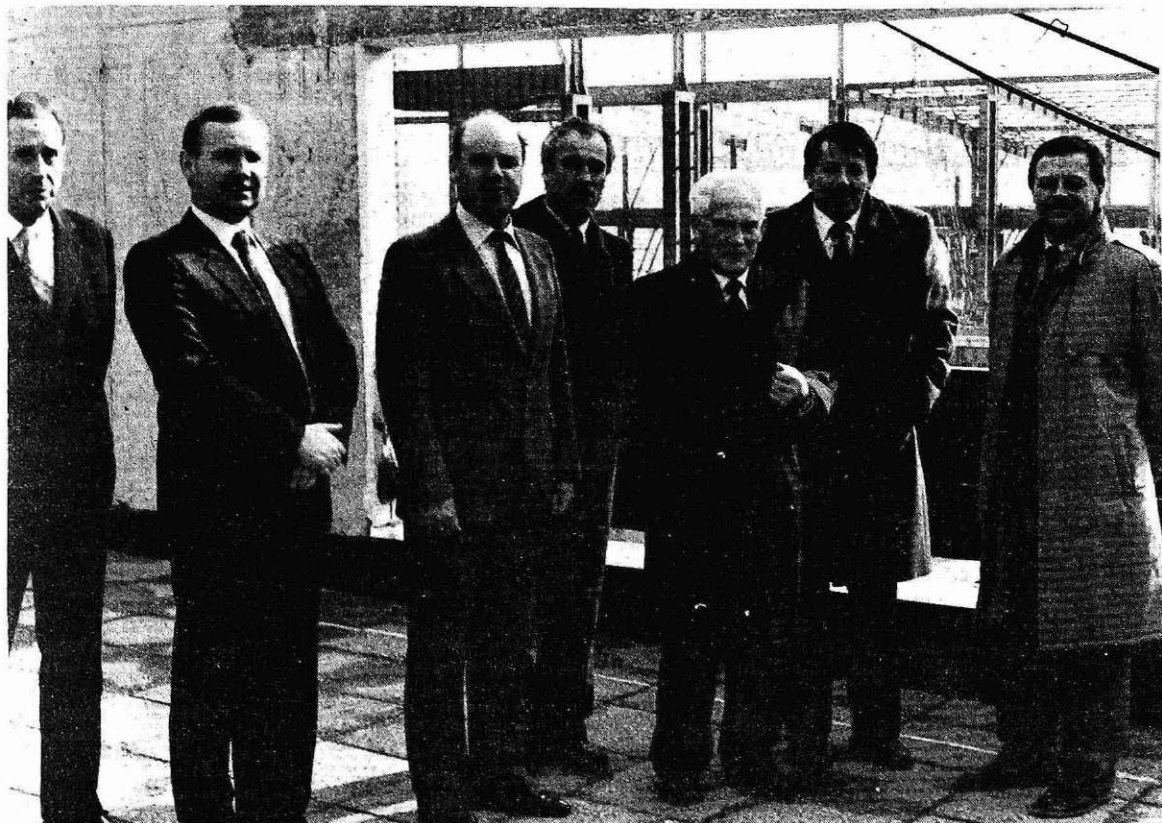
Do 24. marca smo po podatkih statistične službe izdelali 94.705 ton skupne proizvodnje. Družbeni plan dosega 99,3 %, operativni program pa presegamo za 1,2 %. Plan uspešno izpolnjujejo temeljne organizacije: Jeklarna (104,4 %), Valjarna blumingštel (108,2 %), Valjarna žice (102 %), HV Jesenice (146,9 %), Vratni podboji (116,7 %), Elektrode (107,1 %) in Zablarna (105,7 %).

V TOZD Plavž so izdelali 9.930 ton grodlja, kar je 89,7 % družbenega plana in operativnega programa.

V TOZD Jeklarna presegajo planirano količino za 4,4 %. Vili so 32.425 ton jekla.

Do sedaj smo prodali 22.724 ton, od tega 849 ton storitev. Plan storitev za marec je 110 ton, ki pa je že precej presežen. Družbeni plan odpreme končnih izdelkov in storitev dosega 87,2 %, zmanjšan operativni program pa presegamo za 0,9 %. Plan odpreme izpolnjujejo TOZD: Livarna (125,3 %), HV Jesenice (167,2 %), Profilarna (113,4 %) in Zablarna (110,2 %).

Mile Crnovič

Pri ogledu Jeklarna 2 (foto I. Kučina)

Pogovor o projektu Jeklarna 2 (foto I. Kučina)

ČASOVNE REZERVE NI VEČ

Stavek, ki je hkrati opozorilo in obveza, tako za investitorja kot za izvajalce gradnje Jeklarna 2. Večkrat so ga ponovili v sredo, 19. marca, na pogovoru, ki so se ga udeležili predsednik skupščine SRS Vinko Hafner, predsednik izvršnega sveta skupščine SRS Dušan Šinigoj, predsednik gospodarske zbornice Slovenije Marko Bulc, predstavniki Železarne Jesenice, Železarne Ravne, SOZD Slovenske železarne ter delovnih organizacij, ki sodelujejo pri tej največji slovenski investiciji.

V uvodnem delu je predsednik poslovnega odbora Železarne Jesenice poudaril, da je trenutno stanje del takšno, da bo mogoče dokončati projekt do roka. Vsako podaljšanje roka dograditve pa za Železarno pomeni veliko finančno obremenitev in hkrati razvojno oviro, saj, kot je dejal, »pri sedanjih tehnologijah dolgo časa ne moremo zdržati«. Ker smo v našem glasilu redno predstavljali stanje in problematiko gradnje Jeklarna 2, naj ponovimo le, da je do postavljenega roka za poskusno obratovanje v februarju potrebno opraviti slabih 50 odstotkov gradbenih del pri temeljih naprav, zgradbah in zunanjih ureditvah, izdelati 50 in zmontirati 80 odstotkov jeklenih konstrukcij proizvodnih hal, 80 odstotkov domače opreme ter izvesti še celotno montažo ter testiranje naprav. Obstaja pa bojazen, da bi ob

pospešeni montaži »pozabili« na kakovost opravljenega dela.

Zelo optimistično so izzvenele izjave predstavnikov izvajalcev. Predstavnik GIP Gradis je dejal, da bo v treh do petih mesecih dokončan glavni del gradbenih del, pričakujejo pa težave pri koordinaciji izvajalcev na gradbišču. Predstavnik RUDISA, ki pri tem poslu združuje 11. dobaviteljev, je opozoril na problem kasnitve pri jeklenih konstrukcijah. Težko jih bo zmontirati v šestih mesecih. Elektro peč in vakuumsko naprava, ki ju bo izdelala Metalna Maribor, sta v tehnološki pripravi. Pri kontilivu, ki ga izdelujeta STT in MIN Niš, se pojavlja problem reprogramiranja, montaže, slišali pa smo tudi zagotovilo, da bodo v teh delovnih organizacijah dali prednost izdelavi tega dela opreme.

Tako je poročala večina predstav-

nikov izvajalcev, kot rdeča nit pa se je pojavljala obljuba, da bo delo pravočasno opravljeno, znova in znova so opozarjali na zamude pri dokumentaciji, na problematiko nastanitve delavcev, nekateri izvajalci pa imajo težave z uvoznimi deli.

V zadnjem poročilu o stanju projekta smo zasledili, da Elektrogospodarstvo in Savske elektrarne Ljubljane kot pooblaščen investitor zamujata 270 dni po osnovnem terminskem planu. Na posvetu pa so zagotovili, da bo delo opravljeno do septembra. Predstavniki Železarne so poudarili tudi finančno problematiko investicije; sredstva se prepočasi zbirajo, nekatere banke še ne združujejo denarja (Jugobanka — 1 milijarda dinarjev), sprememba deviznega sistema pa je povzročila še dodatne težave.

Predsednik skupščine SRS Vinko Hafner, ki je bil tudi pobudnik tega pogovora, je opozoril na pomen projekta, tako za jesiško občino kot širšo družbenopolitično skupnost. Ker je investicija v slovenski javnosti označena kot problematična, je menil, da bi Železarna in tudi SOZD Slovenske železarne morale več sto-

riti za oblikovanje pozitivnega odnosa do projekta. Politični delavci lahko posamezno investicijo moralno podpirajo, ne morejo pa prevzeti odgovornosti zanjo.

Predsednik izvršnega sveta skupščine SRS je dejal, da je projekt potrebno dokončati v predvidenem roku. Vsako zavlačevanje ima lahko težke posledice, pomeni pa tudi velika dodatna sredstva.

Predstavniki izvajalcev so v sredo zagotavljali, da bodo dela pravočasno opravljena, da bo imela Jeklarna 2 prednost, da bo še več prepočetnega sodelovanja pri skupnem odpravljanju težav z uvozom nekaterih delov. Jeseniška in ravenska železarna bosta morali pravočasno izdelati potrebni material, na Jesenicah pa bomo poskrbeli za nastanitev delavcev izvajalnih delovnih organizacij. Do predvidenega začetka poskusnega obratovanja je le še 309 dni. Da nam voda teče v grlo, je več kot očitno, in lahko si le želimo, da po tem razgovoru in vseh izrečenih obljubah ne bodo obveljale Baconove besede: »Upanje je dober zajtrk, a slaba večerja.«

ČIMPREJ POVEČATI ZMOGLJIVOSTI

V TOZD Jeklovlek so v prvih dveh mesecih letos kljub nekaterim težavam uspeli preseči načrtovano skupno proizvodnjo in prodajo. V začetku januarja jim je primanjkovalo predvsem naročil za BK linijo, kasneje jim je občasno primanjkovalo vložka, vendar so načrtovano količino proizvodnje uspeli doseči s predelavo medfaznih zalog. Seveda so ti rezultati doseženi z zavzetim delom cele temeljne organizacije.

Tudi lani so planirano skupno in blagovno proizvodnjo v celoti dosegli. Nekaj manjša od planirane je bila odprema, kajti ob koncu leta so delali že po naročilih za leto 1986.

Vse leto so sicer imeli dovolj vložka za predelavo, še posebej za linijo schumag, kjer uporabljajo vložek debeline od 9 do 16 mm. Veliko težav pa so imeli predvsem zaradi slabe površine vložka, tako da so prav zaradi tega imeli še enkrat toliko izmeta kot leto prej.

Lani je bil izkoristek kar za dva odstotka nižji od načrtovanega. »Ob sprejemanju plana za lansko leto so odgovorni v strokovnih službah planirali 1,5 odstotka večji izkoristek kot leto prej,« je povedal Srečo Mežnar, vodja TOZD Jeklovlek. »Obenem so nam zagotovili, da bo TOZD Jeklovlek ves nekaliteten material lahko reklamiral pri predhodni temeljni organizaciji, s čimer bi bil ta material za nas odpisan. Odgovorni v strokovnih službah se tega dogovora niso držali do konca, in predhodna temeljna organizacija nam ne priznava reklamacij za nekaliteten vložek. Napake na vložku nastajajo v TOZD Jeklarna in v TOZD Jeklarna žice in profilov.

»Nekaj bomo morali spremeniti v našem načinu dela,« je še poudaril Srečo Mežnar. »Naše jeklo je vedno dražje, kupec ga že težko plačuje, zato je pri vhodni kontroli toliko bolj natančen, torej je tudi reklamacij več in večinoma so upravičene. Mislil, da se v naši Železarni premalo

zavedamo, da kupec zahteva kakovosten repromaterial in da so minili časi, ko smo kot proizvajalci lahko narokovali, kakšen material bomo prodajali. Sedaj je kupec prisiljen zahtevati kvalitetnejši material, da ga bo lahko kvalitetno predelal.

Tudi lani so, kot ugotavlja Srečo Mežnar, naredili določen premik v proizvodnji kvalitetnejšega asortimenta. Manj je bilo naročil za izdelke iz kvalitetnih nizkolegiranih jekel (avtomatska jekla), povečalo pa se je število naročil za plemenito nizkolegirana jekla (jekla za poboljšanje in cementacijo). S spremembo strukture naročil v korist bolj zahtevnih kvalitet pa je postala termična obdelava v TOZD Jeklovlek ozko grlo, zaradi česar je bila motena normalna nadaljnja predelava. Ker imajo v TOZD sorazmerno zastareli strojni park, se je število zastojev povečalo, predvsem tistih mehanskih, še posebej na vlečnem stroju schumag, ki je eden od nosilcev proizvodnje v tej temeljni organizaciji.

»Lokacija TOZD Jeklovlek je glede na vzdrževanje dokaj neprimerena. Spadamo namreč k območnemu vzdrževanju Bela, in ker smo tako oddaljeni od sedeža vzdrževanja, je tudi nadzor nad delom vzdrževalcev slab. Poleg tega ima TOZD Valjarna blumingštel prednost pri vzdrževanju, to pa je nemalo kratko izgovor, da vzdrževalcem ni treba takoj priti k nam. Zelo veliko je predvsem mehanskih zastojev, prav na valjčnem ogrodju schumag in na peskarskih strojih.

Delež brušenega jekla se je lani v skupni proizvodnji TOZD Jeklovlek povečal skoraj za 50 odstotkov. To je tudi močno vplivalo na finančno realizacijo same temeljne organizacije in Železarne. Brusilne zmogljivosti so sedaj bolj izkoriščene. Prej so namreč lahko opravljali tudi storitve za temeljne organizacije v Železarni in zunanje naročnike. Sedaj jih opravljajo le še občasno, če so zmogljivosti proste, pri tem pa ima prioriteto TOZD Žičarna.

Akumulativnost izdelkov TOZD Jeklovlek je zaradi dobrih prodajnih cen velika in po mnenju Sreče Mežnarja bi prav zato morali na vseh ravneh spodbujati uvajanje dodatnih vlečnih zmogljivosti, še posebej tistih za tanjše dimenzije, pod 15 mm premera, pa tudi druge profile.

»Če bomo z razširitvijo zmogljivosti predolgo zavlačevali, se nam utegne zgoditi, da bo praznino v proizvodnji vlečenega jekla zapolnil nekdo drug in nam tako zasedel tržišče za izdelek, ki je eden najbolj akumulativnih v naši Železarni.

V TOZD Jeklovlek zato planiramo razširitev zmogljivosti. Dobro se zavedamo, da moramo zapolniti vrzel v proizvodnji tanjših dimenzij, ker je povpraševanje po njih veliko. S tem bi dobili tudi možnost, da zgrešeno proizvodnjo predelamo v profilno žico (kvadratno, pravokotno, trikotno, polokroglo...). Ti izdelki bi bili veliko bolj akumulativni kot betonsko železo.

Zavedamo se, da gradimo novo jeklarno in da je za druge investicije manj denarja,« je na koncu razgovora poudaril Srečo Mežnar. »Toda, če ne bomo vlagali tudi v predelovalne zmogljivosti, ki so vedno bolj zastarele, tudi za odplačevanje jeklarn ne bo denarja.

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA V MARCU

Do 21. marca je bila dosežena ugodnejša realizacija kot v preteklem mesecu. Podatki pa med seboj niso primerljivi, saj od 10. marca uveljavljamo višje cene večine izdelkov našega proizvodnega programa. Kolikšen je vpliv višjih cen, pa med mesecem težko ugotovimo. Ob koncu meseca bo treba pretehtati vpliv strukture in količine prodaje ter vpliv povečanja cen ter na tej osnovi določiti realni cilj poslovanja. Do takrat pa upajmo in delajmo tako, da bo konec meseca vsaj tako uspešen, kot je bil začetek.

Oddelek za nagrajevanje

PROBLEMSKA KONFERENCA

V petek, 21. marca, je predsednik predsedstva stalne akcijske konference ZK Železarne Oto Pestotnik sklical problemsko konferenco. Obravnavali so problematiko poslovanja Železarne v preteklem letu in planske obveznosti za leto 1986 s poudarkom na gradnji Jeklarn 2. Seja je sodila v sklop predkongresnih aktivnosti, vsebinsko pa je bila vezana na problematiko poslovanja Železarne in njenih razvojnih perspektiv, bila pa naj bi tudi v pomoč delegatom za 10. kongres ZKS.

Poleg delegatov za 10. kongres in članov stalne akcijske konference so se seje kot gostje udeležili Miran Potrč, vodja delegacije SRS v skupščini Jugoslavije, ter predstavniki občinske in medobčinske konference ZK.

Predstavniki Železarne, ki so se zvrstili za govorniškim odrom, so poskušali gostom in delegatom za 10. kongres ZKS predstaviti problematiko poslovanja Železarne in težave, s katerimi se srečujejo, tako z ekonomskega in proizvodnega kot kadrovskega vidika. Teh težav ni malo, še povečujejo pa jih neugodne investicijske razmere.

Vodja slovenske delegacije v skupščini SFRJ Miran Potrč je v svojem govoru na koncu seje poudaril, da je treba tista vprašanja, ki so bila nakazana na konferenci in ki zadevajo neposredno probleme jeseniških železarjev in njihove aktivnosti, predstaviti tudi na 10. kongresu ZKS.

Pretehtati je treba, kako se organizirati, da ta vprašanja ne bi ostala omenjena le na tej problemski konferenci in mogoče še na naslednji, problemi pa bi ostali.

Povedal je, da se z velikimi težavami srečujejo tudi v drugih delovnih okoljih. Te težave se zelo razlikujejo od panoge do panoge, različne pa so tudi v posameznih republikah in pokrajinah. Prav zato se mogoče zdijo ukrepi, ki jih sprejemajo na zveznem in na republiškem nivoju, preveč splošni, saj je pri njihovem sprejemanju potrebno upoštevati celotno problematiko v vseh okoljih.

Poudaril je, da bomo le z vztrajnim delom in zavzetostjo pri reševanju problemov našli pot iz sedanjih težav.

Obširneje bomo o problemski konferenci poročali v naslednji številki Železarnja.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Žebljarna in v skladu s Pravilnikom o delovnih razmerjih

PONOVRNO OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

VOZNIK VILIČARJA, šifra 2471, D-3, 6. ktg., 1 oseba.

POGOJI:

- 6 razredov osnovne šole,
- izpit za voznika viličarja.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi na kadrovske sektor Železarne Jesenice z oznako »za TOZD Žebljarno«.

PREVENTIVNI GINEKOLOŠKI PREGLEDI

V aprilu in maju organizira oddelek za zdravstveno in socialno varstvo preventivne ginekološke preglede za vse zaposlene ženske v Železarni Jesenice.

Preventivni pregledi bodo v zgornjih prostorih Obratne ambulante Železarne, v dispanzerju za medicino dela, prometa in športa. Opravljaj jih bo zdravnik ginekolog dr. Branislav Vladikovič.

Da bodo pregledi nemoteno potekali, posredujemo datume, vsaka ženska pa naj si izbere najbolj ustreznega.

Vse, ki se zanimate za pregled, se prijavite na Oddelku za zdravstveno in socialno varstvo — tel. 3311, kjer vas bodo vpisali po datumih in urah.

Preventivni pregledi bodo organizirani popoldne, ob 15. uri (torek, četrtek), dve soboti pa dopoldne, ob 7. uri, in sicer:

APRIL: 1., 3., 5. (sobota), 8., 10., 15., 19. (sobota), 22. in 24. MAJ: 6., 8., 13. in 15.

Zaželeno je, da se preventivnega pregleda udeležite v čim večjem številu, saj vsako pravočasno odkrito obolenje omogoča krajše, a bolj učinkovito zdravljenje.

Oddelek za zdravstveno in socialno varstvo

O LAČNEM VOLKU IN MOŠKI EMANCIPACIJI

Kar nekaj časa sem kolebal in se spraševal: ali naj ali naj ne. Namreč: napišem prispevek o praznovanju osmega marca. Kajti novinar mora biti objektivni, kar pomeni, da mora pisati tako, da bo volk sit in koza cela. Kdo je volk in kdo koza, se pa ne ve. Danes ta, jutri oni.

Tudi časovna odmaknjenost od dogodka mi ni kaj prida pomagala, še vedno raje ne bi pisal o tem, kajti niti sam si nisem povsem na jasem, kako so razdeljene vloge, in, ali ne bom nemara na koncu prav jaz tista koza, s katero se bo mastil volk.

Pa vendar: k stvari. Nekoliko po ovinkih seveda, da se bo laže izmuzniti, ko pride policaj in reče: »Hop, Cefizelj, pa te imam!«. Osmi marec je dan, ki naj bi ga ženske imele za svoj praznik, ko naj bi se govorilo o poslanstvu matere in žene. Dan, ko otroci v vrtcih rišejo živobarvne rožice in ko prenekaški zakonski sovpreg edinkrat v letu pomije posodo. Dan, ko moški govorniki govorijo o ženski emancipaciji in ko se marsikatera ženska emancipira tako, da se za en dan v letu navzame moških razvad. Dan, ko si ženske, ki poslušajo slavnostne govore, želijo kake manj slavnostne in bolj trajne pozornosti, tiste pa, ki še slavnostnih govorov niso deležne, si morda želijo vsaj tega, da bi poslušale kak slavnostni govor.

In tako se v malo večji delovni organizaciji, kakršna je naša železarna, mimogrede zgodi, da se organizatorji praznovanja dneva žena ne znajo dogovoriti, na katerem koncu bi zadevo začeli in kako bi stvar izpeljali, da bi bil volk sit, koza pa cela. Nekatere ženske potem dobijo šopek in čestitko, pa še kakega tisočaka za povrh in dovoljenje za izhod ob dvanajstih, druge pa dobijo ne-

podpisano čestitko, ki bo prišla prav še ob naslednji priložnosti. Ker so odgovorni tovariši ugotovili, da je denarja premalo za delitev, ga v imenu praznujočih žensk nakažejo v humanitarne namene. Ko užajene slavljenke zahtevajo pojasnilo, morajo poslušati vse kaj drugega kot slavnostni govor.

Zgodba ni prijetna ne za udeležence in ne za opazovalca, vsako kazanje s prstom bi strasti le še bolj razplamtelo, koristi pa bi od tega ne bilo nobene.

Ne morem se povsem strinjati s tistim, kar se skriva za novinarjevo objektivnostjo, saj to največkrat pomeni, da pustiš najprej govoriti ene-

ga, potem še drugega, sam pa se lepo umakneš. Biti objektivni pomeni, da se moraš opredeliti. Za ali proti. Tu pa se teorija prevesi v prakso, kjer ima vsak za in vsak proti svoje ime in svojo vlogo. Nekdo je volk, nekdo je koza in koza je kaj hitro tudi novinar, ki se mora po službeni dolžnosti spoznati prav na vse, v resnici pa ima tudi novinar svojo omejeno pamet, v kateri ni prostora za vse, na kar bi se moral spoznati.

Kaj da ima to opraviti z osmim marcem? Nič. Saj osmi marec je vendar praznik vseh žena, ki so iz dneva v dan bolj emancipirane. Če bi se še moški nekoliko emancipirali in se ob letu dogovorili, da so vse ženske v Železarni enako emancipirane in da torej zaslužijo enak delež moške pozornosti, bi bil ženskam tudi ženski praznik bolj pri srcu.

Borut Grce

DOSLEDNEJŠE IZVAJANJE PRAVILNIKA O VARSTVU IN VREDNOTENJU IZUMOV IN TEHNIČNIH IZBOLJŠAV TER DRUGIH OBLIK INVENTIVNEGA USTVARJANJA

Pravilnik o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav ter drugih oblik inventivnega ustvarjanja v sedmem poglavju določa postopek za uveljavljanje predloga tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej.

Predlogi se skladno z 22. in 32. členom pravilnika pripravljajo v naslednjih oblikah:

- a) kot že realizirane izboljšave oz. koristni predlogi, za katere je dalo soglasje vodstvo TOZD uporabnika, registrirani v TOZD ali delovni skupnosti (najkasneje v roku enega leta po uvedbi).
- b) kot nerealizirane izboljšave, predlogi, ideje, ki so toliko obdelani, da je realizacija mogoča brez dodatnih tehničnih ali organizacijskih obdelav;
- c) kot ideje lahko tudi ustno. V tem primeru je komisija za inovacije v TOZD ali DS dolžna idejo zapisati in poslati OZIL-u.

Če želimo dosledno upoštevati člene pravilnika o inovacijah, bi morali vse predloge, ki so bili realizirani brez soglasja vodstva TOZD, zavrniti, to pa na prvi pogled pomeni, da bomo zaviralno nastopili proti inovacijam, po drugi strani pa le postopamo skladno s pravilnikom.

Kakorkoli pogledamo stvari, vidimo, da nas pravilnik zavezuje, da predloge, ki niso v skladu z 21. in 32. členom, zavrnemo.

Omenjeno problematiko smo obravnavali na sestankih UO DIATI ter Komisije za inovacije in novatorstvo pri IO konference OO sindikata ŽJ ter sprejeli naslednje sklepe:

1. Pri postopku za uveljavljanje predlogov tehničnih izboljšav, koristnih predlogov in idej moramo dosledno upoštevati kriterije, ki jih določa pravilnik.

2. Glede na to, da so realizirane izboljšave, ki dajejo pozitivne rezultate, a vodstvo TOZD uporabnika zanje ni dalo soglasja, predlagamo, da novatorji take predloge vseeno prijavijo, najkasneje do 1. aprila, vendar ti predlogi ne smejo biti starejši od enega leta.

3. Po 1. aprilu bomo vse predloge, ki niso prijavljeni skladno s členi pravilnika, zavrnili.

Vodja oddelka:

Ivanka Petrič

Železarski globus

ZDA

Ameriški rudniki, v katerih kopljejo premog za koksiranje, računajo, da bodo v letošnjem letu nakopali okrog 65 milijonov ton te železarske surovine. Izvoz v Kanado naj bi se povečal za okrog 13 odstotkov, v ostale države pa naj bi se malo znižal. Menijo tudi, da bo domača poraba ostala na lanskeletni ravni.

TURČIJA

Lani so turške železarne v Iran izvozile 850 tisoč ton različnih železarskih izdelkov. Za letošnje leto so podpisali nov sporazum, po katerem bo količina železarskih izdelkov, ki jo bodo turške železarne izvozile v Iran, narasla na 2 milijona ton.

Pred martinovko

V
tve ko
boji (š
so bil
5.627
: podbo
odstot

Lah
dobro
lo naj
zapiše
lu izvi
konfe
zapisr
vljena
še vse
ob po
kandi
stopki
znava
litvah
rov in
voliln
pa je
novar
odbor
vpraš
števil
novat
Tudi
obraz
stopk
bilo i
glavn
razlog
1. F
se po
dila,
volitv
najož
cij DL
2. F
volitv
ja, je
vodst
sindil
kaj n
sikje
nih o
le ak
volitv

I
mno
doma
ne vr
terih

Po
kono
nju l
secih
daljš
be. U
in po
doma
vseh
pom
zarn
uvoz
bo p
čem
dere
pom
vadr
ka
večj
sred
naše
ličin
V
na J
spre

drug
no i
seds
tev i
prav
izvr
M
konl
ki je
dent
podj
slov
droč
tem
je za
dent
tar
je ti
evid
za n
vaja
skuj
volj
valr
mor
tve
prec
N
odbi
prec
evid
člar
kot
opri

POROČILO O POTEKU SKUPŠČINSKIH VOLITEV V ŽELEZARNI

Volitve so bile v četrtek, 13. marca, med 5. in 17. uro. Ob 11. uri so volitve končali v TOZD Livarna (94,1-odstotna udeležba) in v TOZD Vratni podboji (98,1-odstotna udeležba). V vseh ostalih TOZD in delovnih skupnostih so bile volitve končane ob 17. uri. Od 6372 volilnih upravičencev jih je volilo 5.827 ali 88,3 odstotka. Najboljša udeležba na volitvah je bila v TOZD Vratni podboji (98,1 odstotka), najslabša pa v TOZD Hladna valjarna Jesenice (81,5 odstotka).

Lahko bi rekli: konec dober, vse dobro. Toda, če pogledamo, kje je bilo največ težav, potem lahko mirno zapišemo, da prav pri tehničnem delu izvedbe temeljnih kandidacijskih konferenc (vodenje TKK in pisanje zapisnikov). Ne gre za slabo pripravljena volišča in ne za boljše ali slabše vsebinske in kadrovske priprave ob postopkih evidentiranja, predkandidacijskih in kandidacijskih postopkih. Gre enostavno za slabo poznavanje zakonskih predpisov o volitvah (vloge TKK, imenovanje odborov in komisij). Medtem ko so bile volilne komisije pravilno izvoljene, pa je bilo veliko nejasnosti pri imenovanju zadostnega števila volilnih odborov, marsikje pa tudi preveč vprašanj, zakaj imenovati tolikšno število volilnih odborov in zakaj imenovati komisije za volilne imenike. Tudi pri izpolnjevanju številnih obrazcev od predkandidacijskih postopkov do zadnjih zbirnih poročil je bilo precej nejasnosti, ki pa so v glavnem izhajale iz dveh preprostih razlogov.

1. Redki so bili tisti, ki so brali in se poglabili v vsa, res številna navodila, in se pravočasno pripravili na volitve (da o koordinaciji dela med najvišjimi vodstvi osnovnih organizacij DPO sploh ne govorimo).

2. Kljub temu da so priprave na volitve trajale od lanskega februarja, je bil odnos precejšnjega števila vodstev osnovnih organizacij Zveze sindikatov v Železarni Jesenice dokaj neresen. V tem času so se marsikje zamenjali predsedniki osnovnih organizacij sindikata. Zato so bile aktivnosti v zvezi s pripravami na volitve in po volitvah nemalokrat na-

loge ali domena posameznikov (bodi si predsednika volilne komisije, predsednika sindikata, včasih pa tudi tajnice oziroma personalnega uslužbenca, posebej takrat, ko je bilo v posebne obrazce potrebno vpisovati ustrezne, a pomembne podatke), ne pa naloga vseh DPO, zlasti osnovne organizacije sindikata. Tudi v vodstvih TOZD je bilo nekaj nerazumevanja volilnih postopkov, čeprav so v marsikaterem okolju prav ti veliko pripomogli, da na dan volitev ni bilo večjih problemov.

Mnogo premalo in konkretno se je v izvedbo teh nalog vključevalo vodstvo IO KOO sindikata v Železarni. Vzroki so nejasni, čeprav izgovor na ravni DO, da je občinski sindikalni svet Jesenice gradiva za vse postopke pošiljal neposredno v OO zveze sindikatov, ni prepričljiv. Menim, da je pri tem politično nalogo sindikata prevzel CPSI, čeprav se strinjam, da je strokovno delo gotovo stvar centra. Veliko vprašanj so imeli predsedniki volilnih komisij, kar kaže, da so naloge vzeli resno. Skoraj zamenljivo pa je število predsednikov sindikata, ki bi zahtevali pojasnilo, medtem ko iz vrst mladinske organizacije in sekretarjev OO ZK sploh ni bilo vprašanj. Tudi po koncu volitev, da delo ni bilo koordinirano oziroma da naloge niso bile porazdeljene.

To se je pokazalo tudi ob sklicevanju oziroma izvedbi konstituantnih sej v TOZD in delovnih skupnostih, ko smo skoraj vsi iniciativno prepustili predsednikom delavskih svetov. Volitve so torej za nami. Izkušnja več, kako v prihodnje ne smemo ravnati. Vodstvom DPO pa razlog več,

da opozorijo na nekatere postopke in volilna pravila, ki so v življenjski praksi videti popolnoma drugače, kot določa Zakon o volitvah.

Ob koncu moramo omeniti ter pohvaliti delavke odseka za kadrovske evidenco in statistiko ter delavke na CPSI, brez katerih bi v Železarni Jesenice zelo težko ujeli roke za pripravo volilnih gradiv (razglasi, glasovnice in podobno).

In še temeljna ugotovitev. Če bi se v vseh samoupravnih organizacijah (TOZD in delovnih skupnostih Železarne Jesenice) strogo držali in uresničevali naloge v zvezi s pripravami na izvedbo volitev (Program je bil sprejet februarja 1985 leta na skupni seji predsedstva OK SZDL Jesenice in volilne komisije ter poslan vsem predsednikom IO OO ZSS v Železarni), bi bilo mnogo manj nejevolje, slabih in pomanjkljivih informacij, ugihanj pa tudi dezinformacij (Vse to je sicer obsežno in pomembno delo, ki smo ga v okviru Volitev 88 nedvomno tudi v Železarni opravili, delno razvrednotilo), volitve pa bi bile v vseh pogledih mnogo bolj uspešne.

Oceno, izdelano na osnovi dvoipolmesečnega dela in usklajevanja nalog v okviru TOZD in delovnih skupnosti ter CPSI v Železarni Jesenice za izvedbo skupščinskih volitev marca 1986, bi v marsikaterem delu lahko še razširili in dopolnili. Ob tem menimo, da bi bilo potrebno racionalizirati število potrebnih volilnih obrazcev in jih poenostaviti, kar ne bi zmanjševalo demokratičnosti volilnih postopkov. Fazo kandidiranja pa bi morali na račun faze evidentiranja (če vemo, da je to naša stalna naloga) razširiti na dva do tri mesece. Na tak način bi bilo lahko v vseh samoupravnih organizacijah in skupnostih dovolj časa za široke in demokratične razprave o vseh predlaganih možnih kandidatih. Tako pa smo zaradi napetih rokov delali vsebinske pa tudi organizacijske napake.

Mirko Rabič

ALI JE DOVOLJ NAROČIL?

Ko smo ob koncu leta 1985 sprejemali nove devizne zakone, je bilo mnogo govora o tem, kako bo sprostitve uvoza jekla vplivala na prodajo v domačih železarnah. Le tri mesece kasneje lahko ugotovimo, da uvoz jekla ne vpliva na spremembo odnosa med ponudbo in povpraševanjem. Na nekaterih področjih lahko celo zasledimo večje pomanjkanje kot v preteklosti.

Posledice sprememb devizne zakonodaje se kažejo bolj v pomanjkanju kot v izobilju. V naslednjih mesecih je zato mogoče pričakovati nadaljnje poslabšanje uvozne ponudbe. Uvoz iz vzhodnih klirinških dežel in posebni aranžmani ne morejo nadomestiti tisočih strukturnih, niti vseh količinskih potreb. To pa še ne pomeni, da po položaj domačih železarn lažji. Primanjkovalo bo nujnih uvoznih materialov, kljub temu se bo povečala ponudba jekla na domačem trgu. Železarni v Zenici in Smederevu bosta nosilki tega razvoja, to pomeni, da bo masovnega jekla navadnih kvalitet več. Hkrati bo politika dragega denarja onemogočala večje zaloge pri porabnikih in posrednikih. S tem smo prišli do bistva našega problema: kvaliteta, ne le količina je naša valuta.

V šestdesetih letih, ko je Železarna Jesenice izvajala prvo tehnološko spremembo v gradnji dveh 60- do

70-tonskih elektropeči, je bila začrtana smer razvoja. V sedemdesetih letih smo zgradili moderno hladno valjarno z vsemi potrebnimi linijami za izdelavo visokih kvalitet hladno valjanih pločevin in travkov. Sedaj gradimo novo elektrojeklarno, ki bo nadomestila zastarelo in drago proizvodnjo po SM postopku. Sama proizvodnja kvalitetnega jekla še ne pomeni uspeha, če ga tržišče ne potrdi. Čez noč ni mogoče doseči nove tehnološke ravni in spremeniti potrebe. Zato je naše tehnološko-komercialno delovanje povezano s spremembami, ki jih še bolj pričakujemo v naslednjih letih.

Pod višjo kvaliteto pa ne razumemo le visokolegirano jeklo, ampak tudi termično obdelavo, čistočo jekla, dimenzijo, toleranco, površino, plastičnost, jamstvo in druge specifične potrebe kupcev. Vakuumska tehnologija v stari elektrojeklarni nam je že lani prinesla pomembne

uspehe na področju kvalitet in stroškov. Jeklarna 2 pa bo omogočila nadaljnji razvoj na tem področju. V želji ustreči kupcu in čim prej osvojiti novi asortiment, smo morda v določenih primerih precenili naše možnosti. Zaradi količinskih ciljev največkrat zaostajamo prav za izdelavo zahtevnih kvalitet. Prav v tem prihaja do razhajanj med posameznimi oddelki proizvodnje in poslovnimi cilji. Na osnovi strukturnih sprememb celo ugotavljamo, da manjka naročil za posamezne stroje. V široki paleti proizvodov naše železarne je tudi nekaj takšnih, ki jih moramo zaradi večjih zmogljivosti izvažati, vendar je to pomembno tudi za naš tehnološki razvoj.

Na koncu sestavka lahko ugotovimo, da je splošno stanje naročil dobro. Morali pa bomo imeti razumevanje za strukturne spremembe in vanje vložiti še več naporov. Te spremembe že zahteva tržišče, kar je vsekakor v skladu z našim razvojem. Seveda so tudi tu meje, zato je naša skupna naloga, da najdemo najboljše rešitev, ki bo zadovoljila naše interese in interese kupcev.

Ernest Pušnik

DELEGATI POTRDLI MANDATARJEVO IZBIRO

V torek, 25. marca, je bila v sejni dvorani skupščine občine Jesenice druga seja občinske kandidacijske konference, na kateri je bilo obravnavano poročilo volilne komisije in komisije za kadrovska vprašanja pri predsedstvu OK SZDL Jesenice. Poročevalci je delegate seznanili z rezultati volitev in vsem, kar se je po njih še zanimivega zgodilo. Večina udeležencev je pravzaprav najbolj željno čakala na poročilo mandatarja novega občinskega izvršnega sveta Tomaža Keršmanca.

Med prvo in drugo kandidacijsko konferenco se je Avguštin Novšak, ki je pred tem že dal soglasje k evidentiranju za možnega kandidata za podpredsednika skupnosti za zaposlovanje, odločil, da bo na tem področju raje aktivno deloval v svojem temeljnem delegatskem okolju, zato je za novega možnega kandidata evidentiran Božo Ahec, trenutno sekretar občinske skupščine. Zataknilo se je tudi pri Mileni Gerbec, ki je bila evidentirana za možno kandidatko za namestnico predsednika zbora izvajalcev občinske izobraževalne skupnosti, čeprav na CSUI ni bila izvoljena niti v delegacijo za izobraževalno skupnost. Na CSUI, kjer bodo morali učenci z volilno pravico volitve ponoviti, so zato namesto nje predlagali Lada Brišarja.

Največ težav sta si koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja in predsedstvo OK SZDL povzročila z evidentiranjem Božidarja Bartlja za člana izvršnega sveta, saj te funkcije kot član PO Železarne ne more upravljati. Zadevo so skušali rešiti s

spremembo statuta, ki pa ni možna, glede na to, da občinski statut temelji na določbah Zakona o temeljnih sistemu državne uprave. Mandatar je zato predlagal novega člana IS za področje industrije Janeza Jamarja, ki je zaposlen v DS KO-FI v Železarni, funkcijo člana izvršnega sveta pa bo opravljal neprofesionalno.

Tomaž Keršmanec je prisotnim pojasnil svoj način izbiranja članov novega izvršnega sveta in skušal odgovoriti na nekatere pripombe na ra-

čun posameznih kandidatov. Spregovoril je o kontinuiteti v delovanju izvršnega sveta, ki po njegovem ni samo v istih ljudeh na istih funkcijah, ampak tudi v kontinuiteti dela upravnih organov. Svoje argumente je večkrat podkrepil s primerjavo dela izvršnega sveta in športne ekipe. Kaže, da je bila najbolj sporna njegova odločitev o dveh članih izvršnega sveta, za področje turizma in področje družbenih dejavnosti, kar se je pokazalo tudi pri glasovanju za predlagane člane IS. Kljub vsemu je mandatar večinoma navzočih očitno uspel prepričati v pravilnost izbire, saj so, kljub nekaj glasovom proti, večinoma glasovali tudi za sporne kandidate.

Borut Grce

JUBILANTI 50-LETNIKI

V aprilu bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: Ljudmila INTIHAR, Valjarna debele pločevine — 1. aprila; Milan STEVANOVIČ, Jeklarna — 2. aprila; Bego MUSIČ, Plavž — 2. aprila; Alojz PIVAR, Valjarna bluming-štel — 2. aprila; Jože DRSTVENŠEK, Transport — 3. aprila; Slavko OVSENEK, Vzdrževanje — 4. aprila; Djuro SAMARDJIJA, Plavž — 10. aprila; Valentin PIKON, Vzdrževanje — 13. aprila; Alojz CELESTINA, Transport — 16. aprila; Martin TORKAR, Valjarna bluming-štel — 20. aprila; Husein FATKIČ, komercialni sektor — 23. aprila; Alojz DEČMAN, Jeklarna — 23. aprila; Rudi NOČ, Valjarna debele pločevine — 23. aprila; Franc JAMAR, Energetika — 26. aprila in Djuro BORENOVIČ, Žičarna — 28. aprila.

Iskreno čestitamo!

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 31. MARCA DO 6. APRILA

31. marca, Jože KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje 112, tel. št. 89-129.
1. aprila, Oskar KURNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, tel. št. 81-214.
2. aprila, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Bluming štel, Jesenice, Tomšičeva 88, tel. št. 82-054.
3. aprila, Tina MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, C. talcev 4/a, tel. št. 83-345.
4. aprila, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
5. aprila, Leon MESARIČ, vodja TOZD Želbljarne, Jesenice, Titova 3, tel. št. 81-216.
6. aprila, Srečo MEŽNAR, vodja TOZD Jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107/a, tel. št. 89-040.

Dežurstvo je vsak dan od 14. ure do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah, praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

Med dežurstvom mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 31. 3.	JANKO CERKOVNIK	KAREL KOBLAR
TOREK — 1. 4.	BERTI KRAPEŽ	IGOR LOGAR
SREDA — 2. 4.	MILAN RAVNIK	DUŠAN BAK
ČETRTEK — 3. 4.	BRANE CEPIČ	FRANC ARNEŽ
PETEK — 4. 4.	AHMED TELALOVIČ	STANE ERZEN
SOBOTA — 5. 4.	FRANC NOVAK	STANE MENCINGER
NEDELJA — 6. 5.	ALOJZ LEBAR	IVO LEBAN

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 31. marca do 5. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: od 6,30 do 8. ure.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

V soboto, 5. aprila, samo dopoldne, II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.

ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — Viktor Stražišar, v. dent., in II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce: od 7. do 8. ure.
POPOLDNE:

III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.
Za Vatrostalo: od 15,30 do 16,30.

V soboto, 5. aprila, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mag. dr. Bela Gazafi.

SŽ — ŽELEZARNA JESENICE — z o. sol. o., c. Železarjev 8, 64270 Jesenice

razpisuje za šolsko leto 1986/87 naslednje

ŠTIPENDIJE

Usmeritev — program	stop. zaht.	štev. razp. štipendij
VISOKE ŠOLE		
dipl. inž. metalurgije	VII	16
dipl. inž. strojništva	VII	9
dipl. inž. elektrotehnike	VII	8
dipl. inž. matematike	VII	2
dipl. inž. računalništva	VII	2
dipl. ekonomist	VII	17
dipl. org. proizv. tehn. usm.	VII	2
dipl. inž. kemije	VII	3
● kemija	1	
● kem. tehnolog	2	
dipl. inž. fizike	VII	1
SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE		
Metalurška usmeritev:		
4-letni program	V	25
3-letni program (litar, modelni mizar, talilec, valjavec)	IV	50
Kovinsko predelovalna usmeritev:		
3- in 4-letni program (CSUI)	IV, V	80
3-letni program voznik-avtomehanik	IV	2
SKR (2-letni) program metalurška in kovinsko predelovalna usm.	II	40
Elektrotehniška usmeritev:		
4-letni program — elektronik		
1. letnik	V	4
4-letni program — elektro energetik		
1. letnik	V	4
3-letni program — elektro energetik	IV	20
Gradbena usmeritev:		
3-letni program		
● klepar	2	
● tesar	2	
Kemijska usmeritev:		
4-letni program — kemijski tehnik	V	3
3-letni program — kemijski laborant	IV	3
Naravoslovno-matematična usmeritev (CSUI Jesenice):		
4-letni program — 1. letnik	V	4
Gostinsko turistična usmeritev:		
3-letni program	IV	4
● kuhar	2	
● natakar	2	
Kultura:		
4-letni program — fotograf	V	1

1. Kandidati naj za štipendijo zaprosijo s posebnim obrazcem »Vloga za štipendijo v Železarni Jesenice«, ki ga je Železarna priredila za svoje potrebe in ga lahko dobite na vseh osnovnih šolah, Centru srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice in kadrovskega sektorju Železarne Jesenice, ali pa z obrazcem DZS 8.40, ki ga kupite v knjigarni.

2. Osebnih dohodkov staršev za leto 1985 vpišejo delovne organizacije, v katerih so starši zaposleni; višina otroškega dodatka se označi posebej, sicer se smatra, da ga kandidat ne prejema.

Za starše, ki so upokojeni, je treba priložiti odrezek pokojnine za december 1985 in napisati, če so upokojenci Železarne.

3. Podatkov o osebnih dohodkih staršev ni treba vpisati učencem, ki so se odločili za kovinarsko usmeritev ali SKR program kovinsko predelovalne oz. metalurške usmeritve.

4. Fotokopijo zadnjega šolskega spravevala oz. potrdila o opravljenih izpitih predložijo vsi kandidati ob koncu šolskega leta oz. najkasneje do 30. junija.

5. Kandidati naj prijave za štipendijo po možnosti oddajo do 31. maja na kadrovskega sektorju Železarne Jesenice.

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

TOZD Elektrode

Odbor za gospodarstvo v TOZD Elektrode je na 11. seji 10. marca med drugim obravnaval februarске proizvodne rezultate in plan za marec. V februarju so namesto načrtovanih 1830 ton izdelali kar 1951 ton, kar pomeni, da so plan prekorčili za 6,7 odstotka. Načrtovano proizvodnjo so dosegli pri vseh vrstah izdelkov, razen pri VP žici (zaradi potrebe se je rezalo več E0 žice) in pri aglopraskih. Teh so nameravali izdelati 50 ton, žal pa investicijska zamuja, tako da začetek poskusne proizvodnje še ni znan. Odprema gotovih proizvodov je bila večja od proizvodnje in od načrta, realizirali pa so tudi načrtovani izvoz.

V marcu nameravajo v TOZD izdelati 1800 ton, od tega 1320 ton oploščenih elektrod. Težave pa imajo, podobno kot že v februarju, s proizvodnjo aglopraskov, saj izpada načrtovane proizvodnje zaradi zakasnitve pri montaži do konca leta ne bo mogoče nadoknaditi. Do težav bo zaradi tega prišlo tudi na tržišču, saj so porabniki prašek že naročili. O tem bodo seveda obvestili tudi odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne. Sicer pa je, kot je članom odbora pojasnil vodja TOZD dr. Begeš, pri napravah za proizvodnjo aglopraskov vse pripravljeno, da monterji Oerlikona preizkusijo naprave.

V ZSSR naj bi v marcu izvozili 500 ton elektrod, 20 ton pa za koope-

racijo. Vendar pa je realizacija celotne količine za ZSSR po mnenju odbora vprašljiva, ker do seje odbora še niso imeli ustrezne specifikacije.

Remont oploščnevalne linije 3, ki naj bi bil marca, je odpadel, ker je bila linija že prej urejena. Urediti morajo le še dovod vode in odpravanje.

V februarju so planirali 1020 ur nadurnega dela, opravljenih pa je bilo 867 nadur. V marcu načrtujejo

1150 nadur, od tega največ v oploščnevalnici (300) in rezalnici (450).

Osnovni organizaciji ZSMS iz TOZD HVB je odbor podaril dva zavitka elektrod Jadran S polmera 2,5 mm (4 kilograme), kot pomoč pri izvedbi smučarskega tekovanja. Pod točko Delegatska vprašanja in pobude pa je šestim delavcem TOZD Elektrode odobril odkup plastičnih sodov. Upoštevali so tudi pripombo članice odbora, da pomanjkanje matric za rezalne stroje ovira normalno delo.

ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

TOZD Jeklovlek

Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Jeklovlek se je na 1. seji 6. marca seznanil s poslovnim poročilom za leto 1985, poročilom o poškodbah ter poročilom o elaboratu inventurne komisije.

V razpravi o poslovanju v lanskem letu sta bila poudarjena dva problema. Vse leto je namreč primanjkovalo naročil za BK linijo, slaba je bila kakovost površine vložka. Opozorili so tudi na slaba zaščitna sredstva (predvsem rokavice) in predlagali, da bi jih nabavljali pri tistem ponudniku, ki zagotavlja boljšo kakovost.

Ugotovili so tudi, da se je število poškodb v primerjavi s letom 1984 povečalo, prav tako pa tudi število dni bolezenske odsotnosti. Pri vrstah poškodb so na prvem mestu poškodbe rok, sledijo poškodbe prstov na rokah in poškodbe nog, v enem primeru pa je šlo za poškodbo na

glavi. Prevladujejo udarci, sledijo pa stisnine, zvini in ubodi. Poškodovani so se predvsem mlajši delavci.

V zvezi z elaboratom inventurne komisije je odbor predlagal, naj se v skladišču gotovega blaga stanje zaloga nadzira mesečno. Pri vrnjenem materialu je treba narediti prevzemni zapisnik. Sproti naj se rešujejo tudi reklamacije.

Na sestanku je bilo poudarjeno tudi vprašanje ogrevanja garderob (predvsem ponoči) in hale (preko celes zime) ter »kotnega brusilnega stroja. Vprašanje je aktualno že od leta 1984 in še vedno ni rešeno. Ugotovili pa je tudi, da še vedno ne vedo zagotovo, kje imajo v TOZD pitno vodo (nikjer ni z napisom označena pitna voda).

CPSI — Božidar Lakota

TOZD Vzdrževanje

Odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD Vzdrževanje je na 3. redni seji 10. marca obravnaval poslovanje v letu 1985, disciplinske prekrške in nadurno delo.

Seznanil se je tudi s pripombami SDS k poslovnemu poročilu, med katerimi velja omeniti, da so rezultate dobili zelo pozno, zato so imele SDS zelo malo časa za dobro razpravo.

Vodja TOZD je članom delavske kontrole »podal tudi pojasnilo, o vzrokih, ki so privedli do tega, da je TOZD Vzdrževanje kupila osebni avto«, pri čemer je »poudaril, da so predhodno vsa potrebna soglasja na nivoju DO pridobili«.

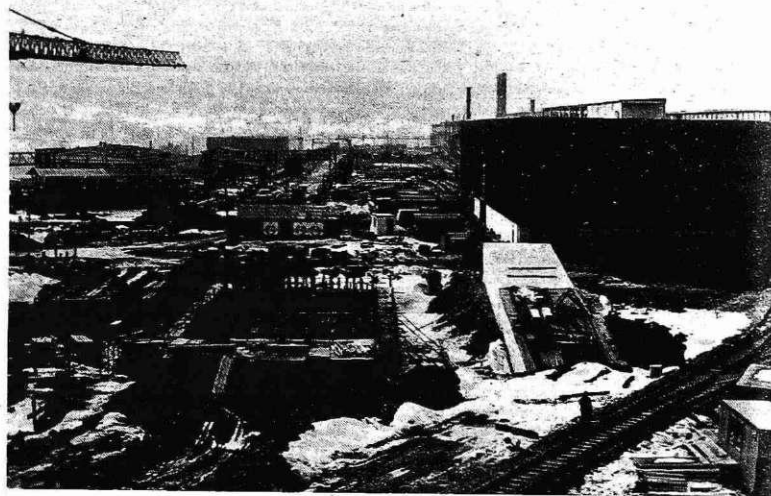
Pri izdatkih TOZD, ki jih delavska kontrola redno spremlja, so ugotovili naslednje prekrščitve: za pogodbeno dela je bilo namesto planiranih 900.000 porabljenih 1.965.013 dinarjev (218,41 %), za reprezentanco namesto planiranih 23.000 dinarjev 44.939 (195,39 %), za službena potovanja namesto 108.000 dinarjev 115.833

(107,25 %), za prevoze pa je bilo namesto planiranih 59.110 porabljenih 154.412 dinarjev (261,72 %).

V zvezi z disciplinskimi prekrški (v obdobju med prejšnjo in zadnjo sejo odbora so bili izrečeni določeni ukrepi, med njimi tudi trije o prenehanju delovnega razmerja 17-tim delavcem) odbor ugotavlja, da so kršitve Pravilnika o disciplinski in odškodninski odgovornosti zelo pogoste. Zelo veliko je primerov predčasne zapuščanja dela. Za take primere so se dogovorili, da bodo delavci prvič še opozorili, drugič pa zahtevali disciplinski postopek.

Odbor je sicer ugotovil, da se nadurno delo giblje v mejah zakonskih predpisov, vendar pa je sklenil vodje področij opozoriti, da ob večjih remontih organizirajo rezultat pozitivno. Lani so vzdrževalci opravili 73.801 uro nadurnega dela (delavci 68.450 ur, uslužbenci pa 5.351), januarja letos 4.982 (od tega uslužbenci 484 ur), februarja pa 3.653 ur nadurnega dela (uslužbenci 261 ur).

CPSI — Božidar Lakota

Gradnja Jeklarne 2 (foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, hladna valjarina Jesenice 1, 2 in 3, adjustaža HVJ, skladišče vložka, žarilnica 1, 2 in 3, lužilnica in karisti. SDS hladna valjarina 1 prosi, da bi se enkrat popravili kaloriferje v kopalnici in hkrati obljubila, da bodo v prihodnje bolj pazili, da se ne bodo pokvarili. Opozarja pa tudi, da je tretja izmena slabo preskrbljena s toplim obrokom, celo čaja večkrat zmanjka. SDS hladna valjarina 3 in adjustaža hladne valjarne predlagata, da bi se regres izplačal pred izplačilom osebnega dohodka ali po njem (»ker nas potem preveč obremenjuje prispevne stopnje in davki«). SDS karisti kot običajno opozarja, naj se popravijo poti za viličarje. Omenimo naj, da je bil dnevni red za sestanke SDS zelo obširen (od sedem do devet točk). Med drugim so SDS razpravljale tudi o posojilu za hitrejši in produktivnejši zaposlovanje v Bosni in Hercegovini. Večinoma so se s tem seznanile samo informativno, ponekod pa so imeli tudi določene pripombe. Na sestanku SDS lužilnica je bilo na primer ugotovljeno, da je »odziv zelo slab, saj pravijo, da nimajo nobenih ugodnosti pri vrnitvi domov, zidavi hiše itd., medtem ko imajo delavci, ki delajo v tujini, veliko več ugodnosti«.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS lužilnica in priprava vložka 1, 2 in 3, žarilnica 1, 2, 3 in 4, adjustaža in strojna adjustaža 1, 2 in 3, ter valjarina 1, 2, 3 in 4. SDS lužilnica in priprava vložka 1 vprašuje, zakaj se o poročilu ne obvešča vsake tri mesece. SDS lužilnica in priprava vložka 3 ima pripombe k delitvi regresa. Pravijo, da bi morali tisti, ki imajo nizke osebne dohodke — teh pa v njihovi TOZD ni tako malo — »dobiti več« (»ni pravično, da dobimo vsi enako«). Tudi višina regresa za otroke in svoje ne ustreza več svojem namenu. Od vodstva zahtevajo, »da takoj začne urejati delovne razmere v lužilnici«. Z dograditvijo pregradne stene so se namreč delovne razmere v lužilnici zelo poslabšale. Kot drugi vzrok za to navajajo staranje opreme, »pa tudi slabo vzdrževanje ima precej zaslug, da gredo kislini hlapi in prah namesto tja, kamor bi morali, v pljuča sodelavcev«. Pritožujejo se tudi zaradi slabo opravljenega letnega remonta na liniji za nerjavna jekla. Vodstvo vzdrževanja vprašujejo, kaj misli ukreniti »glede bežanja najboljših delavcev iz HVB«. V zapisniku je omenjeno tudi, da je »tovariš Sajovic kritično ocenil mišljenje sodelavcev iz ZRM, ki jim pripravljajo teren za delo na 4+1, ne vedo pa, da je lužilnica doslej svoje planske obveznosti v redu opravila«. »Če pa ni odgovarjajočega vstopnega vložka, ali pa ga sploh ni, pač nismo krivi lužilci«, pravijo. Nezadovoljni so tudi zaradi počasnega urejanja umivalnic. »Upamoc«, pravijo, »da ne bo prej dokončana nova jeklarina kot pa naše borne kopalnice!« SDS žarilnica 1 meni, da bi se morala prehrana ob nedeljah in praznikih izboljšati. Vprašujejo tudi, kdaj bodo popravljene kopalnice in zakaj se ne izprazni garderobne omarice, ki so »brez lastnikov«. SDS žarilnica 2 se pritožuje nad preprihom in mrazom, ki ga se zlasti občutijo pozimi. Zato zahtevajo, da se na izstopu CRNO naredi kabina. Skupina je že večkrat prpomnila, da bi na srednjem žerjavu v žarilnici potrebovali še enega žerjavovodje. »Sedaj pa kljub pomanjkanju žerjavovodja naši žerjavovodje delajo še na odpremi«, pravijo in obenem ocenjujejo, da »kadrovska služba ne dela v redu«. SDS žarilnica 3 je imela pripombo v zvezi s »sporazumom o usmerjanju in uporabi dohodka v LB — TGB v letu 1985: »Delovna skupina je mnenja, da obstajajo strokovne službe, ki naj odločajo in tudi odgovarjajo za poslovne stike s bankami, saj proizvodni delavci nimamo pojma, kaj se dogaja. Pravijo tako, da delavce ve le to, da je treba sprejeti SaS, ostalo je skrivnost.« Zanimiva je tudi pripomba SDS žarilnica 4 pod točko razno: »SDS se je seznanila s spremembo cen proizvodov črne metalurgije — kljub temu, da je ta obravnava predvidena za delavski svet. Celotna SDS protestira proti stalnemu zviševanju cen

— TUDI NAŠIH! Neumestno je, da kritiziramo vse, ki dvigajo cene svojim izdelkom, sami pa to počnemo v nedogled. TUDI MI SMO KUPCI NAŠIH IZDELKOV!« SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 vprašujeta, koliko časa se bodo še popravljale kopalnice in če sploh kdo nadzira delo delavcev, ki kopalnice popravljajo, pa tudi njihovo ravnanje z že postavljenim objektom. Zanima jih tudi, kolikšni so stroški tega popravila. Vprašujejo, če so upravičeni do nogavic in srajc, tako kot ostali delavci v TOZD. Zapisnik končujejo z vprašanjem: »Koliko časa bodo v Železarni Jesenice dvojna merila za žigosanje kartic kot tudi za trganje ure izostankov?« Člani SDS adjustaža in strojna adjustaža 2 so bili s posebnim dopisom vodje adjustaže opozorjeni na uporabo zaščitnih sredstev (čelad). Toda delavci menijo, da »v adjustaži čelada delavca ovira pri delu in predlagajo, da ostane tako kot doslej«. So pa tudi »ogorčeni nad neodgovornim, predvsem pa počasnim opravljanjem dela v garderobah«. SDS adjustaža in strojna adjustaža 3 predlagata, da se poravnava v prihodnje deli po istem sistemu kot regres: »za vse enako«. Tudi v tej skupini je bil dopis vodje adjustaže glede uporabe zaščitnih sredstev sprejet z negodovanjem. Sicer pa »SDS tudi pohvali strokovnjake za zelo posrečeno lokacijo nove delavnice vzdrževalcev v že tako utesnjeni adjustaži«, pri čemer pa se delavci, kot pravijo, »upravičeno sprašujejo, kaj menijo o lokaciji inšpektorji in služba za varstvo pri delu«. Tudi glede počasnega izvajanja del v garderobah so uporabili nekoliko bridkega humora, saj se »vprašuje, ali so ta dela programirana v dolgoročnem planu«. Na sestanku, ki je bil nekaj dni pozneje, pa ista SDS vprašuje, »zakaj niso upravičeni do nogavic in srajc kot drugi oddelki in HVB«. SDS valjarina 1 se pritožuje, da na vprašanja, ki so jih zastavili na prejšnjem sestanku, niso dobili odgovorov. Nato pod razno »ponovno vprašuje, kdaj bodo popravili WC v oddelku valjarne«. Nezadovoljni so tudi s stanjem kopalnic v mali garderobi (lijaki, obešalniki, klopi). Zaradi visoke inflacije bi bilo treba, po njihovem mnenju, povisati cene. SDS valjarina 2 je ena tistih SDS, ki vztrajajo pri predlogu, naj bi se regres za letni dopust izplačeval posebej. Tudi SDS valjarina 3 se pritožuje, da niso prejeli odgovorov. Pod razno pa vprašuje, kdaj se bo uredilo ogrevanje peskarskega stroja in brusilnice valjev ter kdaj se bo usposobila gasilna naprava na GPL liniji. Zahtevali so tudi, naj se poskrbi za enakomerni dovoz vložka, vzdrževalci pa naj pospravijo rezervne dele, ki so razmetani med delavnico in RWL (»da bo sploh možno odlagati valjane kolobarje«). Odgovorov na vprašanja s prejšnjega sestanka niso dobili tudi člani SDS valjarina 4. Zato pod razno pravijo: »Delavci menijo, da so upravičeni do odgovorov, in pričakujejo, da bodo odgovore tudi dobili.« Seznanjeni so bili tudi s kadrovskimi premiki v oddelku valjarne. Z njimi se ne strinjajo. Pripombe so imeli tudi k višini regresa, jubilejnih nagrad in izplačila ob upokojitvi.

Iz TOZD ŽICARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, žičarna I-1, I-2, I-3, II-1, II-2 in II-3, paterntirnica 1, 2 in 3, pocinkovalnica, votličarna in adjustaža. SDS vodstvo TOZD si je skupaj z zaključnim računom za leto 1985 ogledala tudi »Pregled obveznosti za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb v občini Jesenice za leto 1986«. Imeli so naslednjo pripombo: »V osnutku za leto 1986 je delež za izobraževanje enak kot v letu 1985, za katerega pa vemo, da ni zadostel za vse potrebe oziroma za zagotovitev kvalitetnega izobraževanja. Menimo, da bi moral biti ta delež večji oziroma, da moramo iskati druge vire financiranja (III. samoprispevek)«. Na sestanku, ki je bil 27. februarja, so menili, da bi v marcu utegnili imeti — zaradi pomanjkanja naročil in kvalitetnega vložka — težave pri izpolnjevanju planskih obveznosti, zato so predlagali še nekaj dodatnih ukrepov (preveriti umestnost prehoda obratovanja v ŽVB na sistem 5+2; poskrbeti za naročila za želbljarno iz drugih virov oziroma jih preklicati; o vsej problematiki obvestiti lokalno akcijsko konferenco). Pripominjajo tudi, da planirana cena 124.800 dinarjev za kvadratni meter stanovanja (SSP) ni realna, zato tudi načrtovano število stanovanj ni realno. V zvezi s posojilom za hitrejši in produktivnejši zaposlovanje v BiH pa ugotavljajo: »Kljub temu, da je v naši TOZD precej delavcev iz BiH, in kljub akciji sindikalnih aktivistov ni bilo pravega zanimanja za posojilo.« SDS žičarna I-1 v zvezi s

predlogom SSP (točka 5.5.) pripominja, da naj ne bi plačevali stroškov za dodatne zobozdravstvene storitve. SDS žičarna I-2 vprašuje, zakaj stranišča v žičarni I niso redno vzdrževana (manjka deska, školjka je zamašena, ni toaletnega papirja, ni redno očiščeno). Ž. žico, ki jo je treba sušiti v peči po luženju, imajo težave, saj se dogaja, da jo morajo včasih ponovno sušiti. SDS žičarna I-3 ugotavlja, da so lani plan izpolnili le 97,01-odstotno, kljub temu pa je bil poslovni rezultat pozitiven. Na to je vplivalo več dejavnikov, »od našega načina dela do tržnih razmer, ki so prevladovali v letu 1985«. Eden izmed članov SDS je imel pripombo k »ne najbolj urejenim razmeram pri delitvi tople hrane v kantini žičarne«, še posebej pa k »neprijemni — postani topli hrani na nočni izmeni«. SDS žičarna II-1 sprejema SSP v predloženi obliki, »čeprav nekatere variante delitve, ki jih je sprejela TOZD Žičarna, niso dobile podpore v drugih TOZD«. SDS žičarna II-2 je imela pripombo k SaS o združevanju sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb v krajevnih skupnostih občine Jesenice v obdobju 1986—1990: »V prihodnje naj bi bil pripravljen tudi plan del v posameznih krajevnih skupnostih, ob koncu leta pa tudi realizacija teh planov«. V zvezi s kvalitetno problematiko pa pravijo: »Največ težav je še vedno s proizvodnjo VAC žice, kar je posledica čiščenja cevovodov s trikloretilenom, poleg težav s površino žarjene žice. To je tudi zmanjšalo proizvodnjo VAC žice. Pripomba je tudi, naj se v prihodnje pregleda vsaka reklamacija VAC žice iz Žičarne Negotin«. Sprejme naj se reklamacija žice, ki je bila proizvedena v žičarni, zavrne pa žica, ki je bila proizvedena v Negotinu. Te reklamacije mečejo slabo luč na Železarno. To naj vzamejo na znanje tudi pristojne službe v Železarni in naj se ukrepa. SDS adjustaža je imela več pripomb v zvezi s »problematiko družbene prehrane«. SDS meni, da so malice za fizičnega delavca premajhne. Moti jih, da malice ne moreš kupiti za denar in preveč je dragih salam. Po njihovem mnenju bi bilo bolje, če bi bila voljo navadne salame, a v večjih količinah. Želijo si tudi slanine, tlačenke in podobnega. Pravijo, da večina ne mara sokov v tetrapaku, pa jih morajo vzeti. Zahtevajo tudi, naj bo nekje razvidno, kaj vsebuje suhi obrok. Pripombe končujejo z mislijo, da je »topli obrok tudi vedno manjši in še sami krožniki so zmeraj manjši«.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne. SDS vodstvo TOZD, profilarna 2 in predelava profilarne so na skupnem sestanku 27. februarja sklenile, da bodo zaradi pomanjkanja vložka delovno soboto 1. marca prenesli na eno prostih sobot v marcu. Katero, pa naj bi se dogovorili naknadno. Sklenili so tudi poostri nadzor nad uporabo rokavic (stare rokavice bo treba vračati), v garderobah pa napraviti red. Zato bodo v garderobah vse omarice oštevilčili ter naredili poimenski spisek uporabnikov. Omarice bodo popravili. Tiste, ki so zaprte, lastnikov pa ne poznajo, bodo odprli. Potem bodo garderobo zaklepali. Člani SDS profilarna 1 pa niso bili zadovoljni z odgovorom, da po normativu niso upravičeni do dodatnih zaščitnih sredstev (nogavice in srajca). Menijo namreč, da so v železarni temeljne organizacije, kjer so delovne razmere lažje kot v njihovi oblikovalnici. Zato pri svoji zahtevi vztrajajo. Pogovarjali so se o veliki porabi zaščitnih sredstev (rokavic) in o tem, da so po porabi teh sredstev na prvem mestu v Železarni, o čemer je pisalo celo v Glasu Gorenjske. Sami pa pravijo, da je glavni krivec tehnološki postopek izdelovanja HVP, delno pa tudi slaba kakovost nekaterih rokavic. Med drugim omenjajo, da več kot 12 delovnih organizacij izdeluje rokavice za železarno. Delavci, ki dela s strojem tri, je na sestanku zahteval pojasnilo, koliko časa bodo s tem strojem še oblikovali profile. Pravi namreč, da se na tem stroju s tako izrabljenim orodjem ne more več izdelati dobrega profila. Zato bi bilo potrebno stroj popolnoma obnoviti, ali pa izdelati vsaj novo orodje. V nasprotnem primeru je namreč, po njegovi oceni, bolje, da se delo na tem stroju ustavi. Od asistenta za delovne naprave je SDS zahtevala ureditev proge Roossi 2, kar je potrebno za nemoteno delo. (se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

ŠOLSKO KULTURNO DRUŠTVO IMA ZA SABO TRDO DELO

Februar in marec pomenita zelo razgibani čas v šolskem letu, še precej bolj kot ostali meseci. Najprej smo se pripravljali za počastitev slovenskega kulturnega praznika. Aktivnosti smo porazdelili v drugo polovico februarja. Učenci smo se z učitelji dogovorili o vsebini, ki je zajemala vsa kulturna področja — od likovne, besedne do glasbene in plesne umetnosti. Pripravili smo tudi zanimive kvize, ob katerih smo preizkušali širino svojega znanja. Bilo je prav prijetno in poučno.

Sam vrh bogatega kulturnega doživljanja pa je pomenila kulturna prireditve, ki so jo z roko v roki pripravili ljubitelji igre in petja ob skrbnem vodenju tovariša Skrlja in tovaršice Reichmanove, z naslovom Po-

vodni mož. Scenarij je pripravil Sandi Jakopič, naš nekdanji učenec, ki se večkrat vključuje v naš kulturni vsakdan. Bilo je odlično — sploh ti ni prišlo na misel, da bi kaj poklepetal s sošolci, saj je iz minute v minuto oder spreminjal podobo. Tudi folkloristi so prav pristrčno poživili prizore. Žal nam je le, da si folklorno obleko še vedno izposojamo in težko čakamo, da dobimo svojo. V Zirovnici so res prijazni, ker nam jo posodijo, a imeti svojo je veliko boljše.

Ura je minila, povodni mož je odplezal z Urško v valove Ljubljane, mi pa smo zaploskali, da malokrat tako. Še posebej pa mi bosta ostala v spominu povezovalca vse prireditve, Uroš in Tanja, ki sta nadvse prijetno predstavila Prešernovo Od železne ceste.

S Povodnim možem so se učenci predstavili tudi na prireditvi ob 25-letnici bralne značke Slovenije in ob 20-letnici Finžgarjeve bralne značke v gledališču Tone Čufar na Jesenicah.

Dobro glas seže v deveto vas, prvi pregovor. Toliko staršev je zvedelo, da je predstava zanimiva, da so spraševali, kdaj jo bodo lahko videli. Odločili smo se, da jo povežemo še v šopek za 8. marec.

Ob dnevu žena smo se povezali s KS na Plavžu. 6. marca pozno popoldan je bil šolski prostor izredno zanimiv. Zazdel se mi je kot pisana reka. Dvorana, ki ni majhna, je bila polna naših krajanov. Uvodoma jim je nekaj prisrčnih in spodbudnih besed izrekel tovariš Bogdan Ravnik, predsednik KK SZDL iz KS Cirila Tavcarja, ter jim čestital za praznik, ki je poln delovne ustvarjalnosti. Sledil je kulturni program.

Ob najmlajših, ki so razveselili svoje mame, babice, so zaigrali in zapeli starejši učenci. Z bučnim ploskanjem so jih nagradili za dolge ure, ki so jih naši sošolci preživeli na vajah.

K prazničnemu vzdušju pa smo pridali še

OBČINSKO PIONIRSKO FOTO RAZSTAVO 86.

ki jo je organiziral Foto klub Andrej Prešeren Jesenice, pripravili pa člani foto krožka pri SKD osnovne šole Tone Čufar Jesenice z mentorjem tovaršem Žnidarjem.

Na razstavo je 21 pionir in pionirjev poslalo 154 črno-belih fotografij; 4. marca je profesor Roman Savinšek odbral 90 fotografij, dodelili so nagrade in diplome posameznikom, razvrstili so tudi foto krožke po uspehu. Sodelovali so samo trije krožki, ki so se uvrstili:

1. OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela,
2. OŠ Tone Čufar Jesenice,
3. OŠ Polde Stražisar Jesenice.

KOLEKCIJE:

1. Polona Malenšek, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela: Moje škatice 1, Moje škatice 2, Zeleni prijatelji;

2. Foto krožek, OŠ Polde Stražisar Jesenice: Kapica, Ljubki nasmeji, Trenutek;
3. Rudi Wolte, OŠ Tone Čufar Jesenice: Mreže, Kolesa, V pripravljenosti.

DIPLOMA ZA KOLEKCIJO: Tanja Justin, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela: Za razstavo, Zanimanje, Nasvet.

POSAMEZNE FOTOGRAFIJE: 1. Klavdija Tušar, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela: Pod nadzorstvom; 2. Matjaž Hanžek, OŠ Tone Čufar Jesenice: Dom upokojencev; 2. Mojca Drole, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela: Redko cvetje; 3. Janez Vidmar, OŠ Tone Čufar Jesenice: Belško polje; 3. Andrej Muhar, OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela: Mladi up; 3. Gaber Žgavc, OŠ Tone Čufar Jesenice: Portret 3;

DIPLOMA POSAMEZNO: Mitja Žvokelj, OŠ Tone Čufar Jesenice: Dimniki.

Nagrado trgovskega podjetja Merkur Jesenice prejme Sebastijan Fon z OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela za uspešno fotografijo iz otroškega življenja.

Razstava bo odprta do 21. marca. Nagrade in diplome je podelil predsednik Foto kluba Andrej Prešeren Jesenice Izidor Trojar. Ob tej priložnosti je čestital ženam za praznik, 8. marec, vsem učencem, ki se ukvarjajo s fotografijo, pa je izrekel spodbudne besede.

Ob tem želim povedati le to, da smo našim mentorjem zelo hvaležni, saj se ob njihovem vodenju veliko naučimo.

S kulturnim programom za dan žena so bili naši učenci 7. marca med bolniki in zdravstvenimi delavci v Bolnici na Jesenicah ter pri varovancih Doma Franceta Berglja na Jesenicah.

Vsi smo veseli, da so naši kulturniki uspešni, da jih naše družbeno okolje rado povabi medse, da mu lahko dajo nekaj minut sprostitve ob kulturnem doživljanju. Nam pa to pomeni spodbudo za delo.

NEPOZABNO SREČANJE S PISATELJEM ZORMANOM

Čeprav je minilo že nekaj dni, pa so se vtisi komaj uredili, tako prijetno je bilo, ko je stopil med nas slovenski pisatelj Ivo Zorman.

Sprva smo se razmišljali, da bo pač nujno poslušati, kar bo govoril, čez nekaj minut pa o tem nismo več razmišljali, saj je bila njegova beseda slikovito živa.

Pripovedoval je o svoji zgodnji mladosti. Bil je prav tak, kot smo mi danes, le čas je drugačen. Pripovedoval je o svoji prvi ljubezni — nič ni bil drugačen od nas, zato nas je v hipu pridobil. Vprašanjem ni bilo ne konca ne kraja, njegova vedra beseda, prijetna domačnost pa sta nas spodbujali, da smo bili z njim sproščeni v razgovoru. Pripovedoval je, kako ustvarja literaturo. Prvič sem domnel, da je pisateljstvo trdo delo, saj roman piše najmanj dve leti in v večini dosti dlje.

Nekaj njegovih del smo brali. Rad imam Gnezdo sršenov, Rosni zaliv, prej, mlajši, pa sem prebral njegove slikanice.

Zdaj bom njegova dela še raje bral, saj mislim, da je postal moj dobi znanec.

Še posebej pa smo veseli njegovega podpisa na Finžgarjevi plaketi, ki smo jih zvesti bralci za Finžgarjevo bralno značko dobili na ta dan.

Boštjan Lenič, 8. b
OŠ Tone Čufar Jesenice

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

Živčni vojni strupi delujejo na živčni sistem. Nastopajo kot tekočine ali hlapi. V organizmu prodirajo skozi kožo, dihalne organe in prebavila. V manjših koncentracijah povzročijo smrt. Zaščita je uspešna z zaščitno masko.

Ce kapljice živčnega strupa padejo na kožo, jih čimprej popijmo. Takoj ko se pri zastrupljenju pokažejo motnje v vidu in dihanju, naj si sam takoj vbrizga skozi hlačno v predel nad kolonom injekcijo atropina, da se nevtralizira delovanje strupa.

Dražljivci delujejo v obliki dima na sluznice oči in dihalnih poti. Povzročajo solzenje, kihanje, kašljanje in bruhanje. Uspešna zaščita je zaščitna maska.

Psihični vojni strupi delujejo na človeški organizem tako, da se pojavijo pri zastrupljenem prividi, izguba razsodnosti in strah. Uspešna zaščita je zaščitna maska.

BIOLOŠKO OROŽJE

K biološkemu orožju štejemo bakterije, viruse in ostale mikroorganizme, ki jih na umeten način razširjajo, da bi z njimi povzročili nalezljive bolezni pri ljudeh, živalih in rastlinah. Razširjajo jih z razprševanjem iz letal in helikopterjev, z letalskimi bombami in raketami ter preko glodalcev in mrčesa. Pred biološkimi strupi, ki prihajajo v organizem skozi dihala, se zaščitimo z zaščitno masko. Varni pa smo pred njimi tudi v filter-ventilacijskem zaklonišču.

Pred okužbo s hrano, vodo in mrčesom se zavarujte s stalno osebno higieno, higieno v stanovanju, s prekuhavanjem vode in tako, da jeste le dobro prekuhane, prazne ali pečene jedi. Brž ko se pojavijo prvi znaki okužbe, je treba takoj obvestiti zdravstveni dom ali bolnico. Pri živalih preprečujete okužbe tako, da skrbite za higieno urejen hlev in krmljenje z zdravno ter pravilno uskladiščeno hrano. Če pri živalih opazite znake nalezljive bolezni, takoj obvestite veterinarja, žival pa izolirajte (osamite).

ŠESTO SREČANJE SREDNJEŠOLCEV V SLOVENJ GRADCU

V šolskem centru Edvard Kardelj v Slovenj Gradcu je bilo v začetku marca že šestič zapored srečanje srednješolcev. Udeležili sva se ga tudi dijakinji CSUI: Eva Hiti in Andreja Vehar.

Osrednja tema srečanja so bile spremembe v usmerjenem izobraževanju.

Tudi mladi našega centra smo se o tem že prej veliko pogovarjali. Organizirali smo okroglo mizo, ki so se je udeležili dijaki posameznih usmeritev in nekateri naši pedagogi. Skušali smo izoblikovati skupna stališča do problematike teorije in prakse v našem vzgojno-izobraževalnem sistemu. Po razpravi smo prišli do naslednjih ugotovitev:

Dijaki smo menili, da morata biti teorija in praksa v enakovrednem položaju in nobena c. njiju ne sme imeti prednosti. Teorija mora biti bolj prilagojena vsakodnevnemu življenju, strokovni predmeti pa morajo dijake usposobiti, da bodo lahko opravljali svoje delovne naloge v proizvodnji.

Strokovni in teoretični predmeti morajo biti dijakom posredovani bolj kvalitetno. Prav tako morajo biti učbeniki boljši, tako da se snov pri teoretičnih predmetih ne ponavlja.

Snov se mora smiselno povezovati v zaokroženo celoto, kajti dijaki menimo, da je prav to vzrok, da smo ob koncu šolanja slabo širše razgledani.

Veliko smo govorili tudi o delovni praksi oziroma proizvodnem delu. Menimo, da bi morala biti delovna praksa oziroma proizvodno delo bolj kvalitetno izvedeno. Zato bi morali imeti mentorji v OZD poleg strokovne izobrazbe tudi pedagoško, saj bi

le tako dijaki od delovne prakse veliko pridobili.

Dijaki s IV. stopnje v CSUI imajo v zadnjem letniku program preveč natrpan s strokovnimi predmeti. Zato predlagamo, da bi imeli že v 1. letniku in 2. letniku določene strokovne predmete.

Menimo, da mora usmerjeno izobraževanje dijak s IV. stopnje usposobiti, da se bodo lahko po šolanju čim lažje in kvalitetno zaposlili v proizvodnji. Združeno delo pa je odgovorno, da svoje delavce naprej permanentno izobražuje v skladu s svojim tehnološkim razvojem.

Vse dijake s V. stopnje usmerjenega izobraževanja pa mora šola usposobiti za morebitno proizvodnjo, pa tudi za nadaljnji študij na višjih in visokih šolah.

Takega mnenja kot mladi CSUI Jesenice, pa so bili tudi dijaki drugih slovenskih srednjih šol. Svoje misli smo lahko v Sl. Gradcu izrazili na pogovorih o problemih:

- problemi ocenjevanja,
- problemi delovne prakse in
- spremembe usmerjenega izobraževanja.

Reforma usmerjenega izobraževanja je pokazala svoje slabe strani. Zato bo že v novem šolskem letu 1986/87 prišlo do nekaterih sprememb v vzgojno-izobraževalnih programih.

Andreja Vehar, 3. N
CSUI Jesenice

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

5

Dokazal je, da se tudi bacili antraksa (vraničnega prisada) spremenijo v trose. To se pravi, da kot bacili živijo v živali, takoj ko žival pogine, pa se spremenijo v trose. Troso se še mesece in leta zmožni pretvorbe v smrtonosne bacile.

Dr. Koch je prepričljive poskuse strnil v besede: »Tkivo za vraničnim prisadom poginuli živali je izjemno nevaren vir ponovnih okužb. Bacili se pretvorijo v trose in so še leta in leta nevarni za ponovni izbruh obolenja.« Akademiki so bili globoko pretreseni ob tem dejstvu. Toda dr. Koch jih je pomiril z naslednjimi dejstvi: »Vse za antraksom obolele živali je treba takoj ko poginejo uničiti. Najbolje upepeliti ali pa zakopati globoko v zemljo, kjer je nizka temperatura, da se bacili ne razvijejo v dolgo žive trose.«

S tem je dal dr. Koch človeštvu meč za neusmiljeni boj proti nevarnim mikrobom, bacilom in trosom. Medicina je doživela korenite

spremembe, saj se je spremenila v pretehtano borbo pod okriljem znanosti. Na univerzi je požel vse priznanje in glas o njem je obšel vso Evropo. Toda dr. Koch se je vrnil v Wollstein in prizadevno delal. V obdobju 1878 do 1880 je dosegel sijajne uspehe.

Nabavil si je fotografsko kamero in jo po lastni zamisli namestil na svoj mikroskop. Prvi je mikrobiologijo dvignil iz zibelke neskončnih prerakanj ter jo postavil na trdno osnovno natančnega videnja nevidnih teles. Konec leta 1880 ga je nemška vlada povabila v Berlin na Državni znanstveni zavod kot strokovnega svetovalca. Dobil je odlično opremljen laboratorij, solidna finančna sredstva za razvoj in dva prizadevna asistenta. V mikrobiologijo je uvedel barvanje bacilov in prvi prikazal slike bacilov. Glas o dr. Kochovih dosežkih je prešel iz Evrope čez ocean v Ameriko. Še vedno ga je vznemirjalo vprašanje ločitve dveh bacilov. Kot že tolikokrat je tudi sedaj vztrajnost

priskočilo na pomoč naključje, sam to odkrito priznava. Neki dan je na laboratorijski mizi opazoval polovico kuhanega krompirja, ki je tam ostala od prejšnjega dne. Na rezini je odkril različno obarvano roso. Nenavaden pojav ga je takoj pritegnil. Pripravil je steklene ploščice za mikroskopsko in s platinasto žico vzel vzorce sive, rdeče, rumene in vijoličaste barve. Vsaka barva rose je vsebovala le eno vrsto bacilov. V rumeni rosi so bile klice oblike, v rdeči paličaste in v vijoličasti svedraste oblike. Preblislila ga je misel, da je narava namesto njega opravila čudovit poskus. Vsaka od teh različno obarvanih kapljic je predstavljala enotno kulturo določene vrste mikrobov, vsaka je bila čista kultura enega samega rodu. S tem preprostim dognanjem je lov na bacile iz igre domislekov spremenil v znanstveno metodo. Obiskal je dr. Virchowa, najbolj znanega nemškega patologa. Ta mu je dejal, da bi dr. Koch moral imeti toliko laboratorijev, kolikor je vrst mikrobov, da bi lahko vsaka vrsta živela sama zase. Dr. Koch je bil razočaran, ne pa preplašen. Še bolj vneto se je vrgel na delo. Lotil se je drznega podviga, za katerega mu je hvaležno vse človeštvo. Želel je osamiti bacil tuberkuloze, ki je takrat v Evropi in Ameriki umoril vsakega sedmega človeka. Naloga je bila težja kot odkritje bacila antraksa. Kljub nevarnosti, da se sam okuži, je opravljal poskuse sistematično. Prvo tuberkulozno tkivo je odvzel s trupla nekega

umrlega delavca. Okuženo tkivo je vcepil zajcem in morskim prašičkom. Pri raztelesenju je med stekelci mikroskopa opazil modro obarvane tuberkule. Poskuse je ponavljal na stotinah morskih prašičkov, opic, miši, psov in mačk. Na ramenih mu je čepel demon, ki mu je nenehno šepetal: »Možster potpi, saj veš, da bacili tuberkuloze umorijo človeka čez mesece in leta.« Epravete, kjer je gojil bacile v sokrvici, je pregledal po petnajstih dneh. Želatina je bila posuta s svetlimi pikami. S platinasto žico je zajel en sam kosmič in ga dal pod mikroskop. Ugotovil je milijarde ukrivljenih palčic, ki jih je najprej odkril v pljučih mrtvega delavca. Vzgojil je vrsto generacij teh malih, a strašnih morilk in jih cele mesece prenašal iz epravete v epraveto. Uspelo mu je vzgojiti kar trideset generacij. Sedaj je dr. Koch skoval zadnji člen, s katerim je želel skleniti verigo svojih poskusov. »Bacil je odkrit, osamljen in ljudje se brez dvoma okužijo z njim skozi dihalne poti pri vdihavanju okuženega zraka ali iz ostančkov tuberkuloznih izpljinkov«, je pravilno skopal dr. Koch. Dodatno je želel tudi dokazati, če je pri živalih pot infekcije enaka. Neustrašen in drzen kot je bil, si je omislil zadnji poskus. Miši, zajce in morske prašičke je zaprl v velik zaboj in ga postavil v vrt.

POSLOVANJE SLOVENSKE ŽELEZARNE V LETU 1985

(Nadaljevanje s 6. strani)

3. PRODAJA

Resnejših težav pri prodaji tudi lani nismo imeli, vsaj pri jeklu ne. Bilo pa jih je veliko pri traktorjih; tu so se pokazale celo v tako zaostrenih oblikah, da so v Železarni Štore spodbudile odločitve, da se proizvodnjo traktorjev ukine.

Možnosti prodaje na tujih tržiščih so se lani nekoliko poslabšale. To je bil tudi eden od vzrokov za razmeroma skromne izvozne dosežke. Konvertibilni izvoz se nam je namreč zmanjšal, in sicer za 7 odstotkov. Klirinški izvoz pa se je nekoliko povečal. Skupna vrednost doseženega izvoza znaša 81,5 milijona dolarjev, kar je 3 odstotke manj kot leto poprej. Še posebno skromne izvozne rezultate je imela lani Železarna Jesenice, razmeroma dobre pa Železarna Ravne. Tudi predelovalci se s svo-

jimi izvoznimi uspehi ne morejo pohvaliti, še predvsem ne, ko gre za konvertibilni izvoz.

Po zaslugi visoke inflacije pa nam je lani izjemno porasla nominalna vrednost prodaje. Znašala je namreč 157,9 milijard dinarjev, kar je 94 odstotkov več kot leto poprej. Še posebno visok indeks rasti prodaje je zabeležila Železarna Ravne (231), razmeroma skromnega pa Železarna Štore (160).

4. POSLOVANJE S SREDSTVI

Za lansko leto smo načrtovali zelo visoko investicijsko porabo. Žal tudi to pot načrtov nismo uresnili, vsaj ne v celoti. Sicer pa si oglejmo primerjavo med načrtovano in uresničeno investicijsko porabo po posameznih delovnih organizacijah (v mio din):

Tabela 1

	Načrt	Realizacija	Indeks
1. Železarna Jesenice	13.064	11.512	88
2. Železarna Ravne	2.621	3.332	127
3. Železarna Štore	2.361	3.089	131
4. Veriga Lesce	537	670	125
5. Plamen Kropa	225	261	116
6. Tovil Ljubljana	70	12	17
7. Žična Celje	334	50	15
8. Metal. inšt. Ljubljana	38	55	145
SKUPAJ SOZD SŽ	19.250	18.981	99

Nominalno sicer zaostanek za načrtom ni velik, vendar pa ne smemo prezreti, da smo ga pripravljali ob predpostavki bistveno nižje inflacije, kot je dejansko bila. Realnejšo predstavo o obsegu naložb si zato lahko ustvarimo, če investicijsko porabo primerjamo z amortizacijo. Ta primerjava pove, da smo za investicije v lanskem letu predvideli enkrat več sredstev, kot bi naj znašala amortizacija (indeks 207), poraba pa je obračunano amortizacijo presegla le za 28 odstotkov.

Največja pozornost velja seveda investicijam na Jesenicah, saj se tam izvaja osrednja naložba Slovenskih železarn v tem desetletju, to je Jeklarna 2. Očitno pa Jesenice niso podobno kot že vrsto let tudi lani pri investicijah ni uspelo uresničiti vsega, kar so obljubljali v svojih načrtih.

Izredno so nam tudi lani narasle zaloge. Ob koncu leta so bile namreč vredne 55 milijard inarjev, to je kar 30 milijard več (indeks 219) kot na začetku leta. Ta rast je predvsem posledica inflacije, v enem delu pa so se nam zaloge tudi realno povečale. Še predvsem zaradi materiala iz uvoza, s katerim smo se ob koncu leta nekoliko bolj izdatno oskrbeli, ker smo zaradi spremenjenega deviznega sistema računali z uvoznimi težavami v prvih mesecih letošnjega leta.

Dokaj celovito predstavo o tem, kaj se je v Slovenskih železarnah lani spremenilo na področju sredstev, si lahko oblikujemo, če si nekoliko natančneje ogledamo podatke, ki jih navajamo v tabeli »Analiza gibanja sredstev« (v mio din):

Tabela 2

OPIS	1. 1. 1985 stanje	Spremembe		31. 12. 85 (3+4+5)	Indeks	
		reval.	ostale		no-min. (6.3)	real. (6.7)
1. Material. naložbe	64.886	62.805	10.785	138.476	213	110
a) osn. sr. (+teč. razl.)	39.628	39.516	4.010	83.154	210	108
b) zaloge	25.258	23.289	6.775	55.322	219	113
2. Lastni viri	53.580	57.876	2.197	113.653	212	109
a) poslovni sklad	53.580	57.876	2.197	113.653	212	109
b) nerazp. dohodek	—	—	—	—	—	—
3. Neto dolg (1-2)	11.306	4.929	8.588	24.823	220	114
a) dolgoročno (5a-4a)	10.083	4.929	7.586	22.598	224	116
b) kratkoročno (5b-4b)	1.223	—	1.002	2.225	182	94
4. Finančne naložbe	29.390	1.059	28.997	59.446	202	104
a) dolgoročne	9.641	1.059	3.773	14.473	150	77
b) kratkoročne	19.749	—	25.224	44.973	228	118
5. Dolgovi (3+4)	40.696	5.988	37.585	84.269	207	107
a) dolgoročni	19.724	5.988	11.359	37.071	188	97
b) kratkoročni	20.972	—	26.226	47.198	225	116
6. Stop. samofinanc. (2:1)	0.83	0.92	0.20	0.82	99	99

Opomba: Realne indekse iz stolpca 8 smo dobili tako, da smo nominalne indekse delili s 193,7, to je z indeksom rasti industrijskih izdelkov.

Poskušajmo na čimbolj zgoščen način opozoriti na najbolj značilne spremembe, ki jih kaže tabela. Pri ocenjevanju bomo upoštevali tudi spremembe v sredstvih po delovnih organizacijah, za katere sicer tu konkretnih podatkov ne navajamo:

— Nominalni obseg materialnih naložb se je lani v Slovenskih železarnah več kot podvojil. Realno so se povečale za 10 odstotkov, od tega sedanja vrednost osnovnih sredstev za 8 odstotkov in vrednost zalog za 13 odstotkov. Očitno smo torej lani kljub vsemu precej investirali. To velja poudariti še predvsem zato, ker so bile več let naše neto investicije v osnovna sredstva realno negativne.

— Tudi poslovni sklad, s katerim poslujejo v Slovenskih železarnah, se je lani nominalno več kot podvojil. Povečal pa se je tudi realno, in sicer v poprečju kar za 9 odstotkov. To lahko štejemo za pomemben uspeh, saj pomeni teh 9 odstotkov tudi prirast realne akumulacije. Od celotnega nominalnega povečanja poslovnega sklada, ki znaša sicer 60 milijard dinarjev, pa smo ga preko dohodka

uresnili le 2,2 milijarde dinarjev (3,7 odstotka celotnega prirasta), medtem ko je bil ves preostali del dosežen z revalorizacijo osnovnih sredstev in zalog. Ker smo oblikovali akumulacije iz čistega dohodka, je torej predvsem obrobna količina, ki praktično skoraj v ničemer ne vpliva na možnosti financiranja našega poslovanja. To nas opozarja, da moramo biti zelo previdni, ko v okoliščinah splošne rasti cen ocenjujemo poslovanje na podlagi dohodka.

— Realna rast poslovnega sklada, ki smo jo pravkar navedli za SOZD Slovenske železarne v poprečju, je eden najbolj zanesljivih kazalcev, na podlagi katerega lahko sklepamo o poslovnih dosežkih v poslovanju. Zato si je vredno ogledati, kako so se v tem pogledu lani odrezale posamezne delovne organizacije. Železarna Jesenice je realno vrednost poslovnega sklada obdržala nespremenjeno; v Železarni Ravne se je povečala za 22 odstotkov, v Železarni Štore pa za 3 odstotke; v Verigi je znašal prirast kar 48 odstotkov, v Žični pa celo 72 odstotkov. V ostalih delovnih organizacijah pa se je poslovni sklad realno zmanjšal: v Plamenu za 9, Tovilu za 2 in Metalurškem inštitutu za 10 odstotkov. Te spremembe sicer niso samo posledica bolj ali manj

uspešnega poslovanja, pač pa se v njih odraža tudi delovanje nekaterih drugih dejavnikov; eden je na primer način financiranja razvoja v preteklih letih. V delovnih organizacijah, ki so imele srečo, da so svoje investicije v večjem obsegu financirale s ceninimi dinarskimi krediti, se namreč sedaj ta prednost kaže v obliki hitreje rasti poslovnega sklada na račun revalorizacije osnovnih sredstev. Financiranje razvoja z deviznimi krediti pa deluje ravno obratno.

— Stopnja samofinanciranja se je lani v poprečju nekoliko poslabšala, in sicer od 0,83 na 0,82. Nazadovanje je posledica razmeroma velikega porasta materialnih naložb, in ga zato ne kaže kritično obravnavati. Lahko rečemo, da si svojega finančnega položaja lani v poprečju nismo poslabšali, ta je tudi sicer še vedno nekoliko boljši, kot je v gospodarstvu v poprečju.

— Razlike v stopnji samofinanciranja med delovnimi organizacijami pa so se lani precej povečale. Do izboljšanja je prišlo v Železarni Ravne, Verigi, Tovilu in Žični, do poslabšanja pa v Železarni Jesenice, Železarni Štore ter Plamenu. Poslabšanje v železarnah Jesenice in Štore je predvsem posledica razmeroma obsežnega investiranja, v Plamenu pa ga je deloma povzročila tudi majhna dohodkovna uspešnost.

— Likvidnost se je lani nekoliko popravila, čeprav že tudi prej ni bila slaba. O tem priča predvsem podatek o realni spremembi kratkoročnih neto dolgov: ti so se namreč lani realno znižali za 6 odstotkov. K izboljšanju likvidnosti so največ prispevale razmeroma velike dodatne dolgoročne zadolžitve, ki smo jih napravili v povezavi z investicijskimi naložbami v Slovenskih železarnah smo namreč lani neto investirali 4 milijarde dinarjev (razlika med bruto investicijami ter obračunano amortizacijo), dolgoročne zadolžitve pa smo povečali za 11 milijard dinarjev (brez upoštevanja revalorizacije deviznih dolgov preko tečajnih razlik). Razlika znaša 7 milijard dinarjev. En njen del smo porabili za financiranje povečanih dolgoročnih finančnih naložb (3,8 milijarde dinarjev), medtem ko je bil preostanek začasno porabljen za financiranje obratnih sredstev. Ta primerjava nas tudi opozarja, da utegemo, že letos imeti resne težave z likvidnostjo, saj računamo s še povečano investicijsko porabo, ki bo angžirala tudi finančne presežke iz lanskega leta.

Nekaj kaže reči še o deviznih sredstvih. Z deviznim financiranjem smo namreč imeli lani velike težave. Predvsem v Interni banki so se nabirali veliki devizni primanjkljaji, ki pa smo jih proti koncu leta vendarle uspeli pokriti. Žal pa to ne pomeni, da smo se težav z deviznim financiranjem tudi sicer znebili. Letos se namreč ponovno pojavljajo, celo v bolj zastrenih oblikah, kot smo jih kdajkoli prej poznali.

5. ZAPOSLENI IN OSEBNI DOHODKI

Lani je delalo v Slovenskih železarnah v poprečju 18.996 delavcev, kar je le 82 delavcev več kot leto poprej. Spremembe v številu delavcev so torej zelo majhne. To pa ne velja tudi za posamezne delovne organizacije. V tem pogledu namreč lahko predvsem ugotovljamo, da se število delavcev v Železarni Jesenice sicer počasi, vendar vztrajno zmanjšuje, v Železarni Ravne pa povečuje: Železarna Ravne je glede zaposlenih že prevzela vodilno mesto med delovnimi organizacijami, ki so združene v SOZD Slovenske železarne.

Poprečni osebni dohodek je lani v Slovenskih železarnah znašal 57.984 dinarjev, kar je 98 odstotkov več kot leto poprej. Njegova rast je bila malenkost (za eno odstotno točko) hitrejša kot v gospodarstvu Slovenije v poprečju, pa tudi nekoliko hitrejša od inflacije. Realno smo osebne dohodke v poprečju povečali za 10 odstotkov.

V rasti osebnih dohodkov je tudi to pot nekaj razlik med delovnimi organizacijami. Nekoliko hitreje od poprečja so rasli v Železarni Ravne, Verigi in Plamenu, nekoliko počasneje pa predvsem v Žični in Železarni Štore.

Lani smo se v Slovenskih železarnah glede osebnih dohodkov dogovorili za pomembno zadevo. V okviru sestavljene organizacije smo namreč sprejeli samoupravni sporazum, s katerim želimo v prihodnje v pomembni meri usmerjati delitev osebnih dohodkov, še predvsem v tem smislu, da bi naj bili ti bolj kot doslej odvisni od uspešnosti poslovanja.

6. CELOTNI PRIHODEK IN NJEGOVA DELITEV

Podatki o celotnem prihodku in njegovih delitvi, ki smo ga lani skupaj dosegli v SOZD Slovenske železarne, so naslednji (v mio din):

Tabela 3

OPIS	1984	1985	Indeks	
			nominal.	real.
1. Celotni prihodek	124.413	240.676	193	99
2. Materialni stroški	99.147	187.613	189	97
3. Družbeni proizvod	25.266	53.063	210	108
a) dohodek	19.194	38.297	200	103
b) amortizacija	6.071	14.766	243	125
4. Končna poraba	17.169	34.016	198	110
a) OD in skupna poraba	9.976	20.895	209	116
b) obvez. iz dohodka	7.192	13.121	182	101
5. Akumulacija	8.097	19.047	235	121
a) amortizacija	6.071	14.766	243	125
b) posl. sklad in rez. sklad	2.026	4.281	208	107
6. Revalorizacija zalog	7.497	23.289	311	160
7. Bruto akumulacija (5+6)	15.591	42.336	272	140
a) enost. repr. os. sr. (min. am.)	6.106	10.901	179	92
b) povečanje zalog	10.172	30.063	296	152
c) razš. repr. osn. sred.	-669	+1.372	—	—

Opomba: Realne indekse smo računali tako, da smo nominalne indekse delili z indeksom rasti cen industrijskih izdelkov, pri končni porabi pa smo upoštevali indeks rasti življenjskih stroškov.

V nadaljevanju bomo poskušali oblikovati nekaj ocen lanskega letnega finančnega poslovanja. Ne samo za sestavljeno organizacijo, pač pa tudi za posamezne delovne organizacije, pa čeprav zanje finančnih podatkov tu posebej ne navajamo. Predvsem bi lahko rekli naslednje:

— nominalne spremembe v rasti celotnega prihodka in iz njega izvedenih kategorij so bile lani izjemno velike, za kar je bila zaslužna predvsem visoka inflacija. Prišlo pa je tudi do nekaterih realnih sprememb, in sicer v poprečju v smeri napredka. To velja še predvsem za amortizacijo, ki se je realno precej povečala. Povečal se je tudi realni dohodek, celo nekoliko bolj, kot kažejo pravkar navedeni podatki. (Lani je prišlo namreč do sprememb v obračunskem sistemu, zaradi česar lanskega letnega dohodka ni povsem primerljiv z dohodkom iz prejšnjih let. Razlike pa vendarle niso bistvene. »Primerljivi« dohodek se je namreč lani realno povečal za 5 odstotkov, to je za 2 odstotka več, kot se je povečal formalni obračunski dohodek.) To nam je omogočilo, da smo realno precej povečali osebno porabo, pa tudi za akumulacijo iz dohodka je ostalo nekaj več kot leto poprej.

— ne glede na očitni napredek v ekonomski uspešnosti pa vendarle ni razloga, da bi lahko bili zadovoljni z ustvarjeno bruto akumulacijo. Kot kažejo pravkar navedeni podatki, nam namreč za razširjeno reprodukcijo skoraj nič ni ostalo. V prikazanih podatkih navajamo sicer pod 7c znesek 1.372 milijonov dinarjev, ki bi naj bil za te namene na voljo, vendar ne gre prezreti, da smo ga računsko ugotovili tako, da smo za enostavno reprodukcijo osnovnih sredstev (zap. št. 7a) predvideli zgolj minimalno obračunano amortizacijo. Ta pa za obnovo osnovnih sredstev sploh ne zadostuje, kar se da utemeljiti tudi s tem, da smo jo na primer lani vse leto računali od nabavne vrednosti osnovnih sredstev, kakor so bila ovrednotena po cenah z dne 30. 9. 1984;

— kljub neugodni oceni akumulacije, ki smo jo oblikovali preko dohodka, pa za nas lanske leto v poprečju finančno vendarle ni bilo uspešno. Spomnimo naj na to, da smo prej pri obravnavi sredstev ugotavljali, da nam je uspelo povečati poslovni sklad, in sicer realno za 9 odstotkov. Ta nesporen uspeh pa je nastal v povezavi z revalorizacijo, kar bi naj pomenilo, da smo v Slovenskih železarnah lani na račun inflacije ter svojih zadolžitev materialno pridobili. V prejšnjih letih tovrstnih učinkov inflacije nismo beležili, oziroma so bili negativni, še predvsem v tistih delovnih organizacijah, ki so močnejše devizno zadolžene;

— glede finančno-ekonomske uspešnosti posameznih delovnih or-

ganizacij bi lahko rekli predvsem naslednje. Izjemno uspešna je bila lani Železarna Ravne. To ugotovitev potrjujejo podatki o ustvarjenem družbenem proizvodu, še predvsem pa tudi podatki o realnem porastu njenega poslovnega sklada. K slednjemu je glavni delež prispevala revalorizacija, še predvsem tudi radikalno izvedena revalorizacija zalog. Ostali dve železarni sta sicer za Železarno Ravne precej zaostali, z njunimi poslovnimi dosežki pa vseeno ne bi smeli biti nezadovoljni. Železarna Jesenice je na primer v primerjavi z letom 1984 finančno-ekonomsko opazno napredovala. V Železarni Štore sicer napredka ni bilo, zato pa ne smemo pozabiti, da je imela ta železarna v letu 1984 izjemno bogato letino in je glede ekonomske uspešnosti v SOZD prepričljivo vodila.

Manj zadovoljive rezultate pa beležijo predelovalci, čeprav je pri njih med letom drugače kazalo. Za Verigo smo na primer prej ugotavljali, da je realno izredno hitro povečala svoj poslovni sklad. Očitno pa je to dosegla predvsem zaradi dodatne revalorizacije osnovnih sredstev, medtem ko je zaloge le skromno revalorizirala. Zato je treba s pridržki obravnavati tudi njene podatke o rasti družbenega proizvoda, še predvsem pa tudi podatke o akumulaciji, ki jo je ustvarila iz dohodka. Podobno velja za Plamen, za katerega bi smeli reči, da je bil lani ekonomsko dokaj uspešen, pa čeprav beleži razmeroma visoke indekse rasti družbenega proizvoda in dohodka.

Še bolj kritično so razmere v Tovilu. Ta je sicer izkazal izjemen porast akumulacije iz dohodka, ki pa nima ustreznih materialne vsebine. Prav nasprotno pa bi smeli reči za Žično. Njeni indeksi rasti družbenega proizvoda so namreč podprečni; tudi akumulacije je iz dohodka oblikovala bore malo. Po drugi strani pa se je s smotno revalorizacijo zalog lani finančno tako okrepila, da smo ravno z njenim poslovanjem lahko prav zadovoljni. Res pa je, da so ti uspehi Žične prej rezultat spretnih komercialno-finančne politike kot pa izraz napredka v materialni proizvodnji.

To je bilo torej nekaj ugotovitev o tem, kako smo lani finančno-ekonomsko poslovali. Kot je videti, je v razmerah visoke inflacije in po tako nezanesljivem obračunskem sistemu, kakršnega uporabljamo pri nas, zelo težko realno vrnotiti uspehe, ki jih posamezna OZD dosega v svojem poslovanju. Kaj hitro lahko pride tudi do napak pri ocenjevanju, češar ne izključujemo tudi v našem primeru. Med drugim tudi zato, ker smo to pot z analizo poslovanja nekoliko pohitili, v njej zato nismo mogli upoštevati ocen poslovanja, ki jih oblikuje presoja uspešnosti na podlagi neto dohodkovne mere.

Direktor INTERNE BANKE:
Andrej Cetinski

DEŽURSTVO V PROSTORIH DIATI

V Železarni Jesenice in v drugih delovnih organizacijah v občini Jesenice poteka več akcij za pospeševanje in organiziranje množične inventivne dejavnosti. V ta prizadevanja se aktivno vključuje tudi Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice. Ena od oblik izumitelje je tudi dežurstvo v prostorih DIATI (v delavskem domu Pri Jeleni — prvo nadstropje).

Namen dežurstva je poleg vpisovanja članov, pobiranja članarine, dajanja pojasnil o delovanju društva in pravilnikih, ki urejajo inovacijsko dejavnost, tudi sprejemanje pritožb članov in pobud za boljše delo društva in hitrejšo uveljavljanje množične inovacijske dejavnosti.

Člani upravnega odbora bodo dežurni vsakih 14 dni, in sicer: 3. aprila in 17. aprila, vedno od 14. do 16. ure.

Novatorji, pričakujemo vas!

Upravni odbor DIATI Jesenice

O DELITVI SKLADA SKUPNE PORABE V TEM LETU

V februarju smo na zborih delavcev obravnavali predlog delitve sklada skupne porabe v letu 1986. Na oddelku za družbeni standard so pripravili pojasnila k pripombam, predlogom, stališčem in mnenjem delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti.

1. Nekatere SDS so menile, da so jubilejne nagrade nekoliko prenizke

O jubilejnih nagradah je bilo že veliko povedanega. Kaže, da ne bo odveč, če nekatere stvari ponovimo. Z družbenim dogovorom je opredeljeno, da prejmejo jubilejne nagrade delavci za 10, 20 in 30-letni delovni jubilej, in sicer za 10-letni jubilej 60 odstotkov osnovne, za 20-letni jubilej 90 odstotkov osnovne, za 30-letni jubilej pa 120 odstotkov osnovne. Osnova je določena z družbenim dogovorom o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo (Ur. list SRS št. 1/81) in s Samoupravnim sporazumom o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah za razporejanje čistega dohodka ter za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v črni in barvni metalurgiji, člen 88. Sporazum je bil sprejet decembra 1984. Višina osnove je poprečni mesečni dohodek v gospodarstvu SR Slovenije v devetih mesecih preteklega leta. Višina osnove, pomnožena s številom jubilarov, nam da količino sredstev, ki jo razdelimo vsem tistim, ki imajo najmanj enoletni jubilej v Železarni.

Dobijo jo tudi tisti, ki imajo več kot 30 let dela v Železarni. Če bi delili jubilejne nagrade le jubilarom, kakor so opredeljeni v družbenem dogovoru, bi dobili:

— za 10 let dela 28.268 din 229 delavcev
— za 20 let dela 42.403 din 148 delavcev
— za 30 let dela 56.537 din 150 delavcev

Namesto 527 delavcem razdelimo jubilejne nagrade med približno 6000 delavcev, ki imajo delovne jubileje od enega in do štirideset let. Zaradi tega so jubilejne nagrade takšne, kakršne so.

2. Regresi za letni dopust in jubilejne nagrade naj se izplačujejo ločeno od osebnega dohodka v posebnih kuvertah.

Izračunavanje osebnih dohodkov v ERC predstavlja določen strošek. Če želimo jubilejne nagrade ali regrese posebej izplačati, jih moramo tudi posebej izračunati. Posledica posebnega izračuna regresa ali jubilejnih nagrad so dodatni stroški, ki znašajo za enkratni izračun okoli 1.200.000 dinarjev.

3. Prenizek regres in prenizka osnova za jubilejne nagrade.

Regres in jubilejne nagrade so usklajeni z določili Samoupravnega sporazuma o skupnih izhodiščih in nekaterih osnovah za razporejanje

čistega dohodka ter za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v črni in barvni metalurgiji, člen 87 in 88. Način delitve pa je opredeljen z našim pravilnikom.

4. Načrtovana cena stanovanjske površine je prenizka, zato tudi ni realno število stanovanj v skupni površini 4.480 kvadratnih metrov.

Med načrtovanjem potreb v SSP za leto 1986 je bila cena za kvadratni meter stanovanjske površine 69.330 dinarjev. Upoštevali smo 80-odstotno rast v letu 1986 in dobili ceno 124.800 dinarjev za kvadratni meter stanovanjske površine. Žal ugotavljamo, da bi morali upoštevati mnogo večjo inflacijo, glede na doseženo ceno v družbeni gradnji. Res je planirana cena mnogo nižja. Ugotavljamo pa, da tudi načrtovanih sredstev ne bomo zbrali, čeprav so prenizka, saj so nekatere naše velike temeljne organizacije v izgubi in ne izločajo stanovanjskih sredstev. Vse to pomeni, da verjetno načrta nakupa stanovanj ne bomo uresničili, ali pa bomo morali dodatna sredstva čistega dohodka nameniti za nakup stanovanj.

5. Povečajo naj se sredstva, namenjena za dodatne zobozdravstvene storitve, s tem, da se uredi zobozdravstvo.

Mnoge delovne organizacije imajo svoje zobozdravstvene in nimajo problemov z zobozdravstvom. Menimo, da bi morali zobozdravstvo obravnavati tako kot preventivne zdravstvene preglede, saj zdravi zobje pomenijo tudi del zdravja prebivali. V tem primeru bi bila sredstva za zobozdravstvo strošek. Posebno smotno bi bilo posvetiti več skrb za zobozdravstvo v tistih temeljnih organizacijah, kjer so zobje delavcev bolj prizadeti zaradi tehnoloških procesov. Strokovna služba bo vprašala zdravstveno službo občine Jesenice, kako bi lahko sanirali stanje zobozdravstva za železarje in zahtevala, da predlaga rešitev in jo ovrednoti. O rezultatu bomo delavce obvestili v glasilo Železar.

6. Sprašujejo, kaj je z domom na Mežakli? Odloči naj se, ali ga bomo adaptirali, ali pa ga prodamo drugi delovni organizaciji, ki ga bo popravila in uporabljala.

O domu na Mežakli je bilo že veliko povedanega, žal pa bolj malo narejenega. Vsako leto je nekaj vprašanih, kdaj ga bomo uredili in usposobili. Nekateri prerokujejo, da za uporabo doma na Mežakli ne bo zanimanja, to pa so tudi razlogi, da drugi ne upajo vlagati v dom. Predlagamo, da

v okviru zmožnosti doim usposobimo in ga skušamo v prvi fazi oddati za interesiiranim, da bi deloval kot planinski dom. Medtem bi ugotovili dejansko zanimanje, pozneje pa sprejeli ustrezno odločitev.

7. — V točki 4.2 je treba vključiti sredstva v znesku 250.000 dinarjev za izvedbo vsakoletnega srečanja proizvajalcev tehničnih plinov Jugoslavije.

V točki 4.2. so določena sredstva za strokovno tekmovanje kovinarjev, in to za tisti del, ki se ne more kriti iz materialnih stroškov. Če je srečanje proizvajalcev tehničnih plinov Jugoslavije izenačeno s tekmovanjem kovinarjev, je smotno določiti sredstva tudi zanje. Predlagam, da se sredstva formirajo v točki 5.4. in realizirajo iz neporabljenega dela SSP v letu 1985.

V točki 3.4. je treba vključiti sredstva v višini 20.000 dinarjev za izvedbo praznovanja 80-letnice obratovanja HE Gorje in vključitve HE Javornik.

Sredstva za taka praznovanja bi morale TOZD in delovne skupnosti vključiti v plan lastnih sredstev za praznovanja in reprezentanco. Sredstva čistega dohodka so namenjena za aktivnosti, ki so opredeljene v SaS o združitvi TOZD v delovno organizacijo Železarna Jesenice.

Pojasniti je potrebno vprašanje SC Kobra, kakšne ugodnosti imajo železarji v primerjavi z drugimi smučarskimi središči. V SC imamo železarji za 300 kart večji popust, kot je sicer komercialni popust za šole in sindikate. V razvoj SC Kobra smo železarji vložili in finančni in dva garancijska deleža. Za vsak vloženi delež v SC Kobra imamo železarji pravico koristiti 100 kart s posebnim popustom, kakor ga določa letna skupščina konzorcija, v katero je imenovan tudi delegat našega delavskega sveta. Karte za SC Kobra so po razdelitvi razdeljene na posamezne TOZD. Delavci jih lahko dobijo na sindikatu Železarne Jesenice, obvestilo o možnosti nakupa pa je objavljeno v glasilu Železar.

Prioriteto zobozdravstva v obratni ambulanti naj imajo železarji.

Glej odgovor pod zaporedno številko 5.

8. — Praznovanje dedka Mraza naj bi bilo v prihodnje organizirano na ravni Železarne. Vsota, ki jo Železarna namenja za obdaritev otrok, je velika, v primerjavi s tistim, kar otroci dejansko dobijo v obliki daril ali v obliki otroških predstav.

Za praznovanje dedka Mraza je sklenjen družbeni dogovor, v katerem je opredeljeno, da se sredstva zbirajo na osnovi števila zaposlenih in nakazujejo na zbirni račun pri OK SZDL z oznako »za dedka Mraza«. Železarji ne moremo odstopiti od skupnih akcij, saj bi to lahko zvenelo tudi drugače, na primer takole: otroci železarjev ne smejo na prireditve dedka Mraza, ker so organizirali lastne prireditve in obdaritev. Domnevamo, da bi bilo tako določilo težko sprejemljivo, zato predlagamo, da praznovanje dedka Mraza prepustimo tistim, ki so ga pripravljali, tudi doslej, in še naprej združujemo sredstva za praznovanje dedka Mraza na ravni občine.

Iz SSP naj bi se namenila tudi sredstva za prehrano med delom.

Prehrana med delom je po določilih družbenega dogovora o razporejanju dohodka in dela čistega dohodka opredeljena kot strošek. Le v primeru, če je cena organizirane prehrane višja, kot je določeno z družbenim dogovorom, moramo formirati dodatna sredstva, ki so lahko čisti dohodek, opredeljen namensko v SSP, ali pa osebni prispevek delavcev, ki so upravičenci organizirane prehrane.

Seveda ne moremo predlagati združevanja sredstev kar na pamet. Vodstvo TOZD Družbena prehrana mora pojasniti, zakaj bo premalo določenih sredstev, in predlagati višino razlike, ki jo moramo združevati v SSP.

Za hokej naj se namenijo 40 odstotkov denarja, za ostale športe pa 60 odstotkov, zamenja naj se razmerje.

Obstoječe razmerje je bilo določeno na osnovi števila porabnikov, to je vrhunskih športnikov, ne pa na osnovi priljubljenosti. Poudarjamo, da ta sredstva ne dobijo smučarski klubi, ampak Smučarska zveza Jesenice za vrhunske športnike in Hokejski klub Jesenice, vendar ne za delo kluba, ampak za tiste hokejiste, ki imajo status vrhunskega športnika. Predlagamo, da se sredstva za vrhunske športnike formirajo v predlagani višini, realizirajo pa po deležu vrhunskih športnikov.

Društva, ki jim namenimo sredstva, ne posredujejo povratnih informacij, kako so ta sredstva porabila.

Večina društev in organizacij je pisno sporočila, da so sredstva porabili za tiste namene, za katere so jim bila odobrena. Takih informacij ne moremo preverjati. Odbor za kadre in družbeni standard je sprejel sklep, da morajo vsa društva in organizacije, ki jim bodo sredstva dodeljena, na neki način reklamirati ime Železarne Jesenice in nas obvestiti o vrsti in času reklame.

V naslednjem letu naj bi se iz SS namenila tudi sredstva za aparature bolnici Jesenice.

Za bolnico Jesenice smo že večkrat namenili sredstva in verjetno jih bomo še: vendar je to odvisno od vodstva bolnice, kako bo prikazala potrebe, ki jih z investicijskimi sredstvi ne more pokriti, so pa nujne za vzdrževanje zdravja občanov.

9. — Priporočamo izvršnemu odboru sindikata, da preko delegatov v republiškem odboru doseže korekcijo odpravnin, določenih po družbenem dogovoru, tako da bodo revalorizirane z ustreznimi količniki, upoštevaje rast osebnih dohodkov oziroma inflacijo.

Pripomba bi pravzaprav morali upoštevati. Vrednost enake odpravnine je namreč zaradi inflacije skoraj razpolovljena. Prav je, da o problemu začnemo razpravljati tam, kjer se je višina odpravnine oblikovala.

Poveča naj se število počitniških prikolice.

Storjeni so bili prvi koraki za nabavo sedmih novih prikolice, ki bodo že letos v uporabi. Opredeljene so tudi aktivnosti IO KOOS Železarne Jesenice in strokovne službe, ki morajo razširiti počitniške kapacitete.

10. Občinska zdravstvena skupnost naj izdela program saniranja zobozdravstvenega varstva in vrednotenja tega programa.

Glej odgovor pod točko 5.

11. — Delež sredstev za financiranje gradnje stanovanj je prenizek.

Glej odgovor pod točko 4.

Pripombe so k zobozdravstvenim storitvam, zastavlja se vprašanje, ločevanja sredstev za dodatne zobozdravstvene storitve.

Glej odgovor pod točko 5.

— Pripombe so k preveliki delitvi sredstev za športno rekreacijo in premajhni delitvi na kulturo in izobraževanje.

Jeseniško območje je že tradicionalno več sredstev prispevalo za šport. V sredstvih SSP železarne Jesenice se je ta odnos začel popravljati. Že nekaj let zapored naraščajo sredstva, ki jih porablja kultura. Na žalost je res, da prevladujejo sredstva za šport.

Premalo so opredeljena stališča SSP do gradnje doma na Mežakli.

Glej odgovor pod točko 6.

Božo Pančur

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD VRATNI PODBOJI

V petek, 21. februarja, je bila tretja seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Govorili so o Kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Ob tem so menili: samoupravljanje je »postalo preobširno«, obravnavati je treba preveč aktov, ki se marsikdaj razpravljuje niti ne tijejo. Zato tudi delegatski sistem ne dela dobro. Tudi osebna odgovornost ni izrazita, »prenaša se na samoupravne organe«.

Delavkam so ob 8. marcu podarili darila, vredna 1.500 dinarjev. Nobelega kandidata niso predlagali za srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije. Prav tako nimajo nobenega kandidata za občinsko tekmovanje v veleslalomu in tekih. Delavce iz BiH, v TOZD jih je šest, so seznanili z možnostjo vplačevanja posojil za hitrejšje zaposlovanje v BiH.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Disciplinska komisija naj sklic sestanka prilagodi sistemu dela 4+1, da se ga bodo člani lahko udeležili. To so sklenili na začetku 3. seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata 23. februarja. Seznanili so se tudi z odločitvami izvršnega odbora konference OOS Železarne (o obročnem plačevanju bivanja v počitniških domovih, in da se povšaja vse denarne pomoči).

Sodelavca so predlagali za dobitnika srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije. Odločitev bo še utemeljila komisija za priznanja.

Načrtujejo, da bodo s članarini dobili 1.556.022,80 dinarjev, iz sklada skupne porabe pa 1.633.447,60 dinarjev. Sredstva bodo porabili za različne potrebe. Ob tem je odbor za organizacijo proslave 20-letnice valjarne predlagal, da sredstva za piknike SDS in izlet letos namenijo za pravno proslavo in piknika 1. maja na Pristavi. Če bo kaj denarja ostalo, bodo izlet lahko pripravili jeseni. Izvršni odbor se je s tem strinjal, predlog pa morajo potrditi še vsi zaposleni.

Sodelavkam so za dan žena poklonili čestitko in 2.000 dinarjev.

O kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja niso mogli spregovoriti nič konkretnega, saj se seje niso udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij v TOZD. Pooblastili pa so predsednika IO, da jih je zastopal pri okrogli mizi na to temo. Predsednik je tudi menil, da je zahtevana 100-odstotna večina pri izidu referendumu ali volitev za Železarno preveč, saj je nesmiselno, da ena majhna TOZD »podre cel sistem«. Zadostovali bi dve tretjini ali tri četrtine. Nasprotno je 51-odstotno po preče za Jugoslavijo prenizko.

Vsi zaposleni iz BiH lahko dobijo formulare za vplačilo posojila za odpiranje delovnih mest v BiH na taj-

ništvu bluminga. Sklenili so, da bodo športna tekmovanja v prihodnje pripravljali pred tekmovanji Železarne. Vsem dosedanjim udeležencem tekmovanj pa pripada po 500 dinarjev. Upokojenecem in 50-letnikom bodo priznanja podeljevali vsako leto sproti in ne več na dve leti.

TOZD ENERGETIKA

Tretja seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila 25. februarja. Ugotovili so, da so bili sklepi prejšnje seje uresničeni. Seznanili so se z vsebino Kritične analize delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja ter rezultati zborov delavcev in sestankov predsednikov sindikatov in družbenopolitičnih organizacij Železarne o samoupravnem sporazumu o delovni osebnih dohodkov.

V zadnji točki so med drugim predlagali dobitnika srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije. Določili so tri sodelavce, da po posameznih dejavnostih obveščajo o možnostih posojila za hitrejšje zaposlovanje v Bosni in Hercegovini. Sodelavci so odobrili 5.000 dinarjev pomoči, o njenem problemu pa zahtevajo tudi mnenje socialne službe delovne organizacije. Sodelavke bodo za dan žena dobile čestitko in darilni bon v vrednosti 2.000 dinarjev.

TOZD ELEKTRODE

28. februarja je bila seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, na kateri so sprejeli poročilo o zaključnem računu, vendar s pripombo, naj se v prihodnje namenijo več denarja za osebne dohodke.

Praznovanje dneva žena bodo pripravili skupaj z ZSMS TOZD Elektrode, program pa naj bi z recitacijami popestrili učenci osnovne šole Prežihov Voranc. Pripravili bodo tudi razstav ročnih del, literarnih izdelkov in podobno. Učencem, ki bodo sodelovali na proslavi, bodo v zahvalo dali značke Železarne in 4.000 dinarjev za končni izlet. Sodelavkam bodo podarili 1.000 dinarjev, od tega prispeva OOS 700, izvršni odbor OOS Železarne pa 300 dinarjev na osebo. Na dan praznovanja, 7. marca, bodo delovni dan končali ob 12. uri, so sklenili.

Predlagali so komisijo za pripravo volilnih imenikov, v zadnji točki dnevnega reda, Razno, je referenta za športne komisije zanimalo, zakaj športnih tekmovanj ne popestrijo s priznanji in nagradami kot v drugih TOZD. Predlog, da bi organizirali izlet na Pokljuko in smučarsko tekmovanje delavcev TOZD, bodo obravnavali na naslednji seji. Udeležencem sankaskega tekmovanja bodo izplačali po 300 dinarjev. Seznanili so se s predlogom za 3. samoprispevek za šolstvo, ob tem pa menili, da so osebni dohodki delavcev v temeljni organizaciji prenizki, da bi lahko uvedli ta samoprispevek. Če se bo stanje popravilo, bodo predlog ponovno obravnavali.

KONČANA RAZPRAVA O POSLOVNEM POROČILU ZA LETO 1985

V februarju smo vsi delavci Železarne obravnavali poslovno poročilo za leto 1985. Na delnih zborih, organiziranih po SDS, smo ocenjevali rezultate svojega dela in poslovanja ter odločali o delitvi ustvarjenega dohodka.

Na pomanjkanje delavcev so opozorili v TOZD Valjarne žice in profilov. Strojnih delavnicah in Energetiki. V TOZD Valjarne žice in profilov ugotavljajo, da je od vseh TOZD prav pri njih fluktuacija kadrov najvišja. V TOZD Energetika pa so ocenili, da stalno zmanjševanje kadrov že omejuje izvajanje njihove osnovne dejavnosti.

Na kratek čas za razpravo so opozorili v TOZD Hladna valjarina Bela, Jeklovlek in Vzdrževanju. Menili so, da bi morali imeti več časa za obravnavo zaključnega računa in da ob tej obravnavi ne bi smele potekati še druge vzporedne aktivnosti. Le na ta način bo razprava lahko poglobljena in kvalitetna. V TOZD Vzdrževanje pa so še opozorili, da so poslovna poročila preobširna in za mnoge nerazumljiva. Zahtevali so krajša in enostavnejša poročila.

V TOZD Hladna valjarina Jesenice z rezultati poslovanja temeljne organizacije niso bili zadovoljni. Zavzeli so se za izboljšanje pogojev dela in strukture proizvodnje.

V TOZD Elektrode so opozorili na nizke osebne dohodke, saj so v tej TOZD naraščali počasneje kot v drugih. V letu 1985 so namreč dosegli dobro finančno realizacijo in plan celbo presegli. Ugotovili pa so, da se dobro delo premalo odraža v osebnih dohodkih. Zaradi tega so delavci nezadovoljni, delavski svet pa je pred-

lagal, da bi za osebne dohodke namenili več sredstev.

V TOZD Strojne delavnice še čuti jo zapostavljenost, ker nimajo priznane statuta proizvodne temeljne organizacije. Ugotavljajo, da v zadnjem času izdelujejo vedno več takih rezervnih delov, ki jih drugi niso sposobni opraviti, ali pa so zanje roki za izdelavo prekratki. Ker pa tudi v tej temeljni organizaciji primanjkuje delavcev, naloge pa morajo biti opravljene, morajo nekateri delati tudi preko polnega delovnega časa. Opozorili so tudi, da zanemarjamo poklicno znanje in da premalo poudarjamo potrebo po znanju pri vseh delovnih nalogah. Poleg tega so ponovno poudarili nekaj problemov, ki izvirajo iz srednjega usmerjenega izobraževanja (mentorstvo, pripravništvo, usposabljanje, opremljenost učilnic ...).

V TOZD Vzdrževanje so opozorili na slabo kvaliteto zaščitnih sredstev.

V Strojnih delavnicah in delovni skupnosti KSI so zahtevali informacijo o nabavi osebnih avtomobilov v zadnjem obdobju v Železarni Jesenice in obrazložitev, zakaj so se stroški zavarovanja za delovno skupnost tako povečali.

Kljub tem pripombam so delavski sveti v vseh TOZD in delovnih skupnostih sprejeli zaključni račun; delavci pa so se odločili za predlagano delitev ustvarjenega dohodka.

ALI SE ZNAMO POSLUŠATI . . .

O programsko-volilni konferenci ZKS Jesenice — bila je 26. februarja — je poročal tudi Železar pod naslovom NI MANJKALO KRITIČNIH RAZPRAV. Čeprav so o konferenci poročala tudi druga sredstva javnega obveščanja, menim, da ni odveč še kaj dodati, predvsem pa ponoviti, da je najpomembnejše srečanje komunistov jeseniške občine minilo v številnih dobro pripravljenih in konkretnih razpravah.

Delegati so govorili o prostorskih planih in turizmu, o mladih v ZK, o delovanju akcijske konference v Železarni, o vzrokih za izstop iz članstva, o predvolilnih postopkih, o kadrovske politiki, o problemih izobraževanja, o ukinjanju smeri srednjega usmerjenega izobraževanja, o prostorskih problemih v šolstvu in štipendiranju, o stanju v zdravstvu, o položaju upokojencev, o delegatskem sistemu, odgovornosti, o gospodarjenju, skratka o vrsti problemov, ki so tudi narekovali razpravo. Treba je dodati, da je bila večina razprav tudi kritičnih, in nasplošno lahko ocenimo, da nobena partijska konferenca v preteklosti, niti kakšna druga konferenca, ni potekala v tako kritičnem tonu, kot je to mogoče reči prav za letošnjo.

Ob koncu razprave je govoril tudi član CK ZKS Tomaž Ertl, in to o aktivnostih komunistov, njihovem usposabljanju in drugem. Pri tem pa bi rad poudaril eno njegovih misli, ki sem jo uporabil tudi za naslov prispevka, in sicer, da je eden od bistvenih vzrokov neučinkovitosti ta, da se enostavno ne znamo poslušati. Tako se pač največkrat dogaja, da na sejah in konferencah govorimo, posamezniki razpravljajo, sogovornikov pa že ne poslušamo več, zato tudi ne poskušamo uskladiti različna stališča. Razidemo se brez delovnih obveznosti, neusklajeni pa tako izgubljamo na ugledu, je dodal Tomaž Ertl.

Ugotovitev, ki jo praksa žal vse prevečkrat potrjuje. Zato se tudi tolikokrat dogaja, da na sejah le govorimo o istih vprašanih in problemih, ne da bi poiskali učinkovite rešitve. To, da se ne znamo poslušati, pa niti ne bi bilo tako hudo. Huje je, da se marsikdaj nečemo poslušati. Kajti, če bi se hoteli poslušati, potem bi morali tudi na omenjeni program-

sko-volilni konferenci bolj odločno vprašati, kdo je odgovoren za pomanjkljivosti in nepravilnosti, o katerih so kritično govorili tudi razpravljalci. Kritično je bilo ocenjeno že poročilo, češ da je prespšno, nepopolno, v določenih ugotovitvah celo protislovno. V njem ni vseh ocen dela in analiz, zakaj posamezne naloge niso bile uresničene. Poročilo tudi ne nakazuje rešitev za posamezna vprašanja in probleme. Kritično so bile razprave o poteku priprav na letošnje skupščinske volitve in o tem, ali so bili vsi kandidacijski postopki sploh pravilno opravljeni. Manjkale so popolnejše obrazložitve izbire kandidatov za posamezne naloge. Zaradi tega je konferenca tudi sprejela konkreten sklep, da je potrebno odgovorno analizirati predvolilne postopke in volitve.

V razpravi je bilo več kot v uvodnem poročilu govora tudi o aktivnosti v partijski organizaciji in odgovornosti komunistov. V jeseniški občini se celo oddaljujemo od začrtane prenove članstva ZK, saj se v zadnjem času zmanjšuje število delavcev in neposredne proizvodnje, vse manj je tudi mladih, pri zapuščanju ZK pa prevladujejo samovoljni izstopi. V osnovnih organizacijah se ne dela tako, kot bi se moralo, pri tem pa je bilo tudi slišati, da je bilo sodelovanje s komitejem slabo, da so bili posveti s sekretarji OO ZK premalo učinkoviti, predvsem pa, da ni bilo pravočasnega pretoka informacij. Premalo je bilo narejenega na področju idejnopolitičnega usposabljanja članstva in zmanjšuje se število udeležencev v organiziranih oblikah usposabljanja. Akcijsko povezovanje v KS še ni zaživelo, še zlasti ne v mestnih KS, nerazščiten je odnos komiteja do stalnih akcijskih konferenc in premalo so bile uporabljene tudi druge oblike povezovanja komunistov.

Kritičnost lahko pripišemo tudi razpravam o stanju na področju izobraževanja, še posebno, če vemo, kako se je lani decembra zapletalo okoli sredstev za izobraževanje in osebnih dohodkov, ali pa vprašanje, zakaj se nismo resneje lotili političnih priprav na tretji občinski samoprisepek, s katerim bi bilo verjetno edino mogoče odpraviti še preostale prostorske probleme na področju šolstva v jeseniški občini.

In če je poročilo (v njem je bilo več govora o gospodarjenju v občini kot pa o analizi aktivnosti komunistov in organizacijskih vprašanih članstva) odraz dela v jeseniški partijski organizaciji minulega mandata, potem je bilo vsako izrečeno vprašanje o odgovornosti vsekakor na mestu.

Toda, ker se ne znamo oziroma nečemo poslušati, je šla mimo konkretna pripomba enega od razpravljavcev, da manjka ocena o delu predsedstva, da ni ocen delovanja političnih organizacij, da ne znamo oceniti delo posameznika, da ne znamo (morda nečemo) oceniti lastnega dela. V priložnostnih pogovorih izrečeno mnenje o odgovornosti, pri čemer so bili celo imenovani posamezniki, ne pa javno izražena zahteva po odgovornosti, je seveda lahko le oportunitizem. Verjetno vseh delegatov in udeležencev konference ni povsem zadovoljila tudi misel, da naj kritična razprava skupaj s poročilom pač služi za usmeritve in boljše delo v prihodnje. V konkretnem primeru, predvsem pa po zadnji seji novega komiteja, je sicer upravičeno mogoče pričakovati, da bo z novim vodstvom jeseniška partijska organizacija bistveno drugače delovala in bo zato učinkovitejša.

Ostaja pa vprašanje o odgovornosti tistih, ki so pač odgovorni za delo v preteklem obdobju.

Teo Lipicer

KRITIČNA OCENA DELA KRAJEVNE ORGANIZACIJE ZRVS DOVJE-MOJSTRANA

Pred leti je bila krajevna organizacija ZRVS Dovje-Mojstrana med najbolj aktivnimi v jeseniški občini. Zavzetost članov pri izvrševanju odgovornih nalog na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite se je očitno izredno zmanjšala, ob tem pa se rezervni vojaški starešine v tej krajevni skupnosti srečujejo še z drugimi problemi.

Delo v preteklem letu so kritično presojali na letni konferenci, kjer so nakazali nekaj izhodov iz sedanjega položaja. Predsednik Jože Mirtič je v uvodnem poročilu med drugim poudaril, da so sicer delovali v okviru sprejetega programa, imeli pa so težave z neaktivnostjo posameznih članov, ki so se nalogam izmikali. Program akcij je bil skromnejši tudi zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Med drugim so opravili vsakoletno preverjanje znanja in streljanja, precej pozornosti so namenili individualnemu izobraževanju, sodelovali so pri organizaciji pohoda. Po poteh partizanskih kurirjev, še posebej pa velja omeniti izredno aktivnost posameznih članov v drugih družbenopolitičnih organizacijah in društvih v krajevni skupnosti. Prav pri tem pa spoznavajo, da odgovorne naloge v drugih organizacijah opravljajo prav tisti, ki so tudi najbolj aktivni v krajevni organizaciji ZRVS. Zaradi preobremenjenosti puščajo ob strani naloge v svoji organizaciji, medtem pa večina drugih članov ZRVS ob strani spremlja delo ostalih in se ne vključuje v nobeno akcijo. Na letni konferenci so večkrat poudarili, da morajo zaostri odgovornost vseh neaktivnih članov, saj o tem že nekaj let le govorijo, nihče pa se problema resno ne loti.

V razpravi so se dotaknili še nekaterih drugih problemov. Menili so, da od občinske konference ZRVS Jesenice dobijo le letne programe za nobenih drugih smernic, predvsem za pripravo vsakoletnih izpitov. Prav tako je nedopustno, da se tako pomembna organizacija ubada z resnimi finančnimi problemi. Skoraj neverjetno se sliši, da je bilo ob letni konferenci v blagajni le 450 dinarjev. Na voljo nimajo sredstev, da bi plačevali najemnino za prostor, ki bi ga lahko imeli v stavbi krajevne skupnosti. Prav tako so menili, da bodo v prihodnje še več pozornosti namenili individualnemu izobraževanju, pridobivanju telesne kondicije, še vedno pa šepa tudi informiranje. Na letni konferenci so za novega predsednika krajevne organizacije ZRVS Dovje-Mojstrana izvolili Miroslava Ražmana, za podpredsednika Slavka Derjanija, za sekretarja ZK pa Slavka Rabiča.

Že nekajkrat so na letnih konferencah tudi razpravljali, kako bi posamezne dejavnosti popestrili. Tokrat so prav za letno konferenco, na katerih se zbere največ članov, pripravili prikaz novejšega orožja v enotah JLA. Zanimanja je bilo veliko, hkrati je bila to tudi izobraževalna akcija. Podobne osvežitve vsekakor velja nadaljevati. J. R.

VEČER VETERANOV

Kako pravilna je bila odločitev, sprejeta na rednem letnem občnem zboru ZŠAM Jesenice 14. februarja, je potrdilo srečanje veteranov 11. marca, na katerem smo ustanovili sekcijo veteranov.

Člani veteranov smo se tistega dne brali v prostoru ZŠAM Jesenice, tjer nam je predsednik IO Franc Požarnik pojasnil namen ustanovitve sekcije veteranov. Poudaril je, da je o predvsem priznanje veteranom za njihovo delo, za njihov prispevek k uspešnemu delovanju Združenja in končno tudi zato, da po upokojitvi ne bi ostali osamljeni in pozabljeni. ZŠAM pa seveda računa na pomoč pri delovanju društva, raznih tekmovalnih ter drugih organizacijah in aktivnostih, ki jih Združenje načrtuje. V svojem govoru je predsednik Združenja veteranom povedal, kakšen je načrt dela Združenja v letošnjem letu. Veterani smo polni optimizma in zadovoljstva sodelovali v razgovoru in obljubili vso pomoč, ki smo jo sposobni dati.

Za predsednika sekcije veteranov smo izvolili Joža Jenkoleta, ki bo

prav gotovo vodil sekcijo tako uspešno, kot je bil delaven in uspešen, odkar je član ZŠAM.

Veliko priznanje ob ustanovitvi naše sekcije veteranov pa sta nam izrazila predsednik in sekretar republiškega združenja Franc Rebec in Zvonko Kržišnik. Prepričana sta bila, da nas bodo posnemala tudi druga združenja in ustanovila sekcije veteranov.

Na koncu srečanja smo sklenili, da bomo kmalu obiskali republiško Združenje, Tehnični muzej v Bistri in Izobraževalni center za miličnike v Tacnu.

Jaka Klinar

Jeklarna 2 (foto B. Grce)

SPREJELI PROGRAMSKE USMERITVE

V četrtek, 20. marca, je bila 2. seja občinskega komiteja ZKS Jesenice, kjer so obravnavali in sprejeli predlog programskih usmeritev občinske organizacije ZK in njenih organov. Sprejeli so tudi zaključni račun za leto 1985 in se strinjali z razdelitvijo ostanka.

Zelo pestra je bila razprava o predlogu programskih usmeritev občinske organizacije ZK in njenih organov, zlasti pri tistem delu, ki se nanaša na področje družbenih dejavnosti. Zopet so bile pripombe (iz združenega dela), k usmerjenemu izobraževanju, razpravljali so o 3. samoprisevku in menili, da sta sindikat in SZDL premalo storila v zvezi s 3. samoprisevkom. Na koncu razprave je predsednik OK ZKS Jesenice Dante Jasnič opredelil pomembnejša področja delovanja članov ZK (železarstvo, družbene dejavnosti, kultura, šport). Več bo potrebno uporabljati metodo zbiranja pobud in se posameznih zadev lotovati strokovno pripravljeno in demokracično. Od vsakega člana ZK je treba zahtevati, da se zavzame za razreševanje problemov tam, kjer dela in živi. Opozoril je na ponavljanje besed o tem, kako težko je delovati v današnjem kriznem položaju. Meni, da po vojni še nikoli nismo živeli v idealnih razmerah, trenutnim razmeram se je pač treba prilagoditi, hkrati pa biti do njih kritičen.

V zvezi s pripombami k dosedanjim posvetom s sekretarji osnovnih organizacij ZK so predlagali, da bi v prihodnje posebej organizirali posvete za sekretarje iz združenega dela in posebej za tiste iz krajevnih skupnosti. V manjših skupinah bi bilo namreč več možnosti za razprave.

Na kongresu ZKS, ki se ga bo udeležilo 11 delegatov iz jeseniške občine, bodo naši delegati sodelovali s tremi razpravami, v katerih bodo predstavili problematiko družbenih dejavnosti, turizma in železarstva.

Govorili so o analizi programsko-volilnih sej osnovnih organizacij ZK. V številnih osnovnih organizacijah teh sej še niso opravili, iz nekaterih pa se delegati niso udeležili programsko-volilne konference občinskega komiteja. Ponovno so razpravljali o minulih volitvah, o tem, da je bil kadrovske postopek pomanjkljiv, prepozen in ne dovolj odgovoren. Sicer pa bodo o volitvah govorili tudi na naslednjih sejah, saj so med programske usmeritve občinske organizacije zapisali, da bodo analizirali priprave na volitve.

URNIH NOG NA PRIREDITVAH

V Podkorenu že vrsto let deluje folklorna skupina, ki pleše gorenjske pleske, kot so »povštertanc«, ples z metlo, »ta šušarska«, »kovtre šivat« ter polke in valčki. Dolga leta sta podkorenske plesalce vodila zakonca Pavla in Vinko Oman, sedaj pa sta folkloriste prevzela in jih vodita Elica Svrzikapa in Franci Kraševac, na harmoniko pa jih spremlja Lojze Dolinar, sicer član ansambla Gorenjci. V skupini pleše pet plesnih parov, na prireditvah v manjših prostorih pa plešejo trije ali štirje pari. Pozimi nastopajo v Komposovi restavraciji Jasna v Kranjski gori, kjer na prijeten in zanimiv način zabavajo turiste in jim kažejo gorenjsko folklorno izročilo. V poletnih mesecih pa prirejajo »strange« za tuje turiste, ne zamudijo pa vsakoletne Kmečke ohceti v Ljubljani in Dneva narodnih noš v Kamniku. Mladi plesalci pa si želijo še več nastopov, v svoje vrste vabijo mlade, ki jih zanimajo plesi in stari običaji. Po zanimanju sodeč, pa folklor v Gornjesavski dolini še ne bo šla tako hitro v pozabo.

A. Kerštan

MIMOGREDE

Življenje piše romane, drame in tragedije, ljudje pa najraje berejo stripe.

V rokah ljudožercev telefonski imenik postane jedilni list.

Danes pametnejši ni toliko nor, da bi popustil.

Kritika je blago povprečne kvalitete. Nikoli ni najboljša, nikoli najljepša, a nam je le potrebna za vsak dan.

Kaj je življenje? Traja borih dve do tri milijarde srčnih utripov in v tem času bi lahko prišli na desetino poti do najbližje zvezde stalnice Proxima Centauri. Če pa bi slučajno le prišli do nje, bi v najboljšem primeru — zgoreli.

Boštjan Fon

V Ljubljani je bil v petek in soboto, 21. in 22. marca, XI. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Udeležilo se ga je 613 delegatov in več kot 360 gostov, med njimi tudi 14 delegatov iz tujine.

Z jeseniške občine so se kongresa udeležili delegati: Nadja Kilar, Jure Klančnik, Janez Knific, Marija Kováč, Zoran Krejić, Zoran Pogačnik, Tomaž Pohar in Vitomira Sodja-Komljanec. Po razpravah o kongresnem gradivu v občini so v komisijah pri občinskem svetu Zveze sindika-

tov Jesenice oblikovali tri prispevke, ki so jih delegati prebrali na kongresu, razen zadnjega (o korekciji pokojnin), ki je bil zaradi časovne stiske kongresu predložen v pisni obliki. Vse tri razprave bomo predstavili tudi v našem glasilu.

VLOGA SINDIKATA PRI SAMOUPRAVNEM ODLOČANJU

Namen razprave je s pomembnejšimi sklepi in ugotovitvami iz predkongresnih razprav v občinski organizaciji zveze sindikatov na Jesenicah prispevati k opredelitvi vloge in pomena sindikalne organizacije v procesu samoupravnega odločanja, organiziranosti in metod delovanja sindikata, nakazati slabosti in težave, s katerimi se pri svojem delu srečujejo sindikalni aktivisti, in nakazati smeri za aktivnost na področju politične organizacijsko kadrovske krepitve sindikalne organizacije.

Za obdobje med X. in XI. kongresom Zveze sindikatov Slovenije v jeseniški občini ugotavljamo, da je še naprej upadala revolucionarna vloga sindikata, ker smo se preveč razhajali v besedah, proklamiranih načelih in dejanjih. Potem ko smo zgodovinske cilje, za katere se je boril delavski razred, kot prvi na svetu vgradili v našo ustavo, smo menili, da je najhujša bitka končana in da bodo ustavna načela uresničevali normativni akti. K revolucionarni slabitvi sindikata pa je svoj delež dodal tudi v relativno kratkem času do-

sežen, visok družbeni in osebni standard. Tako stanje samozadovoljstva in mlačnosti sindikata pa so hitro izkoristile tehnobirokratske in druge samoupravne socializmu nenaklonjene sile.

Zato smo bitko za gospodarsko stabilizacijo in posledno uveljavljanje ustavnega položaja delavcev v združenem delu začeli že zelo zvočnimi, slabo organizirani, z že močno utrjenim foramskim delom, pa tudi oportunističnim in birokratizmom. Na vse to in še zlasti na to, da mora biti vloga sindikata vgrajena v mehanizem družbenoekonomskih odnosov kot bistvena in neločljiva oblika teh odnosov, nas je opozarjal že Edvard Kardelj v svoji študiji »Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja«.

Na vse to je opozarjal in opredelil naloge tudi naš zadnji kongres in se je republiškega sveta in predsedstva med kongresoma, pa vendar danes ugotavljamo, da je sindikat izgubil svoj prvotni ugled v mnogih okoljih in da marsikje delavci izjavljajo, da takega sindikata ne potrebujejo.

Eden od vzrokov zato je, ker delavci vidijo, da sindikat sprejema množico sklepov in stališč o stvarih, ki so že odločena v tako imenovani politični koordinaciji, to sestavljajo predsedniki družbenopolitičnih organizacij v povezavi s poslovnimi ali upravnimi organi, ali pa, da se zahteve in predlogi sindikata ne uresničujejo. To z drugimi besedami pomeni, da sindikat formalno deluje, sprejema sklepe, daje pobude, vendar je to le prazen tek, aktivnost brez učinka, zato tudi slabi njegova revolucionarna vloga. Vodstva osnovnih organizacij so mnogokje še preveč privesek poslovnih organov ali v najboljšem primeru delavskih svetov. Pri tem pa niso izvezali tudi nekatera občinska sindikalna vodstva, katerih politika se prav tako kroji v tako imenovani občinski politični koordinaciji v povezavi z upravnimi organi občine. Organi občinskega sindikata so zato nemalo krat postavljeni pred dejstvo, da že sprejeta in oblikovana stališča samo še formalno potrjujejo.

Ne moremo zanikati, da je bilo v minulem mandatu obdobju opravljenega veliko dela, sestankov, sej, konferenc... in da so sindikalni aktivisti za to žrtvovali ogromno časa, poleg drugih organizacijsko-operativnih nalog. Seveda pa so pri tem pomembni rezultati, učinki, posledice... ki se morajo kazati pri spreminjanju odnosov in doseganju želenih rezultatov. Toda tudi v tem času je mnogo tako imenovanega mrtvega teka. Kajti še vedno je bilo veliko foramskega dela in še to slabo organiziranega. V družbenopolitičnih organizacijah so se razprave podvale, ker nismo imeli razmejenih aktivnosti z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami. Ure in ure smo obravnavali določene probleme in iskali rešitve, tako rekoč na pamet, namesto da bi od strokovnih služb, upravnih ali poslovnih organov zahtevali strokovne – variantne rešitve ali opredelitve, za katerimi bi morali predlagatelji stati ne

samo z moralno-politično, temveč tudi z materialno-pravno odgovornostjo. Tako pa so svojo odgovornost večkrat skrivale za političnimi sklepi.

Ob vsem tem je seveda organom sindikata primanjkovalo časa za neposredne stike s člani, delavci; neposrednega stika, s kakršnim bi tudi dvigali in krepili idejnopolično in revolucionarno zavest ter usposobljenost osnovnih organizacij. Te so se pri svojem delu preveč omejevale na obravnavo parcialnih vprašanj svojega lastnega okolja, na »gašenje« težkih situacij, ne pa tudi na obravnavo širših vprašanj, ki se tičejo krajevnih skupnosti, občine, samoupravnih interesnih skupnosti in širše družbene skupnosti, kjer delavci uresničujejo svoje najbolj neposredne interese. S takim delovanjem pa bi osnovne organizacije že prodirale v mehanizem delegatskega sistema.

Z vsemi temi vprašanji je najtesneje povezano vprašanje idejnopolične usposobljenosti in revolucionarnosti organov oziroma aktivistov in organizacij zveze sindikatov. Kongres pri ocenjevanju svojega dela zato ne sme in ne more mimo ugotovitev, da delegatski razred in vse subjektivne sile zaostajajo za idejnimi, teoretičnimi, strokovnimi, kulturnimi, tehnološkimi in drugimi zahtevami sedanjega časa. Pri tem pa ne bi smeli zanemariti dejstva, da se je zelo spremenila tudi socialna in nacionalna struktura delavskega razreda, kar še zlasti velja za jeseniško in še za nekatere občine v Sloveniji. Na Jesenicah se, poleg tega, spoprijemamo tudi s poprečno zelo nizko kvalifikacijo delavcev, saj je po podatkih iz popisa leta 1981 kar 40,2 odstotka nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev oziroma 30 odstotkov delavcev z nedokončano osnovno šolo, med njimi, po oceni sodeč, tudi nepismenih.

Tako v organih kot v organizacijah sindikata smo bili odločno premalo občutljivi za kršenje neodtujljivih pravic delavcev pri razpolaganju z realiziranim dohodkom in sploh pri kršenju ustavnosti in zakonitosti. Namesto da bi krepili zavest in politično kulturo, da brez spoštovanja ustavnosti, zakonitosti, sprejetih odgovorov in sporazumov ni mogoče uresničevati niti razvijati političnega sistema socialističnega samoupravljanja, smo večkrat zaradi oportunističnega podlegla tehnokratsko-birokratskim strukturam, poslovnim in upravnim organom, lokalnim ali podjetniškim interesom, tudi na račun kršenja ustavnosti in zako-

nitosti. Pri tem pa so nas prav te strukture »tolžile« s tem, da če to počenajo drugi, zakaj ne bi tudi mi! In prav to veržno negativno delovanje moramo odločno presekati.

Zato moramo v sindikatih odločno vztrajati pri tem, da spoštovanje ustavnosti in zakonitosti zagotovo s popolno zakonsko in sodno zaščito, povrhu pa moramo v naših lastnih vrstah poskrbeti, da bomo nespoštovanje obsodili kot družbeno sramotno in zahtevali odpoklic kršiteljev. Zato pa bo potrebno mnogo več revolucionarnosti in poguma ter znanja v organih in organizacijah zveze sindikatov.

Za kvalitetne premike v delovanju sindikata bomo morali vse napore usmeriti v to, da čimprej premostimo zaostajanje delavskega razreda in njegove organizacije za zahtevami sedanjega časa. To pa bomo dosegli le z višjo politično kulturo. Kajti prav v tem zaostajanju moramo iskati tudi vzroke za premajhno učinkovitost sindikata, za zvočnost njegove revolucionarne vloge in izgubljanje ugleda med delavci. V zvezi s tem velja poudariti tudi to, da bomo morali, vsaj pri nas, sedanja avtomatizem spreminjanja delavcev v sindikat spremeniti v politično dejanje, kajti tudi mladi delavci, ki prihajajo iz usmerjenega izobraževanja, boro malo vedo o sindikatu, njegovi zgodovinski in sedanja vlogi pri uresničevanju dolgoročnih ciljev delavskega razreda.

Vse to pa je tudi osnova, da bomo lahko okrepili pozicijo sindikata v delegatskem sistemu in pri odločanju povsod, kjer se ta sistem uresničuje, to je od temeljnih organizacij, krajevnih skupnosti, občine, interesnih skupnosti do bank in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti. Za uresničitev tega bomo morali, poleg že omenjenega, okrepiti neposredno delovanje s članstvom, z delavci, za kar se bomo morali bolj kot doslej posluževati oblike delovanja prek samoupravnih delovnih skupin, ki smo jih tako na Jesenicah kot mnogokje drugje sprejeli in normativno opredelili tudi kot obliko delovanja sindikata.

Za kvalitetno preobrazbo in krepitev revolucionarne vloge sindikata ne rabimo obsežnih elaboratov in razprav, če so nam temeljni vzroki za njegovim zaostajanjem za razvojem znani. Začeti moramo odločno in odgovorno, pri čemer mislimo na politično-moralno in zakonsko odgovornost, odstranjevanje vzrokov zaostajanja, pri čemer bomo dobili tudi vso podporo delavskega razreda.

OSNOVNO SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE DELAVCEV ZDRUŽENEGA DELA

V osnutku resolucije Zveze sindikatov Jugoslavije o nalogah zveze sindikatov v boju za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja, uresničevanja vloge delavcev v celoti družbene reprodukcije in krepitve materialne osnove združenega dela je med drugim poudarjeno, da je potrebno pospešiti aktivnosti za opismenjevanje in osnovno izobraževanje zaposlenih, tako da do XI. kongresa ZSJ ne bo več nepismenih med delavci v združenem delu.

Na podlagi popisa prebivalstva iz leta 1981 in podatkov o splošni in strokovni izobrazbeni strukturi delavcev v združenem delu materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti v naši občini je povsem utemeljena ugotovitev, da je opismenjevanje in osnovno izobraževanje odraslih ena izmed pomembnih nalog zveze sindikatov na vseh ravneh njegove organiziranosti.

Povsem razumljivo je, da imata pri krepitvi ekonomske in politične moči delavcev in delavskega razreda, zlasti pa pri usmerjanju, organiziranju in razvoju naše samoupravne socialistične družbe, odločilno vlogo znanost, vzgoja in izobraževanje.

Prav zato bi morali odločno in organizirano, z vsestransko podporo zveze sindikatov in drugih subjektivnih sil, razvijati:

- izobraževanje in izpopolnjevanje delavcev in delovnih ljudi za samoupravno in družbenopolitično delovanje, saj je to posebnega pomena za reproduktivno moč združenega dela, krepitve in razvijanje ekonomske in politične moči delavcev in delavskega razreda;

- izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje delavcev in delovnih ljudi za permanentno usposabljanje strokovnih znanj, dokvalifikacijo, prekvalifikacijo in izobraževanje zlasti za potrebe tehnično tehnološkega razvoja združenega dela materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti;

- izobraževanje za pridobitev osnovne splošne izobrazbe in za osebno življenje.

Sedanja izobrazbena struktura 40,2 % NK in PK v združenem delu naše občine ni ugodna, kar velja tudi za celotno SR Slovenijo. To je resna ovira ne samo za doseganje in obvladovanje sedanje stopnje razvitosti tehnike in tehnologije, temveč tudi za osveščanje delavskega razreda za odpravljanje slabosti obstoječega stanja, predvsem pa, kot sem že pou-

daril, pri krepitvi njegove ekonomske, politične moči in oblasti.

Da ne bi ostali samo pri dovolj znanih spoznanjih in ugotovitvah, ki jih je sicer potrebno poudariti, saj so zelo aktualne, pa je vendarle potrebno navesti nekaj bolj konkretnih ugotovitev o potrebnem spodbujanju osnovnega splošnega izobraževanja zaposlenih delavcev, če hočemo uresničiti postavljeno nalogo iz osnutka resolucije ZSJ.

Menim, da je potrebno za pospeševanje osnovnega splošnega izobraževanja odraslih, oziroma delavcev, ki iz različnih vzrokov niso uspeli dokončati osnovno šolo, zagotoviti predvsem naslednje:

- zagotoviti materialno in moralno motivacijo delavcev z nedokončano osnovno šolo za vključevanje v nadaljnjo osnovno splošno izobraževanje; to je striktno nagrajevanje po delu in rezultatih dela, posebne denarne nagrade, druge oblike stimulacij, zlasti pa z ustvarjanjem pogojev za poklicno napredovanje pri delu;

- v združenem delu posvetiti organizirano skrb in strokovno podporo v smeri prilagajanja učnih načrtov neposrednim potrebam združenega dela. Zavod SRS za šolstvo in drugi morajo modificirati učne načrte in pogoje za izvajanje učinkovitega dela v osnovnem splošnem izobraževanju odraslih;

- zagotoviti ustrezno enako vrednotenje vzgojno-izobraževalnih programov s svobodno menjavo dela v samoupravnih interesnih skupnostih za vzgojo in izobraževanje, tako da bi lahko institucije za izobraževanje odraslih zagotovile sodobno, učno-vzgojno delo z odraslimi in si tudi s tem zagotavljale vsaj enotno materialno osnovo dela.

Vse te ugotovitve je možno utemeljiti z empiričnimi podatki, ki so povezani s številnimi ocenami, analizami in tudi raziskavami. Ker je osnovna izobrazbena struktura delavcev v združenem delu zelo neugodna, je zato toliko bolj pomembna, aktualna in neodložljiva naloga vseh organiziranih sil naše samoupravne socialistične družbe, zlasti pa sindikata, da takoj organizirano pristopijo k uresničevanju znanega Titovega izreka »Od besed k dejanjem« in odpravljanju nepismenosti, polpismenosti in dokončanju osnovne splošne izobrazbe zaposlenih delavcev, kar je tudi eden izmed temeljnih pogojev za pospeševanje materialnega in duhovnega razvoja naše samoupravne socialistične družbe.

»KALVARIJA PODNAJEMNIŠTVA«

Ugotovitve v članku Boruta Grceta pod enakim naslovom v enajsti številki Železarja 20. marca so točne, čeprav imajo, kot vsaka stvar, tudi drugo plat, o čemer pa smo v Železarju že pisali hkrati s poročilom o gibanju prebivalstva v letu 1985. S piscem članka se v tem torej strinjamo, popraviti pa moramo posrednika informacij, ki je za enega izmed krivcev za tako stanje določil tudi prijavno-odjavno službo v sekretariatu za notranje zadeve občine Jesenice. Dodajamo nekaj pojasnil:

Najprej je treba vedeti, kaj je delo prijavne službe in čemu je namenjeno, šele potem se lahko oceni, če ga opravlja »zares«.

Osnova za delo te službe je zakon o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva, ki temelji na ustavni določbi o svobodi gibanja občanov in ne določa pogojev bivanja in življenja kot osnov za stalno ali začasno prijavo. Temeljni namen zakona je dosledna evidenca stalnega in začasnega prebivalstva, ki je osnova za izvrševanje nekaterih drugih predpisov in bistveni temelj delovanja varnostnega sistema.

Kot stalno prebivališče zakon opredeljuje naselje, v katerem se občan naseli z namenom, da bo v njem stalno živel, začasno prebivališče pa je naselje, praviloma zunaj stalnega prebivališča, v katerem se občan začasno ali začasno prebiva.

Pogoj za prijavo stalnega prebivališča je torej samo dejanska naselitev in namen stalnega prebivanja. Občan mora predložiti le odjavno prejšnjega stalnega prebivališča.

Pogoje bivanja in uporabe družbenih stanovanj pa ureja zakon o stanovanjskih razmerjih in na njegovi podlagi izdani podzakonski predpisi, družbeni dogovori in različni samoupravni akti. Pomembni pa je treba, da je vsaka določba samoupravnega akta, odloka ali drugega predpisa, ki bi določala posebne pogoje za prijavo in odjavo prebivališča ali zavračanje prijave prebivališča občanov, ki tu dejansko prebivajo, protizakonita in protiustavna.

Prijavna služba tako nima pravice niti dolžnosti preverjati, ali so prostori primerni za bivanje, saj je organizirana le za opravljanje svojega

dela, v vsakem primeru pa zahteva soglasje lastnika stanovanja. Še manj pa je lahko prijavna služba tisti univerzalni dejavnik, ki bi odločal, kdo lahko na Jesenice pride, se tu naseli in zaposli, kdo pa ne.

Vsekakor pa so potrebna skupna prizadevanja za omilitve posledic nekdanje politike intenzivnega ekonomskega zaposlovanja. V ta prizadevanja pa se sekretariat za notranje zadeve kot upravni organ, pristojen za evidenco nastanitve občanov in vodenje registra prebivalstva, vključuje na različne načine. Tako je bil v letu 1985 celo pobudnik in sklicatelj sestanka s predstavniki delovnih organizacij, pri katerih je fluktuacija delavcev večja, kjer je bilogovora prav o teh problemih. Sodelovanja pa ne odreja tudi pri reševanju konkretnih problemov, vendar pa nikoli na škodo točnosti podatkov in evidenc, ki jih je po zakonu dolžan voditi.

Pojasniti moramo še, da podstanovanjska razmerja ureja poseben občinski odlok, ki sodi v pristojnost upravnega organa, pristojnega za urejanje prostora in varstvo okolja. Na pobudo občinskega odbora Zveze sindikatov Slovenije Jesenice pa je bil že v letu 1977 sklenjen samoupravni sporazum o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev in o pogojih zaposlovanja na območju občine Jesenice, ki je še vedno v veljavi.

Predpisov, sporazumov in služb imamo torej kar dovolj, vprašanje pa je, če vsak dovolj pozna svoje dolžnosti.

Jesenice (foto S. Kokalj)

JULIJAN O

Mož, ki je prisedel, je še danes na taisti fakulteti; pa ne kot študent in tudi ne kot vratar. Danes ga poznam samo »na videz«. Tudi takrat sem ga poznal samo na videz, nekoč sva kot kratkohlavnica sedela drug ob drugem na simultanki, ki jo je igral znani nizozemski mojster, on je s silno zapletenimi skoki svojih skakačev spravljal Nizozemca v tako zadrego, da se je za nekaj časa posvetil samo njemu. In seveda je mojster kratkohlavnica konec koncev uničil. Sedela sva tako drug poleg drugega, ne da bi se vtikovala drug v drugega. Videval pa sem ga tudi na gimnazijskih hodnikih. No, zdajle na klopici pred faksom se je izkazalo, da sva v resnici dosti več kot le bežna znanca. Nameril se mi je povedati in je tudi povedal: da so bili časi, ko me je hotel ubiti. To je močno dšalo po Dostojevskem, kajpak. Ne po *Bešli*, pač pa po *Idiotu*. Cisto resno: baje je premišljeval o tem, da bi me pokončal. (Ni povedal, s kakšnim orodjem: pa ja ne tudi on s ključem vežnih vrat?) To je bilo seveda v času, ko je on začel, kar sem jaz začel: njal opuščati: namreč, hoditi z nekim temnolasi dekletom, njegovo sošolko, ki je bila najina prva zaresna ljubezen.

Te zgodbe ne bom vlačil v »Julijanov roman«, zanimivo pa je le. Nisem vedel, da je imela tista temnolaska tako pomembno vlogo v njegovem čustvenem zorenju. Pravzaprav bi bil to lahko vedel, pa »me ni zanimalo«. Temnolaska je nekajkrat plaho namignila, da je na tem svetu nekdo, ki ... pa je nisem poslušal. Zdaj pa mi je ta nekdo povedal, kakšen je bil konec koncev njegov delez! Odkritosrčnost, podobna Jasninu, ko mi je razodela tisto o »dveh«. Seveda je bilo brucu laže, saj je govoril o zlatih starih časih. Verjetno se mu ni moglo sanjati, zakaj ga poslušam tako raztreseno: le kako bi bil mogel slutiti, da tisti hip nisem mislil na smrtno nevarnost, ki sem ji srečno ušel, pač pa na to, kako je enaki nevarnosti ušel očarljivi črnolasec s priimkom Humkov: no, Humkova bi se po mojem takratnem mnenju slabo pisalo, če u ne bi usoda namenila tiste posebnosti, namreč, da je imel nekje pod kolenom namesto mesa in kosti žlahten les. Ključ pa je tudi še takrat na klopici tičal v mojem desnem žepu in moja desnica se ga je živo zavedala.

Še to: če naj verjamem Jasninim hlastnim razlagam in dopolnitvam, nikoli ne bi prišlo tako daleč: vežnega ključa mi nikoli ne bi bilo treba nositi s sabo, če ne bi bilo tistega kosa žlahtnega lesa pod črnolasečevim kolenom: če tega ne bi bilo, potem tudi ne bi prišlo do tistega nenadnega navala usmiljenosti, ki jo je premagalo, ji zmehčalo kolena ... in tako dalje in tako naprej.

Končno pa — saj ne vem, ali sem ključ nosil prav zaradi njega, zaradi lesenonogega ljubimca, ali pa zaradi mnogih drugih, o katerih nisem vedel ničesar? Zaradi vseh Jasninih »psoglavcev v sencih«, lasatih in redkolasih, ki pa zagotovo niso imeli lesenih nog?

Vidim, v teh treh mesecih se je nabralo v meni nekaj kakor silna potreba po fabuliranju: po stihjskem zapletanju zgodb. Zaneslo me je in skoraj bi se zapletel v nasprotja! Saj sem se že. Za to gre: v prejšnjih (t. j. junijskih) zapiskih sem, sam ne vem zakaj, zagrešil majhno potvorbo. Zapisal sem, da se je Jasna spozabila s črnolascem »nekje v gmajni za mestom«, t. j. blizu Matejine vile. Ta usodni dogodek pa v resnici sodi v Julijanove ljubljanske čase: treba ga je postaviti tja, kjer se je v resnici spočel črv, ki je potem skozi določeno obdobje glodal po Julijanovem srcu. Lasatega don Juana (Humkova) bi človek lahko srečal kvečjemu v Tivoliju, nikakor pa ne v našem mestu. Pa tudi v Tivoliju ga verjetno ne boš srečal, mož ima gotovo avto in se z njim prevaža okrog po svetu — kadar si zaželi hoje po svežem zraku, se odpelje bogve kam. Če je sploh še med živimi! Invalidi so po mojem skromnem mnenju kar precej izpostavljeni infarktu (bolj izdatno in bolj hlastno jedit!), mož pa že takrat ni bil več rosn mlad.

To vprašanje — ali je Humkov še živ — sem si zdajle prvič zastavil. In samo v zvezi z romanom: glede tega si moram priti na jasno, da se izognem novim zapletanjem v nasprotja. Pa čeprav v tem romanu ne nameravam uprizorjati nobenih novih srečanj med Julijanom in njegovim psoglavcem št. 1.

OPOMBA: Tudi v teh nerodnih sprotih korekturah se Julijan zapleta v nasprotja. Seveda vse tako kaže, da se je Jasna res »spozabila z lasatežem« nekje v gmajni za mestom — in ne v Ljubljani — saj je Julijan v ljubljanskih časih sploh še ni poznal! Tu se skozi vso zgodbo vleče razpoka. Lahko bi jo zamazal z malto, pa bo vzorec v zidu vseeno premaknjen. Do tega je kajpak prišlo zato, ker se zgodba in stvarnost dopolnjujeta (in posiljujeta). Rekli smo, da Julijan v ljubljanskih časih še ni poznal Jasne: to drži — v romanu. In vendar je res tudi to, da je hotel Julijan svojega lasatega tekmeča »ubiti s ključem vežnih vrat« — v svojih ljubljanskih študentskih časih. Kaj je torej na stvari? Možna bi bila taka rekonstrukcija stvarnosti: Julijan v svojem romanu podtika Jasni nekaj — namreč lesenonogega lasatega ljubimca — kar v resnici sodi nekam drugam: kajpak v storije o Silvi (=materi šivilji), torej v zgodbo, ki se ji v tem svojem romanu v glavnem izogiblje. Res je tudi to, da naj bi se roman po nekaterih osnutkih sodeč končal tako, kot da bo Julijan kasneje začel pohajkovati po ljubljanskih gostilnah, se tam izpostavljati srečanjem s svojo nekdanjo ljubico Silvo in z njo obujal spomine na »mitski« čas. K temu naj bi ga po tistih romanopisnih načrtih napotil sam g. Lucij: s svojo pripombo, da je pred kratkim srečal Silvo in da to dragoceno dekle zdaj očitno propada. Vendar da je v njej nekaj tako ganljivega! Ta gurujeva pripomba naj bi v Julijanu zganila mehko srce in mu zbudila apetit za prežvekovanje preteklosti.

(1. 10. 1978: NADALJEVANJE DNEVNIKA)

Včeraj sem imel v *Mlečni* dolg pogovor z Markizovim bratom. Franci je manj zagrizen od Markiza, pri tem pa dosti bolj samosvoji, in v resnici ne vem, ali sem že kdaj srečal človeka te baže. Mogoče je narejen po nekem pradačnem vzorcu: njegov stric zeliščar je bil baje tak pa tak, se pravi podoben Castanedovemu don Juanu. Govorila sva o mušnicah. Kot strokovnjaka za te reči sem ga povprašal, kako je s tem: koliko se jih splača pojesti na en mah in podobno. Ni me takoj zasumil, da ga kibicam. (Mogoče je prav to — preprosta samozavest, ki ne pričakuje povsod posmehljivega škrica — tista lastnost, ki me tako privlači?) Pa vendar je bil hkrati precej zadržan. Pravi, da naša roba ni kaj prida. Mušnice v severnih deželah vsebujejo skoraj same halucinogene snovi, naše domače pa so hkrati polne drugih strupov: lahko bi si bil nakopal kakšno črvenico po črevesju. On sam jih namerava kaditi: zdaj jih suši in jih bo pozimi uporabljal namesto tobaka. — Povedal sem mu, kaj se je zgodilo zadnjic: ko sem bil z Jasno na gobarskem izletu in sem za štos (da bi jo prestrašil) pojedel kos beta. Imel je prijeten okus po svežih užitnih kostanjih. Kaj se je zgodilo: nič se ni zgodilo. Seveda, je rekel Markizov brat: moral bi bil pojesti najmanj tri mušnice; to je običajna doza; in to cele: učinkovite snovi so predvsem v klobuku, tik pod tisto rdečo in belopikčasto kožico.

Sedela sva na terasi in opazovala *narod*, ki se ob tej uri sprehaja tod okrog. Bilo je okrog pol šestih. Mežikal je v zahajajoče sonce, prav nič se mu ni mudilo, da bi mi povedal kaj posebnega.

Ja, sam zase jih sušim in jih bom pozimi kadil v pipi, je rekel.

V tem ponavljanju že dane informacije se je skrivala nekakšna zadrega, ne, nekakšna previdnost. V zraku je bilo vprašanje, zadevajoče mene, Julijana Podbevška: le čemu iščem nekakšne posebne poti, zakaj se ne pridružim tistim, ki se drogirajo z navadnimi, se pravi uvoženimi snovmi? Zakaj se grem nekakšno po sili domačo tripovsko folkloro? Markizov brat mi tega vprašanja ni zastavil na glas, ni me hotel posiljevati s svojim mnenjem o tej stvari, čutil pa sem ga v zraku, tisto vprašanje. Začutil sem torej vonj po tem vprašanju, razširil sem nosnice in rekel tole: da bi se morali pravzaprav bolj zanašati na lastno surovinsko bazo; ob primerni predelavi bi se mogoče izkazalo, da so kranjske mušnice povsem enakovredne sibirskim in finskim.

Proti temu ni ugovarjal. Končno je bil sin svojega strica, kot se je nekoč domiselno sam izrazil: sin pristnega kranjskega zeliščarja. Molčal je, enako njegov spremljevalec, mladletnik drobne postave, ki se je nosil nekam deklško. V vsakem oziru. Za moj okus nista bila čisto za skupaj, ali pa? On kakor kak deseti brat v raztrgani in preveliki starinski oble-

ki (in s črnim klobukom, ki ga je posedoval po stricu), »ona« v novih modnih oblačilih in z modno frizuro, oba pa v črnem. On je govoril, kot rečeno, zadržano in z neomajno prijaznostjo, »ona« ni rekla niti besedice, ves čas pa se je držala zadržano prijazno. Kako to, sem se vprašal (pa ne tam, pred hotelom, pač pa zdaj, ko tipkam te vrstice): kako to, da spet ostajam zunaj tega sveta in spet sam?

S tem ne mislim posebej na svet homoerotikov. Markizov brat skoraj zagotovo ni *topli* brat, tisto je bilo naključno spremstvo. Sploh pa je bil nežni mladeč najbrž Francijev posilnovljenec, se pravi sin njegove ženske. (Kako sem mogel pozabiti na to možnost?) In tudi ne mislim samo na nekdanje in sedanje narkomane (za nikogar pod soncem ne vem zagotovo, da se res drogira). Pač pa: da izpadem kot autsajder tudi pred ljudmi, ki hodijo skozi svet in mimo ljudi tako, kot hodi Franci (Markizov brat): da se jim fučka vse, kar je pomembno. Vse razen tega, da sedi skupaj z nekom na soncu in se prijazno pogovarjaš? No, zdi se mi, da sem spet usekal mimo. Res pa me je obšel tisti znani občutek, da bom nekaj zavozil. Od tega človeka bi lahko — se mi je zazdelo — zvedel hudica in pol. Stvari, ki jih ne bi zvedel na univerzi. Pa ne tako, da bi ga poslušal in se poskušal živjeti v njegove pripovedi o potovanjih: pač pa, če bi poskusil dognati, kaj tiči za tem: če te lahko nekdo tako naravnost, trdo in hkrati prijazno gleda naravnost v obraz.

Tudi ta vprašanja so obvisela v sinočnjem zraku. Sončno in veselo so nam plavala nad glavami, zaznal pa sem jih šele šestnajst ur kasneje, se pravi zdaj: ko sedim ob moji olimpiji in jih z njeno pomočjo zložno spravljam na tale papir.

Jasna pride z dela kmalu po eni, hrano bo prinesla iz menze. Zdaj bi lahko šel za kakšno uro ven, pogledal, ali je ostalo v zraku kaj od včerajšnjega dne. Za tak pohod bi potreboval kakšno pretvezo: bi šel kupit sladoled za poobede? Jasna sladoleda ne mara (v tem se razlikuje od Jelovškove gospe). Torej bom obsedel tu do kosila.

Ja, zakaj se ne zavrtam bolj odločno v to smer? Drobni buržuji nisem, zakonski mož nisem. Koprofagi — saj bi jim lahko rekel tako, glede na dejstvo, da uživajo *drek* — me najbrž tudi ne bojo vzeli medse. Mogoče za vsem tem obotavljanjem tiči Jasnina volja? Me mogoče ona ne opazno usmerja v brezmerje? Pa kaj se bom izgovarjal, saj premišljujem le o lastnih nagnjenjih?

Vse moje težave izvirajo od tod, ker Jasna nima več pravega veselja do neposrednih telesnih odnosov. Čutim, da je tako. Vidim še delj: v zadnji instanci je krivo to, da na skrivaj brska po teh mojih zapiskih: s tem sem se ji odtujil. Zdaj, ta hip, smo v temi otipali tisti sklepni motiv prvega dela in s tem motivom si bomo pomagali naprej: neposredni telesni odnosi, oziroma, kot sem v zadnjem junijskem zapisu tako vulgarno povedal: en tazarosen fuk. Ta reč naj bi me prevzemala bolj od vse literature, od vse pod- in nad-literature. Ne dobim je — v romanu pa tudi nisem znal vstopiti. Dokončno že ne.

(Se nadaljuje)

Spet so ga začudeno ogledovali, da je bilo videti, kot bi jim kdo že poprej odkril skrivnost, da so ga zlomili in da jih je izdal. Kako je tudi moglo biti drugače, kajti take, kot je Aleš, navadno niso zapirali in spuščali med druge.

Vendar so vsi pogledi izražali tudi dvom. Nekateri močnejšega, drugi komaj opaznega ali pa niti ne.

Nikomur pa ni ušlo, da je Aleš še bolj zdelan kot prvi dan, čeravno so opazili, da ga je imel v rokah tudi zdravnik. To je bilo še slabše zanj. Seveda, nekaj časa je zdržal, potem je popustil! Sicer ga ne bi obvezovali.

Ljudje so že poznali nekaj takih primerov.

Dan je mineval, ne da bi se pripetilo kaj pomembnejšega. Aleš je medtem poskušal govoriti s kakim znancem, kajti bolelo ga je, da ga sumničijo. Na njem so videli, kaj so počeli z njim gestapovci. Vsak se je bal predvsem zase. Hkrati se zaradi tega pravzaprav niti ni pritoževal. Vedenje rojakov in znancev je bilo tudi poročstvo, da med njimi ni tistega, ki je bil povezan z gestapom in tudi ne kakega slabiča, ki je klonil ali bo klonil pod udarci.

Sicer pa so sklepali nekateri treznejši: mar bi Nemci res na Aleša, živega ali mrtvega, razpisali tak kup denarja, če ne bi vedeli, kakšen čovek je! Proti večeru pa so se nekateri le toliko sprostili, da je Aleš z njimi lahko spregovoril nekaj besed. Cisto jasno pa mu glede Filipa tudi ni bilo. Toliko je povedal prvemu, kaj so počeli gestapovci tudi s Filipom. Vendar je takoj obžaloval, kajti v sosedovih začudenih očeh je videl preveč strahu. Rekel je samo zamišljeno in potihlo:

— Filip? Čudno!

Potem je šlo od ušesa do ušesa:

— Kaj pa Golob? Če je tako, je on tisti gad!

Videti je bilo, da so se zdaj vsa sumničjenja obrnila proti Golobu.

Prihodnjega dne se je število zapornikov v sobi precej skrčilo. Postrelili so jih ob cesti, tam, kjer je partizanska četa razbila policijski avto. V njem so izgubili življenje trije nemški oficirji!

Vsi so vedeli, kam so jih odpeljali, in po teži obtožb ter drugih okoliščinah bi med prvimi moral biti Aleš. To je tudi pričakoval, saj so šli h kolom celo taki, ki so le enkrat ali dvakrat dali kaj za partizane. Preprosti in verni ljudje, ki so vse življenje delali kakor njihovi očetje in dedje.

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

59

povest

Nazadnje so poklicali tudi Aleša. Toda ni prišel niti na dvorišče. Odpeljali so ga nazaj v celico.

Preden so za njim zaklenili debela vrata, se je eden izmed stražarjev zaradi pogostega premeščanja še dosti vljudno opravičil:

— Prostora nam manjka, pa še neka pomota je prišla vmes. Menda se nekdo piše tako kakor ti!

Tako mu je bilo naročeno, da bi zabrisali pomen vsega tega. Vendar Aleš ni hotel vrtni, kaj se skriva za tem. Zanimalo ga je le, kako so razdeljene karte za novo igro. Da bi bila to res pomota, ni verjel.

Z Bernardom sta spet ostala sama in ugibala, kaj to pomeni in kaj si je od tega obetal obersturmführer Werner ...

O tem, da je bil Filip medtem že doma, nista imela niti pojma. Kaj takega zdaj ni prišlo na misel niti Alešu, ki je Filipu prisojal marsikaj. Smrt znancev in sovaščanov ga je tako prevzela, da se dolgo ni mogel zbrati. Vedel pa je, da tudi to mora biti v zvezi z Wernerjevo ponudbo in zahtevo. Potem sta z Bernardom skušala rešiti to svojevrstno šahovsko partijo. Šepetala sta skoraj vso noč in se ubijala z razmišljanjem ...

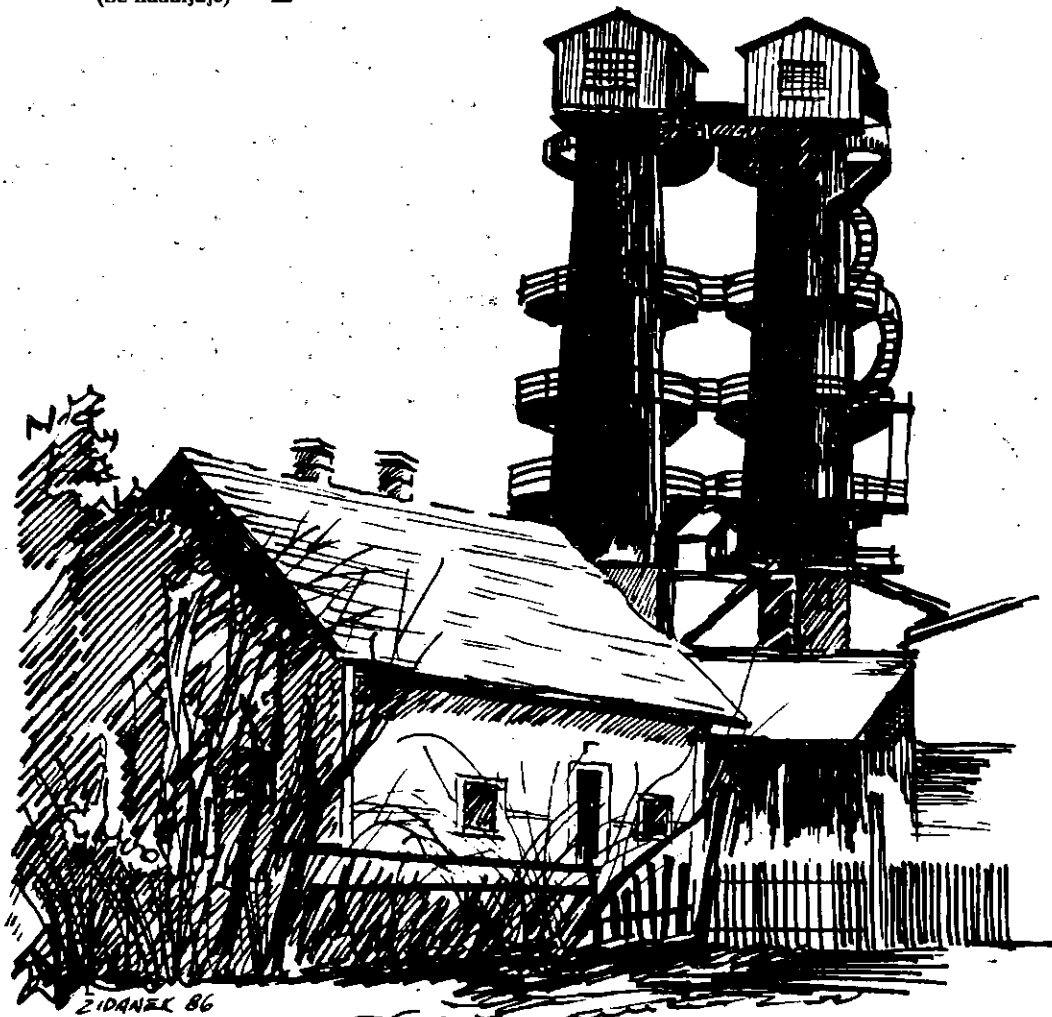
Dnevi so tekli, vrstile so se dolge noči. Včasih pa je bil dan daljši, kajti ponoči sta za nekaj ur zaspala. Vsako jutro ju je prebujalo pičje petje. Kmalu so se med žgolenje pomašali oddaljeni, nato pa vse bolj približujoči se glasovi enakomerno udarjajočega kravjega zvonca. Aleš in Bernard sta se samo spogledala in potem molče lovila prijetne glasove, ki so oznanjali prebujanje novega dne.

Oba sta že vedela, kolikokrat bo kravji zvonec udaril dotlej, ko ga bo slišati najmočnejše. Tedaj je bila živina, ki je šla za zvoncem, najbližje zaporom. Aleš je potihlo štel zvončkanje; ko je preštel do sedemdeset, in je bil glas najmočnejši, je vzdignil prst, odprl oči ter potem spet prst spustil in šepnil:

— Zdaj!

Ta zdaj naj bi bil trenutek, ko se bo glas zvonca spet izgubil, kajti tedaj se je krava zvončarica znašla za voglom zaporov, mimo katerih je držala cesta. Le redkokdaj se je zmotil za kako sekundo, kajti v mislih je imel natanko preračunano, kdaj in kod hodi čreda, ki jo je nevidni pastir gnal na pašo.

Morda bodo ta zvonec zdaj slišali tudi partizani! je želel s to mislijo pozdraviti tovariše in nov dan, ki pa zaradi bližine gozdov, ni bil nič bolj varen in lažji. Še huje je občutil nasprotje, ki je tako izzivajoče in vsako jutro močnejše budilo željo po osvoboditvi, po koristnem življenju kjerkoli, le v zaporih ne.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Po obsežnem, več kot leto dni trajajočem predvolilnem obdobju in pripravi v vseh krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah so se tudi občani in delovni ljudje radovljiske občine v četrtek, 13., in v nedeljo, 16. marca, množično odzvali na volitve delegatov v družbenopolitične skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in ponekod v organe krajevnih samouprave oz. v samoupravna telesa v delovnih organizacijah.

Po podatkih občinske volilne komisije pri skupščini občine Radovljica se je v četrtek, 13. marca volitev udeležilo okoli 87,5%, v nedeljo pa 89,2 odstotka volilnih upravičencev. Za seznam kandidatov za družbenopolitični zbor je glasovalo 73,7 odstotka, proti 9,1 odstotka volilcev, 6,5 odstotka glasovnic pa je bilo neveljavnih. Največja udeležba na nedeljskih volitvah je bila na voliščih v Stari Fužini in drugih bohinjskih krajevnih skupnostih.

Nadaljnjim volilnim pravilom, po sprejetem rokovniku OK SZDL Radovljica, je bila posvečena tudi 33. seja predsedstva OK SZDL Radovljica 24. marca. Člani predsedstva so obravnavali obsežno gradivo za drugo občinsko kandidacijsko konferenco, ki jo je predsednik OK SZDL Anton Toman sklical 25. marca.

Na osnovi volilnega pravilnika in v skladu z rokovnikom so delegati iz temeljnih delegacij po krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah na drugi seji občinske kandidacijske konference v sejni dvorani občinske skupščine 25. marca najprej obravnavali poročilo o kandidacijskih postopkih med prvo in drugo sejo občinske kandidacijske konference. Z glasovanjem so določili kandidate za nosilce volilnih funkcij v skupščini občine in v skupščini SIS. Enako so odločali tudi o predlogu delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in družbenopolitičnih organizacij ter Jureta Pejiča iz Verige Lesce določili za kandidata v delegaciji Slovenije za zvezni zbor skupščine SFRJ. Na seji so se z glasovanjem opredelili do možnih kandidatov za predsednika in člane predsedstva SRS, za delegate zbora republik in pokrajin skupščine SFRJ in do predloga nosilcev volilnih funkcij v skupščini SRS in skupščinah SIS v naši republiki.

Po končanem usklajevanju in prejšnjih obravnavah na temeljnih kandidacijskih konferencah bo občinska skupščina na prvi aprilski seji za predsednika skupščine volila možnega kandidata Bernarda Tonejca, za podpredsednika skupščine pa možna kandidata Borisa Šetina iz Radovljice in Zvoneta Šolarja iz Bohinjske Bistrice.

Na programsko-volilni skupščini občinske organizacije ZZB NOV Radovljica, bila je 25. marca na Bledu, so delegati iz vseh krajevnih organizacij ZZB NOV obravnavali in potrdili poročilo o štiriletnem delu občinskega odbora in njegovih teles, sprejeli dopolnila statuta občinske organizacije ZZB NOV Radovljica, poročilo nadzornega odbora in program dela za naslednje mandatno obdobje. Izvolili so 39-članski občinski odbor, tričlansko nadzorno komisijo in delegate za republiško programsko-volilno konferenco ZZB NOV Slovenije. Za predsednika občinskega odbora so ponovno izvolili Slavka Staroverskega, za podpredsednika pa Ivana Cerkovnika iz Bohinja in Pavla Tolarja z Bleda. Ponovno so za sekretarja izvolili Franca Arha z Bleda.

Na redni seji OK ZSMS Radovljica 15. marca so največ pozornosti namenili vsebinskim pripravam na 12. kongres ZSMS, ki bo v začetku aprila v Krškem. Obravnavali so pripravljene razprave svojih štirih delegatov, ki bodo radovljisko mladino zastopali na kongresu. Beseda pa je tekla tudi o pripravi na sprejem zvezne mladinske štafete, ki bo v radovljisko občino prispela od 16. do 22. aprila.

Občinski svet ZSS Radovljica je na marčevski seji sprejel sklep o določitvi članov sveta za delo s posameznimi os-

novnimi organizacijami sindikata. Seznam teh članov, ki jih je 42, so v vse osnovne organizacije poslali s priporočilom, da člane vabijo na seje izvršnih odborov in na sindikalne članske sestanke.

Po sklepu občinskega sveta ZSS Radovljica bodo odslej seje odborov sindikata in drugih teles, vključno s predsedstvom in občinskim svetom sklicevali samo zunaj delovnega časa. Dobro bi bilo, če bi se po sindikatih zgledovali drugi sklicatelji sej in razgovorov.

Komisija za sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi skupnostmi pri občinski skupščini Radovljica, pod predsedstvom Ernesta Noča, je na prvi letošnji seji oblikovala stališče za program sodelovanja in obiskov v pobratenih občinah Brus, Svilajnac in Buje ter v prijateljski občini Pale. Izdelali so tudi program obiska delegacije občine Brus, ki bo prišla na obisk od 20. do 23. marca.

Na zadnji seji v marcu je izvršni svet občinske skupščine Radovljica obravnaval informacijo o sežigalni napravi HOVAL, s katero upravlja kranjska Komunala. Podprl je sanacijo te naprave, ki jo uporabljajo za sežiganje odpadkov, in se zavzel za njeno izkoriščanje tudi za potrebe radovljiske občine. Predlagal je, da bi Komunalo gospodarstvo Radovljica sofinanciralo delovanje naprave v Kranju, kamor bi odvažali odpadke. Če to ne bo sprejemljivo, je izvršni svet Verige Lesce in Plamenu Kropa predlagal, da z ustreznimi deleži sama poskrbi za sanacijo naprave.

V Bohinju je predsednica republiškega komiteja za turizem Bogomira Mitič v marcu sklicala posvet. O možnostih in pogojih razvoja turizma v Bohinju so se pogovarjali s predstavniki Kompassa, Alpetoura, Triglavskega narodnega parka, občinske skupščine, Turistične poslovne skupnosti Bled, Turistične zveze Slovenije, Žičnice in nekaterimi predstavniki znanstvenih in univerzitetnih institucij. Očiten zaostanek Bohinja terja nemudoma odločujoče ukrepe, za katere pa doslej ni bilo kdove koliko posluha.

Komisija za kulturo pri občinskem svetu ZSS Radovljica je vsem osnovnim organizacijam sindikata v občini razposlala poročilo o izvajanju programa kulturne akcije za delovne kolektive v letu 1985. Iz podatkov je razvidno, da je bil program realiziran, vendar ne tudi s predstavami ljubiteljskih skupin, pač pa zgolj s poklicnimi in polpoklicnimi skupinami. Lani je bilo v občini 30 prireditev, ki si jih je ogledalo 8.685 obiskovalcev ali 289 v poprečju na eno prireditev. Sindikati so organizirali tudi več skupinskih obiskov ljubljanske opere in gledalištev. Za kulturne animatorje v OZD so pripravili strokovni posvet.

Almira iz Radovljice je po pričakovanju tudi na letošnjem spomladanskem sejmu mode v Beogradu za žensko kolekcijo dobila najvišje priznanje — Zlato košuto. Zanimivo je, da Almira prejo za svoje kolekcije izdeluje iz domače volne.

S 1. marcem je uredniški odbor, ki ga vodi Božo Benedik, začel izdajati glasilo KS Bled, imenovano Blejske novice. V 2000 izvodih ga je tiskarica Knjigovoznica — tiskarna Radovljica. Glasilo bo vsako blejsko gospodinjstvo prejelo brezplačno.

Po podatkih sekretariata občinske skupščine Radovljica je bila udeležba delegatov na sejah zbora krajevnih skupnosti v zadnjem mandatu 84-odstotna. To je nekoliko slabše, za 3 odstotke, kot v prejšnjih dveh mandatih. Medtem ko so seje tega zbora v prvih dveh mandatih trajale poprečno 2,5 ure, so trajale v iztekajočem mandatu 2,9 ure. Na vsaki seji so delegati v poprečju obravnavali 14 točk dnevnega reda. Najbolj zavzeti so bili delegati iz KS Bled, Bohinjska Bistrica, Lesce in Radovljica.

V delovni organizaciji Elan Begunje so imeli lani za svoje zaposlene delavce in njihove družine na voljo 54 počitniških objektov z 249 ležišči, ki so v 15 različnih krajih ob morju

in v celinskih letoviščih. Za letne dopuste so imeli v Červarju pet, v Martinšnici pa sedem počitniških stanovanj, šest bungalovov v Lanterni, osem počitniških hišic v Selcah ter 28 prikolic v desetih krajih ob morju in tri prikolice v Čateških toplicah. V letu 1985 je v teh objektih letovalo 440 družin s 1.505 člani.

Turistično-gostinske delovne organizacije na Bledu so že lani podpisale večino pogodb s tujimi agencijami za letošnje turistično sezono. Zato z zmernim optimizmom pričakujejo več gostov in nočitev. Turistična sezona na Bledu se bo pričela sredi maja s priložnostno prireditvijo, sklenili pa jo bodo v oktobru. Zelo odzivne so vesti iz Velike Britanije, ZR Nemčije, Nizozemske, ZDA in Avstrije. Turistično društvo skupaj s Turistično poslovno skupnostjo in gostinskimi OZD že pripravlja za goste zanimiv, vendar bolj izbran program kot prejšnja leta. Tokrat bo poudarek na umetniški in organizacijski ravni prireditev.

V Vzgojno-varstveni organizaciji občine Radovljica je v vrtec na 57 oddelkih vključenih letos 1.233 predšolskih otrok. Otroci male šole iz 17 oddelkov so letos v februarju obiskovali smučarsko šolo, ki jo je organizirala občinska zveza za telesno kulturo. Poskrbeli so za avtobusni prevoz na smučišča, sicer pa so otroci izpopolnjevali svoje znanje kar na bližnjih vzpetinah blizu vrtcev, saj je bilo letos več kot dovolj snega. Večina malčkov se je naučila prvih smučarskih veščin. Starši so za šolo prispevali po 500 dinarjev, vse stroške prevoza in tople malice pa je poravnala VVO Radovljica.

V knjižnici A. T. Linhart v Radovljici, ki ima v svoji sestavi 17 krajevnih knjižnic, so v letu 1980 namenili za nakup knjig 664.898 dinarjev, leto kasneje 583.456 dinarjev, v letu 1982 je znesek znašal 628.286 dinarjev, leta 1983 pa 989.612 dinarjev. Močno so povečali znesek v letu 1984, ko so za nakup namenili že 1.916.400 dinarjev, lani pa 3.515.270 dinarjev. Seveda pa kaže upoštevati izreden skok cen knjig, kar je razvidno tudi iz podatka, da je še leta 1980 znašal delež iz dohodka 30 odstotkov, lani pa le 21. Knjig pa je bilo vsako leto manj.

Med najbolj delavnimi dramskimi skupinami v radovljiski občini je dramska skupina kulturnega društva na Brezjah. Za dan žena je namreč pripravila že drugo premierno predstavo letos. V februarju so člani skupine najprej uprizorili Finžgarjevo igro Razvalina življenja, s katero so nastopili dvakrat doma ter gostovali v Radišah na Koroškem, Stari Fužini in Bohinjski Češnjici. 8. marca pa so v Domu družbenih organizacij na Brezjah predstavili komedijo domačega avtorja Vladimirja Primca Mali oglasi, s katero so prijetno zabavali gledalce, ki so povsem napolnili dvorano.

Na 13. seji skupščine Kulturne skupnosti Slovenije konec februarja so delegati med drugim sprejeli sklep o valorizaciji programov za leto 1985. Muzeji radovljiske občine bodo prejeli za svojo dejavnost naknadno še 204.000 dinarjev, za gledališka gostovanja pa bo Kulturna skupnost Radovljica iz teh sredstev prejela 107.000 dinarjev.

Program dela društvenih dejavnosti v okviru Zveze kulturnih organizacij Radovljica za leto 1986 obsega pregled vseh prireditev in akcij, ki jih bodo izvedli v 20 kulturnih društvih in osmih kulturnih skupinah. Načrtujejo nad tisoč različnih prireditev, kar je približno toliko kot lani, ko jih je bilo 1056, ali 47 manj kot leta 1984.

Člani Linhartovega odra KUD Radovljica so 10. marca nastopili v knjižnici Ivana Tavčarja v Škofji Loki na literarnem večeru s predstavitvijo del Mateja Bora. Avtor je ob tej priložnosti predstavil svojo knjigo Sto manj en epigram.

Za najboljšega športnika v letu 1985 je Letalska zveza Jugoslavije proglasila člana ALC Lesce, jadralnega pilota Iva Šimenca in mu podelila najvišje priznanje Zlati orel. Med padalci je bil za najboljšega športnika LZJ proglašen leški padalec Dušan Intihar.

OBISKALA STA NAS MOŽA SMEHA — V RISBI IN BESEDI

Uvodni nagovor

Draga gosta, spoštovani ukci in ukice, učenice in učeniki ter ostalo šolsko sorodstvo.

Po vseh pravih lepega vedenja bi moral biti naš kulturni praznik resen, smrtno resen — spovedniški dan: vst izprašujoč in greha odvezujoč. Zato smo zanj tudi izbrali datum smrti našega velikega Franceta, ki smo ga za življenja tako namučili in z vsemi pripomočki neba in zemlje brez usmiljenja obdelovali, da nas je še danes v dno duše sram.

France je pel in pel in spravljal »vкуп slovensko« celo. In ko mu je koža že čez in čez podplat postala, se je začelo svitati v strženih kranjskih glav...

Pozneje sicer odkrijemo Butale in Butale, seveda izven nas; izven tebe, mene, France pa z vsoto vseh genialnosti, ki jih je kdaj premogel svet, ne bi presegel življenja — ječe in časa — rablja, da bi zapel z mo-drostjo črnega humorja.

Kar nam je dal, je dediščina, ki se ji klanja svet. Le-ta nas zavezuje in preganja, da se nam še med lepimi sanjami sanja, kako smo majhni in ubogi!

Pesnika bi najraje častili na ol-tarčkih, na njegove pesmice pa počasi pozabili. Kot da bi doktor vedel: brez vernega obličja ni pravega ol-tarčka — zato s tolikimi portreti ved-no je in ni Prešeren.

In ker je stvar tako in stoji tako in tako — ne povsem črno na belem — v mrku svetle prihodnosti, smo si re-

kli: Letos se bomo za kulturni praz-nik smejali! Smehe je ugotovljeno zdrav. Zdravje in zdravstvo sta po-memben del kulture. Življenje je oboje: tragika medija in tragikome-dija. Zato smo povabili v goste draga gosta Tofa in Roglja, vsestranska moža, športnika: skakalca, tekača, kolesarja, nogometaša, hokejista, novinarja, urednika, humanista, hu-morista, karikaturlista? Kdo bi vedel, kaj se nista. Oba sta domačina, oprostite napol domačina, zato nam je karikaturlist že vnaprej zagotovil, da nam bo narisal samo pol karikature. Če bo tudi humorist pripovedoval po-lovične vice, potem se bomo napol vi-deli in napol nasmejali. Tudi to je veliko, če kdaj nisi cel žalosten...

Med vsemi kulturniki, ki so kdaj obiskali našo šolo, sta letošnja gosta pravzaprav najbolj naša, šolska, kar jima verjetno ne bo v posebno za-dovoljstvo, da ne rečem v čast, a tako je: s svojo vsestransko dejavnostjo sta se presenetljivo približala naše-mu najvišjemu učnovzgojnemu smotru: vsestransko razviti osebnosti. Koliko jima je pri osebnostnem raz-voju res pomagala šola, bosta verjet-no iz vljudnosti zmolčala. Poslušati taka moža, z njimi kramljati in smeh ustvarjati, je dogodek, ki ga težko doživiš med Slovenci, saj v njem ni mogoče s prstom kazati in bruhati ogenj na športnike, pisate-lje, novinarje, urednike, politike... ker vse razumeš in te vsi razumejo. No, tam zgoraj se jim včasih že za-takne. Trkati s humorjem na vrata

zgodovine, za katerimi je sama odgo-vornost in smrtna resnost, je bilo včasih hudo nevarno — brez statusa dvornega norčija; za ene huda pre-drznost, za druge stvar civilnega po-guma. Danes je menda vse drugače. Za tole našo praznično kulturno neresnost — v kolikor bi postala zgo-dovinska — bomo seveda skupaj od-govarjali če obstaja kazenski člen, ki prepoveduje spravljati državljane v smeh — z medsebojnim duhovnim oplojevanjem — brez dobro vnaprej pripravljenega in ocenjenega pro-grama.

Izjava učencev po prireditvi:

Branka: To je bil eden od najbolj-ših kulturnih dnevo na naši šoli. Slišali smo mnogo novih vicev. Bil je smešen kulturni praznik, četudi so v navadi resni. Tudi humor je kulta-ra.

Eliza: Bine Rogelj in Tone Fornez-zi sta se predstavila kot dobra prija-telja. Drug drugega sta »zafkavala«, tako da je bilo res zabavno. Zdelo sta se mi taka, kot da bi bila naša vrstnika. Tako kot njun obisk mi je bila vseh tedaj razstava v pritličju šole. Razstavljeni so bili Tofovi članki, aforizmi in kasete in Rogljeve kari-kature ter knjige in revije z njegovi-mi ilustracijami.

Irena: Od glavnega in odgovorne-ga urednika Pavlihe smo dobili lep kompliment — po tistem, ko nam je narisal kranjskogorsko Piko Noga-vičko, je rekel, da smo: eni-eni-eni-eni-luškani srčki.

Martina: Tisti, ki smo dobili bral-no značko, smo se lahko še posebej pogovarjali z njima. Postavljali smo jima vprašanja. Največ je govoril Tof, ki je že pred pogovorom rekel, naj raje sprašujemo Bineta, ki več ve. Tof je trdil, da se veliko vozi s ko-lesom zavoljo stabilizacije, gneče na cestah in premajhnega gibanja v službi. Rogelj pa je povedal, da mu je ta problem Tof drugače pojasnil:

Da s kolesom dirka zato, da mu ver-ter vsak dan počese lase, uredi frizu-ro.

Nataša: Ker je moj oči policaj, mi je bil zelo všeč vic: Ali veste, zakaj policaji hodijo v kino, kadar so otro-ške matinee? Zato, ker otroci naglas berejo podnapise...

Darja: Bine nam je ob risanju Pi-ke Nogavičke povedal zgodbo, ka-ko je Pika prišla neko hudo zimo v Kranjsko goro smučat. Ker je otroke na smučanju zelo zeblo, jim je v ve-likem loncu nosila čaj po Brsnini. Pri tem ga je toliko polila, da se je stopil ves sneg. Takratni direktor žičnic

Vid Černe je bil zato zelo hud nanjo. Ampak Pika se je znašla. Šla je po vsej dolini od kmeta do kmeta in na-prosila veliko jajc. Potem je iz belja-kov stegla sneg in z njim pokrila kopno smučišče. Rumenjake pa je potresla po drugem smučišču. Kma-lu po tem je k direktorju pritekel ži-čničar, in mu ves v strahu sporočil, da je eno smučišče že povsem rume-no, ker smuča toliko Kitajcev.

Literarni krožek
OŠ Jeseniško-bohinjskega
odreda
Kranjska gora

SREČANJA Z UMETNIKOM TONETOM KUNTNERJEM

Letos smo za kulturni praznik na šolo povabili pesnika in igralca To-neta Kuntnerja.

Predstavil nam je svojo novo pes-niško zbirko Moja hiša, ki je pred kratkim izšla pri Cankarjevi založbi. Ta zbirka ni njegova edina, saj jih je prej izdal že osem. Za uvod nam je prebral nekaj pesmi po svoji izbiri. Njegove pesmi izpovedujejo domoto-žje za rojstnim krajem v Slovenskih Gorah, kjer je tudi preživel svojo mladost.

Povedal nam je veliko zanimivega o igralskih in filmskih vlogah. Zelo rad igra like iz Cankarjevih del in uživa ob interpretaciji Prešernovih pesmi. Sodi v krog priznanih sloven-skih filmskih igralcev. Nered pa gle-da ali posluša svoje vloge po televiziji in v radiu.

Ob vprašanju, kaj najraje igra, nam je povedal, da ne mara komedij in da rad igra resne vloge. Maraton-sko nadaljevalsko Dinastija pa je skritiziral. Rekel je, da ne prikazuje resničnega življenja in da le zavaja ljudi.

Obljubil je, da bo ob ponovnem po-vabilu zopet prišel na našo šolo in nam povedal še kaj zanimivega.

Katja Svetlin, 8. b
OŠ Prežihov Voranc
Jesenice

POJASNILO K ČLANKU »LETNA SKUPŠČINA KO ZB NOV SAVA«

Pri obdelavi tistega dela poročila tajnika KO ZB NOV Sava, ki obrav-na število predlaganih in odobrenih predlogov za klimatsko zdravlje-nje borcev, je prišlo do pomanjklji-vosti, ker ni bilo poudarjeno, da se PET odobrenih predlogov za klima-tsko zdravljenje borcev nanaša SA-MO na organizacijo ZB NOV Sava.

Franjo Ropret

MLADI GLASBENIKI GORENJSKE POČASTILI XI. KONGRES ZSS

V počastitev XI. kongresa Zveze sindikatov Slovenije je bilo v petek, 21. marca, ob 18. uri v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah srečanje mladih glasbenih instrumentalnih skupin Gorenjske. Pripravila ga je Zveza kulturnih organizacij Jesenice.

Srečanje je pred skoraj prazno dvorano jeseniškega gledališča otvoril ter pozdravil sodelujoče in poslušalce predsednik Zveze kulturnih organizacij Jesenice Joža Varl. Povezovalka programa Urška Hlebec pa je predstavila nastopajoče skupine in program srečanja.

Nastopile so instrumentalne skupine iz občin Radovljica, Tržič, Kranj, Škofja Loka in Jesenice.

Pod pomembno mislijo slovitega skladatelja Ludwiga van Beethovna

»Glasba človeka oblikuje in ple-
meniti, razvija ljubezen ne samo do
lepega, temveč tudi do skupnosti«
ki je bila napisana na ozadju odra,
so prvi nastopili predstavniki Ra-
dovljice, harmonikarski orkester, ki
deluje kot sekcija kulturno-umetni-
škega društva Anton Tomaž Linhart
Radovljica. Orkester sestavljajo
učenci, dijaki in študentje. Nastopilo
je 13 članov. Orkester redno vadi,
veliko nastopa v radovljiški občini in
drugod, uspešno je nastopal tudi v
drugih republikah in na avstrijskem
Koroškem. Za svoje glasbene dosež-
ke je dobil že več priznanj. Največ
zaslug za uspeh orkestra ima ne-
utrudljivi dirigent in pedagog Jože
Ažman. Pod njegovim vodstvom so
zaigrali: Boaldjevo uverturo Bag-
dadski Kalif, venček partizanskih
pesmi Vstani mladina Egija Gašper-
šiča, dve skladbi Bielda in Lüderna,
tango Isaka Albeniza in koračnica
Cirkusanti Fučika. Orkester poslu-
šalce vedno znova presenetil z izred-
no disciplino, ubranostjo in glasbe-
nim izvajanjem. Vse skladbe so bile
do potankosti izdelane, odlikovala
sta jih mojstrska instrumentacija in
odlično izražanje.

Iz tržiške občine sta se predstavila
kitarista Stane Bitežnik in Oliver
Ogris. Duet deluje pri Glasbeni mla-
dini Tržič. Mlada glasbenika sta za-
igrala Marelijevo Suito v A-duru,
Rondo Ferdinanda Carollija in
skladbi Staneta Bitežnika Odhodi in
Norost v štirih stavkih. Koncerti klasi-
čne kitare so na Jesenicah redki.
Dosedanji, v glavnem nastopi učenc-
ev glasbene šole, pa po zvočnosti in
znanju niso bili dovolj kakovostni,
da bi lahko občutili in spoznali zna-
čilnosti klasične kitare. Večkrat smo
imeli priložnost spoznati le tiste ki-
tare, katerih zvočnost se uravnava z
vrtenjem gumbov na elektronskih
aparaturah. Poleg premišljene za-
snove in smisla za oblikovanje glas-
benih vrednot sta nam mlada kitar-
istka prikazala potrebno strokovno
usposobljenost, ki se lahko pridobi
samo z veliko truda. Šolske okvire
sta očitno že prerasla, prikazala sta
presenetljivo zrelo občuteno muzici-
ranje, s posebnim poudarkom na iz-
raznosti klasične kitare. Ob njho-
vem nastopu smo ugotovili, da je
slišnost kitare v gledališki dvorani
zelo dobra.

Škofjeloško občino je predstavljala
mladinski tamburaški orkester Bi-

sernica, kulturno-umetniškega dru-
štva »Janko Kermelj« iz Reteč pri
Škofji Loki. Skupina dijakov, petih
deklet in osmih fantov, ki jo vodi Ja-
nez Kermelj, je zaigrala Tambura-
ško koračnico Dragutina Hruza, Tos-
selijevo Serenado, Ferić-Bardariče-
vo skladno Od Zagorja do Vojvodine,
Era z onega sveta Jakova Gotovca,
Venček belokranjskih in priredbi Ma-
rolt; Kermelj in Koncertno kolo Emi-
la Adamiča. Po vojni je v škofjeloški
občini oživelo zanimanje za tambu-
raško dejavnost. Danes tamburaški
orkester šteje 72 članov. Lahko se
pohvalijo, da dobro in brez težav skr-
bijo za podmladek. Imajo več sku-
pin, ena od njih je nastopila na sre-
čanju. Literatura za tamburaške or-
kestre je pri nas še zelo skromna.
Nastopajoča skupina je prikazala zelo
zanimivo skupno igranje, izkazala se
je z muzikalnim podajanjem, v kate-
rem ni manjkalo osebnih interpreta-
tivnih pobud. Program so izvedli s
številnimi drobnimi okraski, ki so
značilni za tamburaše, z zanesljivo
intonacijo in dobrim fraziranjem.
Orkestru spored je bil pester, lahko
bi rekli mikaven. Še posebej so se
odlikovali v skladbi Ero z onega sve-
ta.

Glasbeno dejavnost mladih Jese-
ničanov je zastopala instrumentalna
skupina šolskega kulturnega dru-
štva Centra srednjega usmerjenega
izobraževanja Jesenice. Skupino se-
stavljajo: flavta, trije klarineti, tro-
benti, harmoniki, tolkala in klavir.
Vodja skupine je Janez Kirin (klarin-
et). Izvedli so Händlovo skladbo
Water muzik, Chopinovo Studio
opus deset, Menuett Johanna Seba-
stiana Bacha in Drsalce Waldteufela.
Instrumentalno skupino šolskega
kulturnega društva CSUI Jesenice
so ustanovili učenci sami, brez po-
moči starejših glasbenikov ali glas-
benih pedagogov. Vsi so sedanjí ali
nekdanji učenci glasbenih šol. Vadi-
jo v prostem času. Tistim, ki nimajo
svojih instrumentov (harmonike, tol-
kala) jih je posodila Glasbena šola
Jesenice. Za razumevanje so ji zelo
hvaležni, saj jim je tudi omogočili,
da vadijo v njenih prostorih, ker
drugje nimajo klavirja. Glasbena
aktivnost dijakov CSUI Jesenice za-
služi priznanja in pohvale. Čeprav še
ne moremo zapisati, da je bil njihov
nastop na visoki kakovostni ravni,
pa z veseljem poudarjamo glasbeno
zagnanost vseh članov skupine, ki
jih oblikuje želja po skupnem muzi-
ciranju. Njihova muzikalnost je do-
bra osnova za nadaljevanje tega ple-
menitega dela. V skupnem zvočnem
učinku še motiva občasna slaba in-
tonacija in neizenačenost. Program-
ska usmeritev bi morala biti prilago-
jena zmožnostim skupine in posa-
meznikov. Za večje glasbene stvari-
tve bi skupina potrebovala številčno
in instrumentalno okrepitev, pred-
vsem pa strokovno vodstvo. Za vse

to naj čimprej nekdo poskrbi, da
skupina ne bo prenehala delovati.

Kranjsko občino je zastopal in-
strumentalni trio »Gašperji« kultur-
noumetniškega društva »Valentin
Kokalj« iz Visokega pri Kranju. Sku-
pina, ki jo sestavljajo Brane Tičar
na diatonični harmoniki, Franci Tiš-
ler na kontrabasu in Primož Krišelj
na B-klarinetu, pod vodstvom Tonč-
ke Marolt, deluje peto leto. Za seboj
imajo več kot 150 nastopov doma in
v tujini. Sodelujejo s folklorinima
skupinama iz Visokega in Preddvo-
ra. Uspešno sodeluje tudi z Mitom
Trefaltom v televizijskih oddajah in
na raznih koncertih po Sloveniji.
Njihova posebnost je ohranjanje
predvsem naše ljudske glasbene de-
diščine. Predstavili so se s skladba-
mi, ki jih je priredila Tončka Marolt:
Mazurka, Koroška svatbena polka
in Tapotrkano, Brane Tičar in Pri-
mož Krišelj sta priredila Venček iz-
pod Storišča in Dolenjske melodije.
Njihovo muziciranje je bilo lahko-
no, veselo, prijetno mladostno...

Ob taki kvalitetni in prisrčni prire-
ditvi, s katero so mladi glasbeniki
Gorenjske počastili XI. kongres Zve-
ze sindikatov Slovenije, bi morali za-
staviti veliko vprašanj. Za vsa ni
prostora, pa naj jih omenim le ne-
kaj. Zakaj je bil obisk take priredit-
ve porazno slab? Zakaj na prireditvi
ni bilo učencev jeseniških šol, članov
Glasbene mladine Jesenice? Videli
nismo niti enega glasbenega pedago-
ga jeseniške glasbene šole. Zatajili
so godbeniki, pevci! Gosti iz Radov-
ljice, Tržiča, Kranja, Škofje Loke —
ravnatelj šol, vodje skupin, pedago-
gi, mladi izvajalci — so se upraviče-
no čudili, da so Jeseničani, posebno
mladi, tako malo zainteresirani za
dosežke mladih glasbenikov Goren-
jske in Jesenic. Jože Ažman, dirigent
in pedagog harmonikarskega orke-
stra iz Radovljice, in Janez Kermelj,
vodja tamburašev iz Škofje Loke,
sta bila presenečena, ker za njihove
nastope povsod zmanjka vstopnic,
tokrat pa vstopnine ni bilo. Najbolj
odgovorni za organizacijo prireditve
je povedal, da so vse šole (ravnatelj)
obvestili o prireditvi, vabilo za sreča-
nje je bilo objavljeno v Železjarju, pa
tudi radio Triglav je večkrat poročal
in vabil na pomembno prireditev v
počastitev kongresa Zveze sindika-
tov Slovenije. Na žalost na prireditvi
ni bilo niti predstavnika jeseniške
sindikalne organizacije. Tako so
mladi glasbeniki svoje dosežke pri-
kazovali drug drugemu, saj je bilo
poslušalcev komaj toliko kot vseh iz-
vajalcev.

In kaj naj rečejo mladi na to? Tak
odnos do mladih izvajalcev in orga-
nizatorjev terjaja, če ne že odgovor-
nost, o kateri tako radi govorimo, pa
vsaj opravičilo. Naj si torej sindikat
in drugi »izmislijo« nekakšne vzro-
ke. Vsi tisti pa, ki so tokrat »zamudi-
li« prireditev mladih, naj vedo, da so
bili prikrajšani za prisrčen izobraže-
valni in kulturni dogodek.

Franjo Ropret

DINASTIJA

Neverjetno, a resnično. Richard in
Ester Shapiro sta začela ostajati brez
idej. Scenariji za priljubljeno limo-
nada so postali razvlečeni in dolgo-
časni. Še najbolj dolgovezni prizori
so prizori med sivo glavo družine,
Blakeom, in njegovo ljubečo ženič-
ko. Upravičeno pričakujem, da bo
uboga Krystle noseča več kot devet
mesecev.

Zadnjič so lahko tudi nepozorni
gledalci in seveda tudi gledalke,
opazili, da šarmantnemu najmlaj-
šemu mogotcu, najbogatejšemu Američa-
nu, grozi finančni polom. Banke mu
nočejo odložiti plačila posojila, ki
ga je potreboval za kupovanje prav-
ice za črpanje nafte v Kitajskem
morju. Rekli boste:

»Ubogi revež, pa že tako je siv in
zguban, čisto na koncu z živci.« Jaz
pa pravim:

»Pravilno, potrebno je preprečeva-
ti neokolonializem!«

Toda tandem Shapiro je dedku,
očku in bodočemu očku Blakeu na-
klonil rešitev. Zmazal se bo in ži-
vljenje se bo nadaljevalo po ustalje-
nem redu. Približno na vsake štiri
epizode se bodo posteljni pari pome-
šali in izmenjali izkušnje. To nam je
sicer zaradi cenzure onemogočeno
opazovati, vendar, kaj pa bi bilo, če
bi pčleg vse svinjarije gledali še to?
Na vsakih osem nadaljevanj bo ne-
kdo od družine Carrington doživel
plastično operacijo, na vsakih pet-
najst pa se bo rodil nov otrok. Kaj
pa če bi življenjski tok bogatašev
malo spremenili. Mogoče tako:

DYNASTY — script for part 169

Prizor večerne panorame mesta
New York se razlije prek ekrana. Sli-
ši se zavijanje policijske sirene. Ka-
mera odkrije zakotno ulico, polno
smeti in smradu. Po požarnih stop-
nicah priteče črn maček, prhne in
skoči pred noge človeka. Možak je
revno oblečen, zapuščen. Ko se sklo-
ni, da bi pobozal muca, doživimo
šok. Saj to je Blake Carrington. Ka-
ko to? Zaradi že znanega razloga, ni
plačal puja in z mehkega stolčka
milijonarja je tresnil na trdna, re-
alna tla reveža.

Nenadoma se pred njim zasveti,
poči in iz teme se prikaže dobra vila.

Vila: »Mož, zakaj si tako žalosten,
kaj je s teboj?«

Blake: »Imel sem slab dan. Niti fi-
cka nisem dobil. Ka sem zadnjič za-
služil, sem porabil. Veš, snemal sem
film, no, bil sem samo statist in dali
so mi nekaj fičnikov. Po končanem
snemanju sem filmarjem ponudil
svojo življensko zgodbo, toda rekli
so mi, da je v Ameriki pač tako, da
ničče ne jebe revežev, ljudje hočejo
gledati le uspehe, nesreče, polome in
ostale nezgode in tegobe se jim gabi-
jo.«

Vila: »Pa mogoče veš, kako bi za-
služil?«

Blake: »Kako? Mogoče bi malo po-
kukal v svet mojega sina Stevana,
toda kmalu se lahko nalezesh pokli-
cne bolezni — AIDS-a.«

Vila: »Kako pa so na tvoj bankrot
realizirali tvoji, tvoja družina?«

Blake: »Krystle me je zapustila,
postala je žena nekega tovarnarja.
Od nekd sem slišal, da je »La Mira-
ge« postal iz hotela A kategorije bor-
del A kategorije. Prekleto Fallon,
sram jo bdi! Že od nekdaj je bila
bolj materine narave. Ampak znašla
se pa je, ni kaj.«

Vila: »Kaj pa Adam?«

Blake: »Tudi Adam se je dobro
znašel. Zaradi mnogih izkušenj iz
mladosti je začel posle z drogo. Kir-
by pa je v ječi, ustrelila je Alexis
(priznajte, ljube gledalke in gledalci,
vsi ste to želeli). Moja draga, vedno
ljubeča Alexis...«

Vila: »Nehaj no jokati! Dajva raje
pogledat, kako in kaj bo s teboj. Za-
čniva takole: propadli milijonar —
30 točk. Zapustila te je žena —
30 točk. Otroci po 10 točk — 30 točk.
Skupaj 90 točk. Dalje, en sorodnik v
ječi — 10 točk. Škoda, da ni bila ob-
sojena na električni stol, tu bi dobil
še 5 točk. Pa samo navadni umor —
10 točk. Zakaj ni posilstvo, tudi tu bi
dobil še 5 točk. Skupaj 110. Stanova-
nja in hrane nimaš, še 15 točk, sku-
paj 125. Zdej si na... 304. mestu ča-
kajočih na pomoč dobre vile.«

Blake: »Kako sem vam hvaležen.
(ginjeno) Hvala!«

Vila: »Kaj bi se zahvaljeval, (se
nasmehne in potrepla Blakea po ra-
mi) vidim, tvoj temperament je rah-
ločutnega tipa. Očesi se ti bleščita,
tvoja postava je poduhovljena. De-
laš raje z glavo, z dušo, kot pa z ro-
kami in nogami.«

Blake: »Nogometa sploh ne
igram!«

Vila: »Kar počasi. Zdej boš vplačal
100 dolarjev in kdaj pa kdaj prišel
povprašat na naš urad.«

Blake: »Ampak, kje naj staknem
denar?«

Vila: »To ni naša stvar. Če hočeš
pomoč, plačaj! Do jutri imaš čas.
Adijo.«

In naredi pif in vila izgine. Blake
je do jutra prišel do denarja, kako,
ni važno, in v uradu vplačal. In ča-
kal. In čakal. In še čakal. Sledijo pri-
zori, ki jih naši gledalci dobro po-
znajo. Slični so tekanjem od vrat do
vrat zaradi stanovanja, varstva otro-
ka, dobave premoga in slično. Toda
tudi za reveže mora enkrat posijati
vsaj delček sonca.

Tistega večera, bilo je že kar mra-
čno, je Blake šel čez Brooklynski
most. Ravno, ko je bil nekje na sredi,
je iz reke zaslišal:

Nekdo: »Help! I need somebody!«

Blake: »Kako naj vam pomagam?«

Nekdo: (utone)

Blake: (tega ne ve in se sklanja čez
ograjo)

Tedaj je Blakea zagledal rahlo na-
kresan gospod Harrison, se mu poti-
ho približal in skočil nanj. Moža sta
se stepla.

Kot vedno, v Ameriki je to navada
(glejte ameriške kriminalke!), v pra-
vem trenutku na pravo mesto pridri-
vijo policaji in razjarjenca ločijo.

Harrison: »Zakaj bi obupaval in se
sekal in skakal čez most? Pomiri
se, mož!«

Blake (policajem): »Spustite me,
prosim. Ne mislim delati samomora.
Zdelo se mi je, da slišim klice iz reke
in sem se nagnil čez ograjo. Potem
pa je name skočil tale tip in me za-
čel pretepati...«

Harrison (policajem): »Odpeljite
ga s seboj na strežnjenj, zjutraj bodo
z alkoholnimi hlapi izpuhtele tudi
samomorilske misli.«

Blake: »Na gobec te bom! (to je re-
kel Harrisonu) Idiot zarukani!«

Obadva so odpeljali na policijsko
postajo. Poklicali so dr. Tarantinija,
psihiatra za samomorilce.

Psihiater: »Zakaj ste hoteli skočiti
v reko in se ubiti?«

Blake: »Saj nisem hotel!«

Psihiater: »Ne lažite! Seveda ste
hotel. Ta moja trditve je podkreple-
na z neizpodbitnimi dokazi gospoda
Harrisona in policajev. Komaj so
vas obrzdale.«

Blake (stokajoče, obupano):

»Oj!«

Psihiater: »Zakaj sovražimo Ru-
se?«

Blake: »Se vam je zmešalo?«

Psihiater: »Zakaj ptice letijo?«

Blake (sam zase, začuden): »Ta je
pa še huji kot oni prej.«

Psihiater: »Vi ste izreden primer,
do konca ste nori. Poizkušali vas bo-
mo pozdraviti na naši kliniki.«

Ker Blake ni in ni hotel priznati,
da je nameraval skočiti v vodo, so
ga zdravili z elektro šoki. Zdravniki
pri njem torej niso mogli ugotoviti
znamenja, da bi se zavedal svoje bo-
lezni, kar je po merilih psihiatrije
izboljšanje duševnega stanja, elek-
tro šoki pa so najboljše zdravilo za
to.

Blake je prišel do svojega dušev-
nega miru, saj je iz umazane, sko-
rumpirane dinastije priromal v
snežnobelo, prijazno bolnišnico na
koncu mesta, kjer...

Od tu naprej bodo scenarij pisali
Čehi, saj imajo z raznimi »dohtar-
skimi« serijami največ izkušenj.
Ampak limonada se nadaljuje. Vsaj
dokler imamo denar.

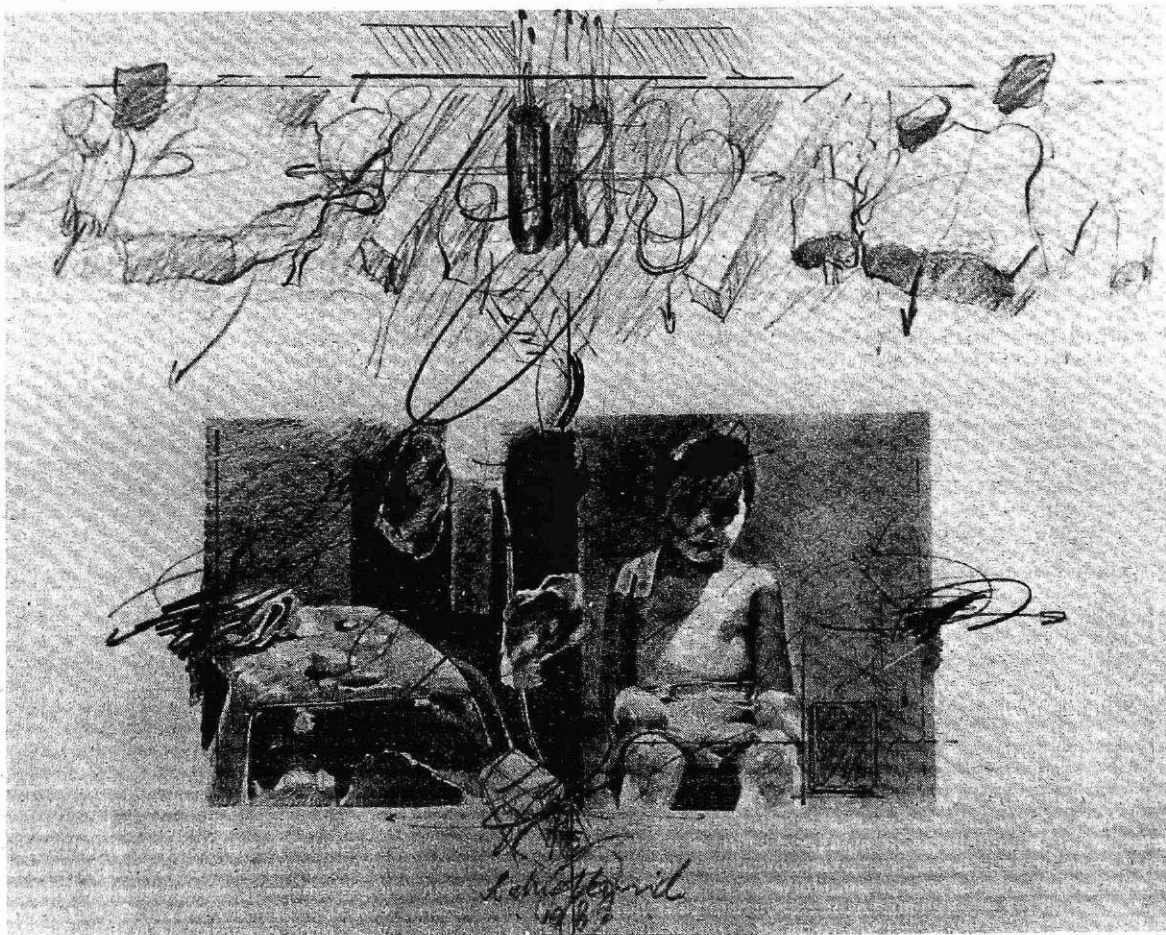
Pa zakaj nam je Dynastija tako
všeč? Mogoče zato, ker mislimo, da
oni v Ameriki imajo to, mi pa ne.
Kako smo »kratki«. Kar Dynastija
vsebuje pametnega, je le to, da de-
nar pokvari človeka. Kar pa se de-
narja tiče, pa samo še to; le od kod,
hudiča, nam pri tej zadolženosti to-
liko denarja, da plačujemo take
razvlečene limonade, saj... »šenka-
li« jo Amerikanci gotovo niso!!!

Boštjan FON

SEJEM RABLJENE FOTOGRAFSKE OPREME

Vedno več je ljudi, ki se ukvarjajo s fotografijo. Fotografirati za-
čnejo z enostavnim aparatom. Po nekaj poslikanih filmih se marsikdo
odloči za boljši, seveda dražji aparat. Potem je treba dokupiti še sve-
tlomer, stojalo ali bliskovno luč.

Foto klub Andrej Prešeren pripravlja sejem rabljene fotografske
opreme. Na sejmu bo lahko vsak, tudi nečlan kluba, kupil ali prodal fo-
tografske potrebščine po zmerni ceni. Foto klub vabi vse, da prinesejo
na sejem fotoaparate, povečevalnike, razvijalne banjice in drugo. Se-
jem bo v delavskem domu Pri Jelenu 15. aprila od 16. do 20. ure.

Hamid Tahir: kompozicija IV

V RAZSTAVNEM SALONU DOLIK NA OGLED »OLJKE« AKADEMSKEGA SLIKARJA

Jutri v petek, 28. marca bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah s krajšim glasbenim recitalom mlade pianistke, učenke jeseniške glasbene šole Urške Rebernik, odprli razstavo slik pod skupnim naslovom »Oljke«, akademskega slikarja Milana BATISTE iz Kranja. Naj o slikarjevi ustvarjalnosti spregovori likovni kritik, umetnostni zgodovinar Cene Avguštin:

»Slikarstvo in predvsem grafično delo akademskega slikarja Milana Batiste je tako kot njegovo življenje polno nemira, novih iskanj in nenehnih spremenljivosti. Slikar si živo prizadeva odkriti pri svojem delu vedno kaj novega, ustvariti nekaj vedno bolj popolnega. Morda je to večno nezadovoljstvo vzrok, da umetnik ustvarja v ciklih in v vsakem od njih odkriva del svoje notranjosti in svojih pogledov na svet in življenje. Tako so posamezne skupine slikarskih in grafičnih del Milana Batiste po vsebini in obliki med seboj zelo različne, v stilnem pogledu pa niso med seboj razločljive, ekspresionizmom, konstruktivizmom in čisto likovno abstrakcijo. Prav tako se v slikarjevih prizadevanjih enkrat bolj uveljavljajo oblikovni, drugi spet vsebinski elementi. Umetnikovo ustvarjalno delo je v svojih začetkih še močno zasidrano v realizem. Upodobljene figure in predmeti so vključeni v trdno zgrajeno kompozicijo z jasno izraženim prizoriščem.

Slikarjev realizem se v prvem zakroženem ciklu grafik Vojna (1953) spreverja v izrazit ekspresionizem. V drugi skupini grafik pod naslovom Ugasli svečniki (1954) se Milan Batista na simboličen način spoprijet s svetovno nazorskim problemom svoje dobe. Erotično razpoloženje, ogrnjeno v plašč antične mitologije, veje iz skupine grafičnih listov Bogovi so žejni (1955). Prizorišče malega mesta, mali oder vsakdanjih zgodb je zajet v skupini linorezov Malo mesto I in II (1956, 1969).

Leta 1964 je nastal krog abstraktno zasnovanih grafik v mešani tehniki z naslovom Črna dominanta. Temne ploskve barv se nizajo na črni osnovi, poživljeni z različnimi barvnimi akcenti.

Temu krogu grafik sorodna, le da se oblikovni elementi vežejo na pro-

storsko poglobljeno ozadje, je vrsta grafik z oznako MODRA DOMINANTA (1976).

Skupina grafik PESNIK V NOČI (1957) sestavljajo enega najbolj poetičnih grafičnih ciklov slikarja. Skupina lesorezov KARIBTIDE (1969) je zasnovana na likovnem prikazu in uveljavljuje klasičnega principa ravnovesja nosečih in nošenih delov v arhitekturi.

V INDUSTRIJSKI GRAFIKI I—III (1965, 1968, 1970) je Milan Batista uporabil ploskovite sestavine tekstilnih strojev in drugih predmetov, ki puščajo za seboj grafično zanimivo sled kot odtisne vzorce za svoje konstruktivistične grafike. Industrijske elemente je slikar v ciklu ZNAK nadomestil s črkami (1972).

Močno ekspresiven značaj ima zopet cikel akvarelov ŠKOLJKA iz leta 1978, medtem ko nam po vsebini sorodna skupina risb z imenom MREŽA, kaže človeško figuro, ujeto v mrežo linij (1978). Cikel linorezov DAFUA je grafična predstavitev lično občutene erotike (1979).

V zbirki risb ZACETEK IN KONEC (1980) nam slikar na simboličen način prikazuje človekovo življenje od rojstva do smrti.

V »IKONSKEM CIKLU« slikar poskuša na netradicionalen način realizirati svoj princip oblikovanja ikone (1980). Zanimiva je skupina PORTRETOV (1980) v mešani tehniki, ki nam v najrazličnejših variantah prikazuje podobo ene same figure.

V zbirki abstraktnih grafičnih študij ZNAK (1982) je barvna in oblikovna moč Batistovega grafičnega oblikovanja dosegla svojevrsten vrh. S skupino grafičnih in risarskih upodobitev MIHAELA GAISMA-SERJA, vodje kmečkih puntov na Tirolskem v 16. stoletju, se je Milan Batista uveljavil kot slikar na sosednjih avstrijskih tleh.

Izbor akvarelov in risb pod imenom TIROLSKA (1983), kjer je slikar dalj časa bival, nam prikazuje to pokrajino v njeni razgibani pojavnosti.

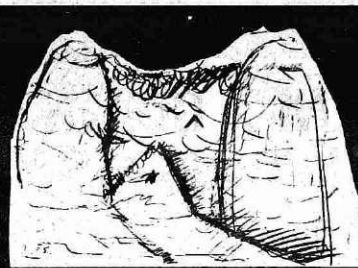
V letih 1984 in 1985 je nastala skupina risb in grafik OLJKE. Kot v nobenem od dosedanjih ciklov, je slikar v tem delu enakopravno povezal vsebinske elemente z oblikovnimi. V realističnih upodobitvah dreves, v njihovih od vetra upognjenih in skriivenčenih deblih, v njihovih sugestivnih in z ekspresivno močjo napolnjenih vejah gleda slikar človeške usode in nemalokrat tudi svojo lastno. To antropomorfno razmerje med drevesom in človekom se povečuje z dinamičnim razgibavanjem drevesnih krošenj in debel z uveljavljanjem svetlobnih kontrastov v sliki. Tako nastalo dramatično razpoloženje v krajini prihaja še posebej do izraza v jedkanicah, manj v risbah, ki so bolj ali manj realistično oblikovane in služijo slikarju predvsem za grafično podlago.

Milan Batista je bil rojen leta 1924 v Ljubljani, kjer je leta 1957 diplomiral na Akademiji za likovno umetnost. V letih 1953—1958 je bil profesor za likovno vzgojo v Trzinu in v letih 1959—1964 v Kranju. Je dolgoletni vodja centra za estetsko vzgojo v Kranju.

Doslej je imel čez trideset samostojnih razstav v ožji in širši domovini. Razstavljal pa je tudi v zamejstvu, in sicer na Poljskem, v Avstriji, Angliji, Italiji in Zvezni republiki Nemčiji. Sodeloval pa je tudi na več kot 40 skupinskih razstavah v domovini in zamejstvu.

Za svoje ustvarjalno in organizacijsko delo je prejel Prešernovo nagrado mesta Kranj (1962, 1968), Žagarjevo priznanje (1962, 1973), srebrno odličje Svoboda Zveze kulturnih organizacij Slovenije in druge nagrade in priznanja.

Razstava risb in grafik akademskega slikarja Milana Batiste bo na Jesenicah na ogled do vključno 9. aprila, in sicer vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

HERMAN GVARDJANČIĆ

IZIDOR JALOVEC

HENRIK MARCHEL

KARLO KUHAAR

LIKOVNA PRIZADEVANJA NA GORENJSKEM

V galeriji Kosove graščine na Jesenicah bo v četrtek, 27. marca, ob 18. uri otvoritev razstave Likovna prizadevanja na Gorenjskem. Po otvoritvi bodo predvajali filme članov Kino kluba mladih iz Zagorja. Vabljeni!

ŽE 60 FILMOV IZ ENAJSTIH DRŽAV

Čeprav razpis za prijavo filmov za XIII. jeseniški mednarodni festival amaterskega filma še ni končan, so v organizacijskem odboru doslej prejeli prijave 60 filmov 28 klubov iz enajstih držav: Avstrije, Belgije, Brazilije, Finske, Italije, Malte, Španije, Velike Britanije, Zvezne republike Nemčije, Jugoslavije in prvič iz Sovjetske zveze.

Organizacijski odbor v tem tednu pričakuje vrhunec prijav, ki že doslej kažejo, da bo preseženo lanskoletno število, ko je na festivalu sodelovalo 163 filmov iz sedemnajstih držav s štirih celin.

Jeseniški mednarodni festival amaterskega filma, ki je največji tovrstni festival v Jugoslaviji, se bo letos odvijal od 14. do 20. aprila z večernimi projekcijami filmov v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah. Posebno predvajanje izbranih filmov pa bodo tudi letos pravili za šolsko mladino.

NOCOJ FILMSKI VEČER V KOSOVU GRAŠČINI

Filmska skupina ODEON Jesenice vabi nocoj ob 18.30 v Kosovo graščino na Jesenicah na FILMSKI VEČER kino kluba Mladih iz Zagorja. Filmski amaterji iz Zagorja se bodo predstavili z naslednjimi filmi:

— ČAS SANJ — znanstveno-fantastični film; ODMIRAJOČI STARI SVET VASI — dokumentarni; S-PORNO — eksperimentalni; NEROJENA BOLEČINA SPOZNANJA — igrana drama; PSIHO-IMPULZ — igrani; 20 LET PREPOZNO SEM ROJEN — glasbeni in POLJUB — igrano-dokumentarni film.

Vsi filmi so barvni, formata super osem, trajajo pa od 6 do 17 minut. Po predvajanju filmov bo razgovor z avtorji filmov in predstavitev programa XIII. mednarodnega festivala amaterskega filma, ki bo na Jesenicah od 14. do 20. aprila.

KULTURNI DAN

Hura, gremo v Cankarjev dom v Ljubljano, smo veselo vpili po razredu, ko nam je razredničarka povedala. V ponedeljek, 17. marca, smo imeli kulturni dan. Ogledali smo si Cankarjev dom in Filharmonijo nam je predstavila glasbeno pravljico Peter in volk. Sama sem jo že slišala po televiziji, vendar me je zanimalo, kako bom to doživljala sedaj.

Zbrali smo se na železniški postaji in skupaj odšli na vlak, ki pelje v Ljubljano. Pot je bila zabavna, saj smo se ves čas med seboj zabavali in se smejali. V Kranju so na vlak vstopili še učenci z OŠ Staneta Žagarja. Končno smo prispeli v Ljubljano. Z železniške postaje smo morali naravnost v Cankarjev dom, ker smo imeli predstavo že ob 10. uri. Najprej smo v garderobi odložili plašče, nato pa smo odšli v Veliko dvorano Cankarjevega doma.

Takoj, ko smo vstopili, smo zagledali orgle, na katere je ta dom lahko ponosen, saj so največje v Sloveniji. Pa tudi zvok imajo izredno lep. Prav mogočne so videti. Po končani razporeditvi po sedežih smo se nekako umirili. Napovedovalka je stopila na oder in utihnila smo. Napovedala je orkester Slovenske filharmonije in

skladbo, ki jo je zaigral. Za njo je na oder prišel dirigent in nam vsak instrument posebej opisal. Po kratkem uvodu in predstavitvi skladbe so nam za razumevanje pravilice zaigrali nekaj taktov na vsakem instrumentu, ki je nastopal. Dirigent je temu rekel tonsko slikanje živali z glasbo. Na vrsti je bila glavna točka današnjega sporeda, ki pa smo jo že vsi z zanimanjem pričakovali. Kaj bomo slišali novega, kako bomo vse to razumeli, smo se spraševali. Pravljica o Petru in volku nam je pripovedovala o dečku Petru, ki je ujel volka. Igralec nam je pred vsakim delom skladbe povedal odlomek, tako da smo lažje razumeli pomen instrumentov. Vsi smo z zanimanjem prisluhnili njegovi razlagi, vsak pa si je po svoje zamišljal volka, Petra, račko in vse ostale živali, ki so sodelovale pri tem. Rada imam glasbo, zato sem z zanimanjem prisluhnila interpretaciji glasbil in pri tem zelo uživala. Kako lepo zvenijo posamezni instrumenti. Koliko lepega je v tej glasbi. Verjamem pa, da je potrebnih veliko ur učenja in truda, da nam lahko kaj takega predstavijo. Meni osebno je bil zelo všeč Peter, ki so ga oponašali z globokim tonom. Dedek pa, ki je bil godrnjav, mi ni bil prav nič všeč. Verjamem, da smo vsi, ki smo to predstavo poslušali, uživali. Ponavadi pa se prehitro konča, kar je lepega. Tako tudi naša predstava. Komaj smo razumeli misli ob glasbi, že je bilo konec. Poslovili smo se in v ušesih nam je še vedno zvenela lepa glasba.

Po končani predstavi smo imeli še nekaj časa, tako da smo lahko odšli še malo po Ljubljani. Čas vrnitve se je prehitro bližal, pohiteli smo na železniško postajo, da nam vlak ne bi ušel. Med vožnjo smo se pogovarjali in vsak je imel svoje misli. Nekaterim je bilo všeč to, nekaterim pa ravno obratno. Želimo si, da bi bilo še veliko takšnih kulturnih dnevor, saj nam povedo veliko novega in lepega.

Alenka

ZA BOLJŠE SODELOVANJE Z ORGANIZACIJAMI SLOVENCEV NA AVSTRIJSKEM KOROŠKEM

Koordinacijski odbor za mednarodno sodelovanje pri medobčinskem svetu SZDL za Gorenjsko je v soboto, 22. marca, na Jesenicah organiziral posvet o sodelovanju gorenjskih družbenopolitičnih in družbenih organizacij in društev z organizacijami in društvi Slovencev na avstrijskem Koroškem. Posveta so se, poleg predstavnikov občinskih konferenc SZDL, zvez kulturnih organizacij sedmih gorenjskih občin in regijskih družbenopolitičnih organizacij, udeležili predstavniki vseh osrednjih organizacij Slovencev na avstrijskem Koroškem.

Poleg pisne informacije, ki so jo udeleženci prejeli z vabilom, sta nekaj uvodnih razmišljanj za razpravo posredovala predsednik medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko Vili Tomat in predsednik koordinacijskega odbora za mednarodno sodelovanje pri tem svetu Slavko Mežek. Čeprav so informacije vsebovale širši pomen sodelovanja s Slovenci v avstrijski Koroški, so v glavnem najbolj konkretno opredeljevale različno prireditveno sodelovanje športnih, kulturnih in planinskih organizacij. Razprava pa je pokazala, da stiki med slovensko narodno skupnostjo v Avstriji in na Gorenjskem zajemajo številna področja, in sicer so poleg navedenih še gospodarski stiki, sodelovanja gasilcev, lovcev, mladine, koroških partizanov in drugih. Ugotovili so, da je neposrednih stikov zelo veliko, vendar pa je precej od njih premalo programiranih in vsebinsko poglobljenih.

Med Slovenci na avstrijskem Koroškem je kulturno življenje zelo razgibano. Veliko imajo svojih prireditelj, kar je ena od oblik lastnega potrjevanja v Avstriji. Pri tem pa se srečujejo predvsem z materialnimi problemi, še zlasti z zastarelostjo in slabo opremljenostjo kulturnih prostorov oziroma dvoran, kjer bi se posebno rabili pomoč matičnega naroda. Vseskozi je bilo eno od vodil slovenskih organizacij na avstrijskem Koroškem iskati in utrjevati žive in neposredne stike z matičnim narodom in dejansko, so ugotavljali gostje s Koroške, je teh stikov zelo veliko, včasih še celo preveč, še zlasti, če so premalo programirani in vsebinsko poglobljeni.

Zamenjava različnih prireditelj, kot ena najbolj razširjenih oblik sodelovanja, bi morala biti v mejah, ki bi pomenile motivacijo in spodbudo kulturnim društvom in organizacijam pri njihovem delu, ne pa breme, hkrati pa spoznavanje ljubiteljske ustvarjalnosti in poustvarjalnosti, kot pomembnega člana pri uresniče-

vanju enotnega slovenskega kulturnega prostora. Zato, je bilo rečeno v razpravi, bi morali spodbujati in krepiti zlahtnejše oblike sodelovanja, ki bi vsebovale več medčloveških odnosov in medsebojnega komuniciranja z vidika spoznavanja kulturno-političnega utripa med Slovenci na avstrijskem Koroškem in pri nas. Ob tem je bilo še zlasti poudarjeno večje sodelovanje literatorov, slikarjev, raziskovalcev in drugih z obeh strani Karavank.

V razpravi je bila večkrat poudarjena premajhna informiranost prebivalcev matičnega naroda in še zlasti mladine o zgodovinsko-političnem razvoju slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji in njenem današnjem položaju. Ob tem je bilo tudi poudarjeno vprašanje, kaj o tem zvedo najmlajši v vzgojno-izobraževalnem procesu. Kajti prav nepopolna informiranost in vednost o tem vprašanju sta večkrat vzrok za oportunistično obnašanje posameznikov pa tudi skupin na obiskih v Avstriji do vprašanja slovenske narodnostne skupnosti in njihovih nerešenih problemov. Tako obnašanje je večkrat prisotno tudi v stikih z nemško govorečimi organizacijami in društvi, v katerih bi prav tako morali uveljavljati dvojezično komunikacijo.

Ena izmed oblik za boljše poznavanje zgodovine in sedanosti slovenske narodne skupnosti v Avstriji je tudi pospeševanje in uveljavljanje Gašperjeve bralne značke, ki so jo doslej sprejeli le v nekaterih gorenjskih občinah. Tudi organizirani izleti na Koroško, predvsem mladih, z namenom spoznavanja kulturne dediščine Slovencev na avstrijskem Koroškem, vključno z novejšo, kamor sodijo tudi tvarni spomeniki in spomini na napore, žrtve in uspehe narodnoosvobodilnega boja na avstrijskem Koroškem. Seveda pa bi, o čemer v razpravi ni bilo dosti govora, podobne oblike za spoznavanje matičnega naroda morali uveljavlja-

ti tudi v slovenskih organizacijah in društvih na avstrijskem Koroškem, postati pa bi verjetno morala tudi ena izmed oblik sodelovanja med društvi in organizacijami z obeh strani Karavank.

V razpravi so bila obravnavana tudi nekatera druga področja sodelovanja in neposrednih stikov, danih pa je bilo tudi nekaj pobud, da se sodelovanje razširi še na nekatera druga področja, na primer med občinami in še zlasti s slovenskimi občinskimi odborniki na avstrijskem Koroškem. Izrečenih je bilo tudi nekaj kritičnih ocen in mnenj z iskrenim namenom, da bi se sodelovanje še naprej kvalitetno izboljševalo in vsebinsko bogatilo. Nasploh je posvet potekal v odkritem in prijateljskem dialogu, kar dejansko potrjuje tudi pozitivne rezultate sedanjega sodelovanja in komuniciranja.

Seveda je bilo glede na udeležbo na posvetu največ govora o sodelovanju, ki se odraža na področju gostovanj kulturnih in športnih organizacij, manj pa o drugih, nič manj ali celo pomembnejših področjih sodelovanja in neposrednih stikov. To pa je prav gotovo tudi posledica tega, ker v gorenjskih občinah največkrat ne obravnavajo celovitosti vseh področij, ki so vključena v sodelovanje s Slovenci oziroma njihovimi organizacijami in društvi na avstrijskem Koroškem.

Ob koncu posveta so sprejeli tudi nekaj sklepov in usmeritev, ki pa seveda zahtevajo ustrezno konkretizacijo.

DPD Svoboda Tone Čufar, literarna sekcija Kulturno-umetniškega kluba Tone Čufar, odbor za Malo Čufarjevo knjižnico razpisuje

NATEČAJ za književno delo

Natečaj vključuje pesniško zbirko, prozo, dramatiko, esej. Predložiti je potrebno dva tipkana izvoda, opremljena z imenom, priimkom in naslovom. Besedila je potrebno poslati do 25. aprila na naslov: Delavska univerza Jesenice, s pripisom za MCK.

En izvod ostane v arhivu literarne sekcije. O možnosti objave bo mo obvestili do 15. junija.

Za knjižni natis izbrana dela bodo izhajala postopno v okviru denarnih možnosti.

V primeru, da bo šlo za avtorje iz drugih občin, bo potrebno poslati dodatno možnost financiranja.

Podrobne informacije na Delavski univerzi Jesenice.

Odbor sekcije

ZOPET V FRANCJI

Naj začnem svoj sestavek z opisom dogodkov, ki se dogajajo vsem, ki se odpravljajo na kakršnokoli potovanje v lastni režiji, odvisni od pretežnega dela tujih sredstev.

Najprej je bilo treba določiti cilj in čas odhoda. Predlogi so kar deževali. Vsak je zagovarjal svoje interese in na koncu smo pristali v Centralnih Alpah, natančneje v pogorju okrog svetovno znanega Chamonixa. Ta turistični kraj obkroža stotine alpinistično zanimivih vrhov, pa tudi takih, ki jih reklama ter lahek dostop z gondolo naravnost v hotel najvišje kategorije naredita zanimive za petične turiste z vsega sveta.

Prvo težavo smo uspešno prebradili. Sedaj pa se posadka in za krono vsega denar — vseh potovanj vladar. Nabrato se nas je šest. Vsa organizacija je ostala v naših rokah, saj je navadno tako, da nihče ne dela rad za dobro drugega. Obstajajo pa izjeme in takoj je treba zapisati, da brez tedanjega načelnika Brane Berganta, ki je v glavnem skrbel za finančno plat, ter njegovega ministra za vse Rudija Kocjančiča, ki se je zabaval z možnostmi transporta (tudi zelo uspešno) ne bi prišli nič dlje od zamisli. Ker imamo v glavnem vsi svojo potrebno opremo, nam vsaj to ni delalo težav.

Začelo se je tekanje od vrat do vrat. Oglasili smo se v najmanj dvajsetih delovnih organizacijah in pri zasebnikih. Ponekod smo naleteli na gluha ušesa ali le na prazne obljube, drugod pa so nam prijazno priskočili na pomoč, po svojih zmoglostih pač. Veseli smo bili vsake pomoči. Največ pregledav pa nam je seveda delal prevoz in tu nam je priskočila na pomoč velesila v naši občini — Železarna Jesenice. Za vožnjo tja in nazaj nam je brezplačno posodila Renaultov kombi. Od inventarja v kombiju naj omenim le najpomembnejše — šoferja. Drago Grčar je bil tako sedmi član naše male odprave, zadolžen v glavnem za vožnjo, pa tudi smeha ni manjkalo, kadar je spregovoril. Že dalj časa se ukvarja z gorništvom in je z drugimi skupinami že večkrat obiskal Centralne Alpe, zaradi svojega poklica pa je tudi ceste do tja dobro poznal. S precej truda smo bili že skoraj nared za odhod. Francoski obmejni organi so zahtevali za vsakogar potrdilo o stalni zaposlitvi in program za čas bivanja v Franciji, seveda v francoščini. Tudi tu nam je bila takoj na uslugo znanaka, in opremljeni z vsem

potrebni in nepotrebnim smo se v petek, 6. septembra, ob dvajsetih odpravili v Jesenice, preko Rateč, skozi Benetke in Milano do doline Aosta, ki nas je pripeljala do znanega Courmayeurja in vstopa v montblanski predor. Na meji niso delali težav, za težko pridobljeni prevod v francoščini se še zmenili niso. Točno ob osmih zjutraj smo se ustavili na parkirišču poleg pokopališča. V prijetnem gozdiču je že stalo nekaj šotorčkov. Po obilnem zajtrku smo se odpravili v mesto, vsak po tisto, česar ni imel ali za kar so prosili prijatelji.

Dva člana posadke sta kar takoj začela z jemanjem z veliko žlico. Odpravila sta se v nekaj kilometrov oddaljeni izhodiščni kraj Les Houches, od koder bosta nadaljevala pot proti koči Gutter in naslednji dan do zavišča Valot, od tam pa na vrh Mont Blanca. Sestopila sta po bolj zahtevni poti preko vrhov Mt. Maudit in Mt. Blanch d'Acul k ostankom bivše postaje Aiguille du Midi, nad katero se košati hotel najvišje kategorije na 3800 m.

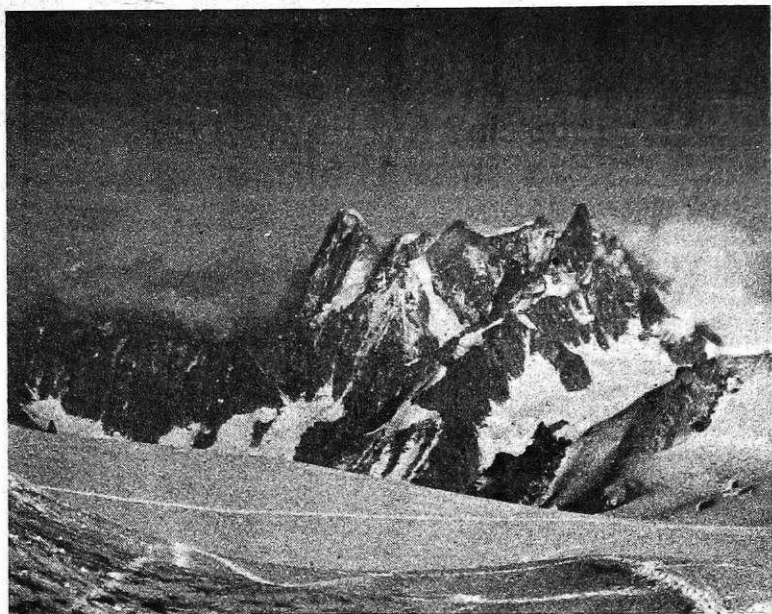
Ostali smo se naslednji dan zjutraj odpravili v ledeniško dolino Argentiere, kjer smo poskušali svojo srečo. Za mnoge alpiniste je ta dolina poleg nekaj drugih vrhov v okolici največji izziv. Preko srednje postaje Lognan smo se z gondolsko žičnico pripeljali na zgornjo postajo Gr. Montets. Od tu se je v popolnoma jasnem vremenu videlo daleč v Italijo, veličastni Dru, ledenik Mer de Glacier in še bi lahko naštevali. Proti levi je vodila naša pot, malo navzdol ter nato zložno navkreber pod samimi mogočnimi stenami znanih vrhov. Verigo na južni strani ledenika začne greben, ki vodi na Aiguille Verte, potem sledijo Les Droites in Les Courtes, zaključni pa ju veličastni Aig. de Triolet s svojo mogočno severno steno. Nekaj nad kočjo Argentier smo postavili dva šotora in uredili okolico. Kot je tam navada, smo naslednji dan vstali ob treh in se kmalu odpravili. Voznik Drago si je že opomogel od navdušenja in se odločil, da se z edino članico odpravi na razgledno točko, 3.500 m visoki Col d'Argentier. Ostali trije pa smo si izbrali lažjo plezalno turo po žlebu Courtier v Aig. Verte. Žleb velja za tehnično nezahtevnega, vendar zaradi padajočega kamenja in ledu precej nevarnega. Ker je bil mrz tako »velik«, da niti v šotor ni mogel, smo to nevarnost kar odpisali, kar se je kasneje izkazalo popolnoma napačno. V dobri uri

zgubljanja med razpokami smo bili pod steno in še v senci začeli plezati. Že po prvih metrih nas je zasul prvi nedolžni plaz. Pohiteli smo in v slabi uri premagali tretjino smeri. Plezali smo nenavazani, saj je to takrat pomenilo varnost, kljub vsem pravilom. Prvi jo je skupil Rajko, točno v zobe, drugi jaz, v prsi, in ko smo se že vračali z vso naglico, je precejšen kos zadel še Toneta v desno ramo. Roka je bila nekaj časa skoraj neuporabna. Ker v strmini 50 — 60° se kako potrebuješ obe roki, je pač stisnil zobe in hitel navzdol. Bombardiranje je prenehalo, zato sva se z Rajcem ustavila in zopet pomislila na vzpon. Na srečo je ravno takrat za glavo velika skala zgrešila Toneta, ki je bil daleč nad nama, izkopala tik za njim ogromen krater, in to je bilo dovolj, da smo si iz glave izbili še zadnjo misel na uspešen vzpon. Pod steno smo se držali vsak za svojo buško in kleti vse bogove, ki so, in tiste, ki jih ni. Poklapani smo se vrnili k šotoroma, kjer sta Drago in Barbara kar sijala od zadovoljstva, malo pa tudi od opeklin. V glavnem smo bili vsi rdeči po obrazu in vratu in še tako debela plast ekodermi ni pomagala. Ustnice so se razpočile kot predolgo kuhane hrenovke, tako da je tudi smeh, ki ga v glavnem zaradi Dragota ni manjkalo, povzročal bolečine.

Naslednji dan smo zdravili utrujenost in druge posledice prejšnjega dne. Odpravili smo se še na nekakšno ekskurzijo po ledeniku, saj je pri nas le malokje možna tako dobra vaja na ledeniku. Naredili smo krožni obhod ob vznožju vseh sten. Od blizu smo si ogledali težko steno Trioletja. Z Rajkom sva vso pozornost posvečala trem visokim serakom v vrhnjem delu 900-metrške stene. Zvečer sva se kar kmalu odpravila spat in naslednji dan ob 3. uri vstala.

Po 40 minutah hoje sva bila pod steno. Vse misli so bile usmerjene k težavnim prečki pod prvim serakom in vjuganju med ostalima dvema, ko naju je ustavila precej široka dvojna krajina zev med ledeno steno in ledenikom. Za prehod bi potrebovala precej časa in energije oziroma bi morala začeti nekaj sto metrov od prave smeri. Brez besed sva obsedela na ledeniku in poslušala glasove iz sosednje stene Les Courtes, kjer je bila naveza že precej visoko. Še bolj poklapana kot dva dni prej sva se odpravila do šotora in nato v dolino. Da pa bil bila mera za ta dan polna, od spodnje postaje žičnice, kamor smo prišli peš zaradi pomanjkanja denarja, ni vozila gondola in morali smo pešati. Naproti sta nam prišla Jože in Tonček, ki sta se srečno vrnila z Mont Blanca. Povedala sta, da sta za celotno pot potrebovala ves dan in da sta imela čudovito vreme.

Ko smo se naspali in umili ter posušili opremo, so se naslednji dan na Aig. du Midi odpravili Drago in Tone ter Jože in Tonček, zadnja dva z namenom napraviti čim več razglednih tur s smučmi. Drago je bil tokrat odločen, da pride na vrh, saj je pred leti že poskušal, vendar ga je vreme takrat zavrnilo. Ko smo se naslednji dan za njimi odpravili še mi trije, Rajko, Barbara in jaz, ter v strahotni megli komaj našli staro postajo žičnice, leseni bivač za alpiniste, sta bila Drago in Tone že nazaj, oba v spalnih vrečah, na kuhalniki pa je vrela juha, kateri se ne bi odrekal, pa če bi bilo konec sveta. Na poti smo vprašali vodnika za vremensko poročilo in glej, kljub običajni ošabnosti vseh vodnikov nam je ta postregel z vsemi podatki in začuda, kot se je izkazalo naslednje dni, zelo točnimi. Ves naslednji dan je bil meglen in snežen, noč pa viharja. Jože in Tončka je skoraj zasulo v njunem šotorčku nedaleč od bivaka. Z Rajkom sva bila jezna na celi svet in še na pol Amerike, saj nama je šlo že od vsega začetka vse narobe. Vendar se je drugi dan čakanja vreme vsaj za silo po-

— levo Grandess Jorasses, desno — Velikanov zob

pravilo in ob 4. uri sva odrinila. Z nama je bila še Barbara, ki je šla do Mt. Blanch d'Acula. Hitela sva, kar sva mogla. Sonce naju je ujelo šele na poti proti Mt. Maudit. S seboj sva imela le vodo, vsak dva cepina in eden palice. Dva Italijana sva srečala ravno, ko sta se pripravljala na povratek. Zatrjevala sta, da je na 2000 m sneg. »Kaj bo nama na 2000 m sneg, ko pa je tu 4000 m visoko,« sva si dejala in hitela dalje. Srečala sva še natanko 53 ljudi, ki so zmajevali z glavami, kazali na vreme in hoteli navzdol. Večina je bila v oskrbi vodnikov. Tik po vrhom naju je zajela gosta megla, tako da sva na vrhu naredila le časten krog in se brez počitka napotila navzdol. Orientirala sva se po luknjicah drez in kmalu dohitela prej srečane turiste. Prehitela sva jih in po nekaj vrstolomnih akrobacijah in spustih po riti že nekaj čez 12. uro prišla do bivaka. Takoj smo pospravili opremo in se v neurju, ki se je ta čas začelo, odpravili do gondole ter z njo na varna tla v Chamonix. Da se tu zbiraajo ljudje iz cele-

ga sveta, potrjuje podatek, da smo pod isto streho prenočevali skupaj z Angleži, Irči, Američani, Avstranci, Kanadčani in Italijani. Ko sta se za nekaj minut pri nas ustavila dva Francoza, je nek starejši Anglež pripomnil: »Glej, glej, celo Francozi pridejo sem gor.« Zatem je dva dni deževalo, zato smo se preko Švice, Italije in Avstrije odpravili domov. Seveda smo vsi sklenili, da se še vrnemo.

Pri izvedbi in organizaciji so nam pomagali: DO Železarna Jesenice, DO Zarja PE Rožca, Emona market Jesenice, Transjug Jesenice, DO LIP Bled TOZD Mojstrana, Erjavčeva kočja Vrščič, Bife 13, Duša Rjazancev — sitotisk, Jože Rekar — razrez materiala Jesenice, Silvo Rekar — avtoprevozništvo Jesenice, Magdalena Flander, Janez Poljšak, Brane Bergant, Rudi Kocjančič.

Člani so bili: Rajko Noč, Tone Munih, Jože Uršelj, Tone Kejžar, Barbara Malenšek, Drago Grčar in Klemen Volontar.

Klemen

JESENIŠKI SANKAČI USPEŠNO ZAKLJUČILI SEZONO

Za člane Sankaškega kluba Jesenice je bila letošnja sezona izredno uspešna. Izkazali so se kot organizatorji in uspešni tekmovalci na domačih in mednarodnih tekmovanjih. Spomniti velja na izredno uspešno tekmovalstvo za memorial Joža Jelovčana in pokal mesta Jesenic v Savskih jamah v Planini pod Golico. Tekmovanje je bilo obenem generalka za 12. evropsko prvenstvo v sankanju na naravnih progah, ki bo prav tako na prenovljeni naravni progi v Savskih jamah. Kljub nekaterim težavam so letošnje tekmovalne izvedbe v splošno zadovoljstvo vseh, to pa je najbolj trdno zagotovilo, da bodo kos tudi izvedbi 12. evropskega prvenstva prihodnje leto.

V letošnji sezoni niso nič manjši tudi tekmovalni dosežki. Mirko Klinar je le-

tošnji članski prvak Jugoslavije v sankanju na naravnih progah, uspešen pa je bil tudi na drugih domačih in mednarodnih tekmovanjih. Tudi ostali člani, čeprav skromni po številu, so uspešno nastopali na tekmovanjih. Nekaj opaznih uspehov so zabeležili tudi mlajši tekmovalci, ki so kljub skromnim treningom in drugim, vse prej kot dobrim razmeram dosegli nekaj razveseljivih uvrstitev. Za konec letošnje sezone so se trije tekmovalci udeležili velikega mednarodnega tekmovanja za veliko nagrado Južne Tirolske. Nastopili so še tekmovalci iz Italije, Švice in Avstrije. V močni mednarodni konkurenci je Mirko Klinar zasedel 15., Marjan Meglič pa 24. mesto. Pri cibicanih je Grega Špendov zasedel 5. mesto.

J. R.

POPOTNICA

Nikamor ne pojdi, kadar si nesrečen. Nikamor ne pojdi, kadar te zapustijo denar in uspeh in ženska in sreča. Odidi, kadar imaš vsega v izobilju; kadar te ženske ljubijo in ti zlati cekini zvenkečejo v mošnjaku in tvoje delnice visoko stojijo na borzi uspeha in priljubljenosti. Naj ti ne bo težko premenjati z boljše na slabše, saj nihče ne ve bolje od tebe, kaj je zate dobro in kaj slabo. Preizkušenj potrebuješ, ne varnih zavetij. Naj te požene od tod svoboda, ne nujnost. Ne dajaj prednosti ne vročemu srcu ne hladnemu razumu, pač pa tistemu skrivnostnemu, samo-vojemu v tebi, ki skrbi za tvoje ravnotežje med ljudmi in stvarmi, med nebom in zemljo.

Srečo zapusti, še preden te sama zapusti.

Edo Torkar

— za uspeh je potrebno delati

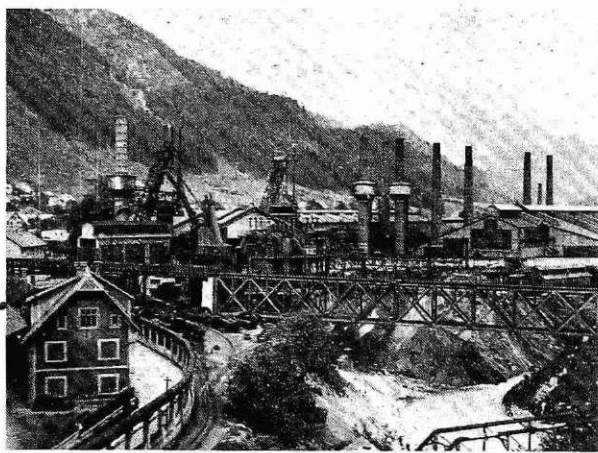
ZDENKA TORKAR-TAHIR

5

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

V začetku 1920. leta so se levo usmerjeni socialdemokrati (809 članov) pridružili Delavski socialistični stranki (DSS) Slovenije. Po Obznani se je večina članstva prepovedane komunistične partije strokovno organizirala v SMRJ (Savez metalnih radnika Jugoslavije), ki pa mu je podjetje z odpustitvijo tristoletnih naprednih delavcev zadalo hud udarec, zato se je partijski vpliv povečal v delavsko kulturno-prosvetnem društvu — Svobodi, ki je gostilno Pri Jelenu preuredila v svoj delavski dom, kjer je začela delovati tudi politična šola.

Z monarhastično diktaturo leta 1929 je bilo mnogo svobodašev aretiranih, še več pa jih je ostalo pod stalno policijsko kontrolo. V času svetovne gospodarske krize je KID zamenjala lastnika. Glavni lastnik je postal celjski nemški kapitalist Westen, ki je že od vsega začetka izvajal poostren režim nad delavstvom in na račun znižanja delavskih mezd, slabše akordne postavke, ukinjenih stanovanjskih in otroških dokladovter cenejšenebave kuriva, pričel obnavljati zastarele obrate podjetje. Pri tem je spretno izrabljali strah delavstva pred naraščajočo brezposelnostjo. Z zmanjševanjem delavstva so se hoteli znebiti »rdečih«, saj so prav svobodašev vrgli največ iz službe. Kdor pa je bil pri klerikalcih ali pri Sokolu, ni bil nikdar ob službo.

Pogled na Železarno Jesenice z zahodne smeri. Leto 1946

Da bi Westen utišal naraščajoče nezadovoljstvo, je strahoval javnost, češ da bo primoran zapreti tovarno in odpustiti vseh 2300 delavcev. Leta 1931 si je delavstvo priborilo novo kolektivno pogodbo, ki pa jo je podjetje neprestano kršilo in jo čez mesec dni celo odpovedalo, čeprav so bile v njej zapisane nižje mezdne postavke kot v prejšnji.

Pod masko lažnih težav in krize je KID leta 1932 ponovno znižala mezde, odpustila 600 »revolucionarno okuženih« levo usmerjenih delavcev in si od države izposlovala kredite. (Letna bilanca pa je pokazala, da je podjetje poslovalo s petdesetimi milijoni predvojnih dinarjev dobička).

Ker vodstva strokovnih delavskih organizacij niso spregledala te goljufije, so ponovno znižanje mezd sprejela, delavstvo pa je bilo primorano podpisati novo in zanj slabšo kolektivno pogodbo. Toda že čez nekaj tednov je bila prevlata odkrita, sprejeta pogodba odpovedana in oblikovana nova, ki so jo podjetniki sprejeli šele, ko so jim delavci zagrozili s stavko. Že kmalu po podpisu nove kolektivne pogodbe

je kljub posredovanju delavskih zaupnikov prišlo do hudih kršitev njenih določb s strani podjetja. Vodilni Nemci (vse vodilno osebje, uradništvo in večina mojstrov v podjetju so bili Nemci) so priganjali delavce do skrajnosti. Bili so primeri, da je delavec zaradi vročine in izčrpanosti padel v nezavest.

Proizvodnjo so dvignili za tretjino, zaslužek pa je ostal isti. Ker so jim zagrozili s prisilnim dopustom, so delavci v obratu fine pločevine ustavili delo. Ker je podjetje odpustilo pet delavcev, so javniški in jeseniški železarji na pobudo delavskih zaupnikov komunistov stopili v generalno stavko leta 1935, ki je pomenila delavsko zmago in zmago partijske organizacije. S to stavko pa je jeseniško delavstvo doseglo tudi akcijsko enotnost.

Kako pa je bilo z organiziranostjo delavcev izven železarne? Leta 1933 jim je socialdemokratsko vodstvo zveze Svobod razpustilo podružnico na Jesenicah, ker so v njej vodilno vlogo prevzeli komunisti. Ti se niso vdali in še istega leta ustanovili delavsko kulturno društvo Enakost, ki je delovalo do leta 1940. Glavno zbiralnišče delavstva je bil delavski dom Pri Jelenu, kjer so v okviru Svobode in pozneje Enakosti delovali dramski odsek (1919—1939), Delavsko planinsko društvo prijateljev prirode (1931), pevski odsek (1929—1938), tamburaški odsek (1921—1927), delavska telovadna enota (1920—1929), športni odsek (1929—1935) in športni klub Kovinar (1935—1937). Leta 1931 je smučarska sekcija odprla kočjo na Mežakli, 1936 leta pa so svobodaši uredili nogometno igrišče Kovinarja v Podmežakli.

Leta 1933 je Svoboda organizirala predavanja delavske šole, že naslednje leto so za člane KP potekala skrivna predavanja pod odrom pri Jelenu. Leta 1935 se je z Jesenic odpravila 438 svobodašev na veliki izlet vseh Svobod v Celje. Ta mogočna delavska manifestacija je povzročila razpust delavske kulturne organizacije z vsemi podružnicami.

Kranjska industrijska družba je delavsko akcijsko enotnost poizkušala razbiti z novoustanovljeno Zvezo združenih delavcev — ZZZ (fašistično in provladno usmerjeno organizacijo, ki so jo sestavljali klerikalno zagrizeni in na novo zaposleni delavci). Da bi KID to novo zavezništvo okrepila, je zaposlila največ novih delavcev prav iz njenih vrst.

Nadaljevanje

10. Interclub fotorazstavi 1986 Jesenice — Beljak

1. Pravico do udeležbe imajo samo člani foto kluba Andrej Prešeren Jesenice in člani fotogrupe Naturfreunde iz Beljaka.
2. Vsak avtor lahko predloži štiri fotografije, črno bele ali barvne, na vsako temo.
3. Temi sta: svobodna tema in rekreacija-prosti čas.
4. Največja velikost fotografije je lahko 30 x 40 cm, manjše fotografije imajo lahko najkrajšo stranico dolgo 18 cm.
5. Za vsak klub so predvidene tri nagrade za vsako temo. Vsak avtor bo dobil spominsko diplomu.
6. Sprejemajo se samo fotografije, ki še niso bile razstavljene na Interclub razstavah.
7. Zbiranje prevzame Fotogrupa Delo, Ljubljana.

Zadnji dan sprejema fotografij je 4. april.

Fotografije pošljite na naslov: Foto klub »Andrej Prešeren« Jesenice, p. p. 68, 64270 Jesenice.

Občinsko pionirsko foto tekmovanje za leto 1986

Moto tekmovanja: Jesenice in Jeseničani v pomladanskih dneh. Vsaka šola ali klub lahko pošlje na tekmovanje eno ekipo, ki jo sestavljata dva tekmovalca. Tekmovalca fotografirata z enim maloslikovnim fotografskim aparatom in posnameta skupni film (36 posnetkov). Pri fotografiranju lahko uporabljata pripomočke, kot so razni objektivni, filtri, bliskovka itd.

V šolski temnici bosta tekmovalca razvila film v dozi, ki jo prinese s seboj. Film bomo pospešeno posušili. Med sušenjem pa si bomo ogledali projekcijo diapozitivov.

Po ocenjevanju bosta dva tekmovalca izbrana v občinsko ekipo, ki se bo udeležila regijskega srečanja mladih tehnikov maja na Jesenicah.

ZAHYVALE

se najiskreneje zahvaljujemo Železarni Jesenice, inž. Čopu za poslovilne besede, pevskeму oktetu za zapete žalostinke in Foto klubu Andrej Prešeren za cvetje.

Srčna hvala vsem, ki ste pokojnega pospremili na zadnji poti, darovali cvetje, nam izrekli sožalje ter sočustvovali z nami.

Ob mojem življenjskem jubileju se vsem sodelavkam iz delovne skupnosti KSI zahvaljujem za udeležbo in lepo darilo, še posebej pa Ani Čimžar za lepe besede. Hvala tudi osebju Kazini za dobro postrežbo.

Ljubica Nišević

Obenem se zahvaljujem tudi Društvu invalidov Jesenice za pozornost.
Atilijo Barbo

Franc Sabotin

Boris Kokošinek

Osman Džafić

Jože Zupan

Mehmed Džafić

LETNA SKUPŠČINA TURISTIČNEGA DRUŠTVA

Upravni odbor
Turističnega društva Jesenice

V soboto, 29. marca, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:
ŠPECERILJA-Bled, Titova 22, in
ROŽCA, samopostrežna trgovina Javornik, O. Novaka 8.

V marcu bo za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna v Radovljici.

Stalingrad, RS, Vili Vodopivec, etanol, panika, tonalit, radon, Ivi, Otokar, Ri, LK, Pl, petarda, lavina, rekla, oe. Msta, Avari, Maria, strnitev, strok, edinka, pokušina, ton, grob, stara, ako, okarina, amater, omara, VL, Ali, proto, ni, odolin, kandidat, Karin, milost, Avsenak, Al, Sa, Ank, Te.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

Salon je odprt vsak dan, razen ob sobotah popoldne in nedeljah, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

SITAMAN — mesto v Indiji
APANAŽA — letni dohodek
MOJMIR LASAN — ljubljanski koreograf

OBVESTILO ŠAHISTOM

Odbor ŠD Jesenice

Kaj bomo gledali v kinu

KINO PLAVŽ

30. marca, amer. barv. akcij. film
VRNITEV MOŽA TRINITA ob 16. in
19. uri, ob 20. uri ital. barv. pust. film
BARBARSKI MEČ.

BANKIRKA

V francoskem filmu režiserja Francisca Giroda (znan je po kratkometražnih »alternativnih« filmih) je svojo zadnjo kompletno vlogo odigrala **Romy Schneider**. Igra uspešno poslovno žensko (bankirko), zaljubljenjo v mladega politika. Njena izjemna uspešnost (igra na karto: pri nas dobite najvišje obresti) bode v oči ostale bankirje, ki sklenejo, da jo je treba uničiti. Enega od njih igra Jean-Louis Trintignant.

ČLANOM DRUŠTVA UPOKOJENCEV JESENICE

Obenem obveščamo krajanе z Blejske Dobrave, Lipc in Kočne, da je poverjenik društva za navedeno območje Anton Rekelj z Blejske Dobrave 24. za krajanе Hrušice na Valentin Kejžar, Hrušica 17.

TEKAŠKO TEKMOVANJE

Tekmovanje bo v soboto, 29. marca, ob 9. uri, v Mojstrani pod žičnico. Prijave tekmovalcev zbirajo uro pred začetkom tekmovanja.

ŽELEZAR	ZNAAČKA PETELI- NJE OBLIKE	LETNI DOHODEK	NETANOL	LJUBEZ. LIRIKA PRI STARIH GREH	JUŽNO- AMER. TODOR ŽIVAL	GRŠKA ČRKA	SKANJ- TANUSKI DROBNI	ETOS, ZAVNAJ	SE- JTI SUGESLJE	KRATICA ZA OPOMBO	JUŽNO SADJE	EISIN- -HOWER	MARIA RAINER	SIRIJSKI PRED- SEDNIK HAFER	LJUDSKA TEHNIKA	VRSTA SKLADBE	GRŠKO, RIMSKI VEK	BOKAVSKI KANAL	
ŽIVALI, KI SPRE- -MINJA BARVE									ŽENSKA KI OBIRA									Brest Rennes Angers Nantes St. Nazaire	
KIRURGA									AZIJSKA DEŽAVA DIKTAT										
VRSTA JADR- -NICE									ERZISNIK MIKLOVA						RAZLIČ- -NI ČRKI				
ŠVED. KRALJA CZBERG						SREDI- -SCB VIZENJA	POSODA ZA KOŠE PREB. BANATA					KOSTIC NJAN NABA ARMADA			TRANTIL ZA ZANES PROČEVA LEC MINERNO			OKLEP- -NO VOZILO	STARI SLOVANI
LESEN PLUG ZA ORATI					SPRAVIL SADJA ATALOS										MODEL PLOD				
RAZLIČ. ČREI				NAZIV ZA PREB. JUŽNE AMERIKE	S. ŽIDOV. KRALJ STEKA- -NJE			UMENA, POLET VEJNIK						MEŠTO V INDIJI DEŽAVA V AZIJI					
MEŠTO BELGIJI, ALOET						FRNIKOLA PADALEC ALC LESCE BRANKO					POLOŠAJ V JOGI							STAR SLOVAN DEL FOTO- -APARATA	
ŽELEZAR	FR. PRATE- -LJICA, BRANKO- -LJE	KOŠARSKI POSILANJE POLOTOK GRČIJI						VRSTA ŽABE	LJUBLJA -NISI KORED- -GRAF, MOZMIR	NAS NAJVEČJI POLOTOK	DAN V RIMSKOM KOLEDAR OTOK PRI SOMATRI				PRIPAD. STARE CIVILIZAC. OSEB. ZAHMER			KRAJ NA ČRESU	SRB. MOŠKO IME
UMETNI SOPOTNIK ZEMLJE								REŽILO NOŽA						AMERIS. PEVKA, DIANA					
RIMSKI ZALOŽNIK					KRATICA RAČUN RIBIŠKA MREŽA			MUSLIM. M. IME KORNET						19. ZIMSKI KRALJ STARO RIMSKI POZDRAV			REKA V SE KOVICA		
ALKO- -HOLJA PIJAČA				STARE- -ŠINA LESKONC									ZVEZA DEŽAV TUNE BOLE						
POKUL- -JA P KIPPLING KNJIŽE						PISAR- -STVO											MOŠKO IME		
LJUB. H. IME NACE											SEAMO- -TEN UMIK						ZADNJE PREDIVO		

JUGOSLOVANSKI POKAL V HOKEJU NA LEDU

V petek, 4. aprila,

ob 15. uri: **KOMPAS OLIMPIJA : MEDVEŠČAK**

ob 18.30 **SVEČANA OTVORITEV**

ob 19. uri: **JESENICE : prvak SR SRBIJE**

V soboto, 5. aprila,

ob 15. uri: **KOMPAS OLIMPIJA — prvak SR SRBIJE**

ob 19. uri: **JESENICE : MEDVEŠČAK**

V nedeljo, 6. aprila,

ob 14. uri: **MEDVEŠČAK — prvak SR SRBIJE**

ob 17. uri: **JESENICE : KOMPAS OLIMPIJA**

ob 19.30: **ZAKLJUČEK TURNIRJA.**

Vstopnina 400 dinarjev.

Veljajo permanentne vstopnice.

VABLJENI!

TVD PARTIZAN ŽIROVNICA

organizira področno tekmovanje v odbojki za pionirke, ki bo v nedeljo, 30. marca, ob 9. uri, v telovadnici osnovne šole Gorenjskega odreda v Zavrznici.

Sodelujejo: OK Triglav Kranj, OK Nova Gorica, OK Plamen Kro-pa, OK Bled, OK Koper in OK Železar Žirovnica.

Vabimo vse ljubitelje odbojke.

OBČINSKO PRVENSTVO ŠSD V NAMIZNEM TENISU

Namizni tenis se v jeseniški občini vse bolj uveljavlja tudi v osnovnih šolah. To potrjuje letošnje občinsko prvenstvo šolskih športnih društev osnovnih šol, ki ga je pretekli teden pripravil jeseniški namiznoteniški klub v sodelovanju z občinsko zvezo za telesno kulturo. Na prvenstvu je nastopilo kar 125 učencev in učenek.

Tekmovalo se je ekipno in posamezno. Najprej so nastopile učence. Od 12 nastopajočih ekip je zmagala ekipa OŠ Prežihov Voranc I. (Markež-Smolej) pred ekipo OŠ PV II. (Samar-Zupančič). Tretje in četrto mesto pa sta osvojili ekipi OŠ Tone Cufar.

V igrah posamezno je nastopilo 28 učencev, igralce pa so v skupinah po dva razreda. V skupini 1. in 2. razred je zmagala Maša Sladič iz OŠ TC pred Tamaro Sljepčević in Tino Aupič, vse iz OŠ TC.

V skupini 3. in 4. razred je zmagala Jana Cenček pred Majo Šest, obe iz OŠ TC, tretja pa je bila Dina Kemperle iz OŠ PV. V skupini 5. in 6. razred je zmagala Sabina Koselj pred Vanko Klemenc in Sašo Koselj, vse iz OŠ TC.

V skupini 7. in 8. razred je zmagala Barbara Markež pred Mojco Smolej in Uršo Samar, vse iz OŠ PV.

V finalu ekip učencev je zmagala ekipa OŠ PV I. (Ferbežar-Pem) pred ekipo OŠ PV II. (Šmitran-Halilagič) in ekipo OŠ PV III. (Markež-Rožič).

V igrah posamezno je nastopilo 98 učencev. V skupini 1. in 2. razred je zmagal Marko Stare iz OŠ TC pred Matejem Rupnikom iz OŠ PV in Domjanom Lahaj-narjem iz OŠ TC.

PRVENSTVO OBČINSKO OSNOVNIH ŠOL V VELESALOMU

Osnovna šola 16. december iz Mojstrane je pod pokroviteljstvom Zveze telesnokulturnih organizacij Jesenice 12. marca organizirala občinsko prvenstvo osnovnih šol v veleslalomu. Proga je bila odlično pripravljena in tekmovanje je po vsej strani uspelo.

Tekmovanje je bilo zanimivo, ker je bilo nekakšen pregled stanja alpskega smučanja pri cicibanah in pionirjih v jeseniški občini. Tudi letos se je pokazalo, da osnovne šole in smučarski klubi v posameznih krajih dobro sodelujejo. To velja predvsem za Kranjsko goro, Mojstrano in Blejsko Dobravo. Otroci iz teh krajevnih skupnosti pričnejo z organizirano vadbo že v vrtcu. Kasneje imajo pouk telesne vzgoje, športne dneve in druge dejavnosti na snegu. Imajo tudi dobre naravne pogoje in delavne smučarske delavce.

REZULTATI TEKMOVANJA:

MLAJŠE CICIBANKE: 1. Silva Hašimović, OŠ Karavanskih k. NOB, 2. Sonja Košir, OŠ Jes.-boh. odr. Kr. g., 3. Barbara Kokalj, OŠ 16. december Mojstr., 4. Nina Bernik, OŠ Jes.-boh. odreda Kr. g., 5. Barbara Trček, OŠ Karavanskih kurirjev NOB.

MLAJŠI CICIBANI: 1. Grega Sredanović, OŠ Karavan. kurirjev NOB, 2. Blaž Veber, OŠ Jes.-boh. odreda Kr. g., 3. Primož Reskovec, OŠ Kar. kurirjev NOB Kor. Bela, 4. Grega Kocjan, OŠ Kar. kurirjev NOB Kor. Bela, 5. Grega Krivic, OŠ 16. december Mojstrana.

CICIBANKE: 1. Petra Pajntar, OŠ Kar. kurirjev NOB Kor. Bela, 2. Smilja Dolgan, OŠ Prežihov Voranc Jes., 3. Špela Gašperin, OŠ Kar. kurirjev NOB Kor. Bela, 4. Nataša Ravnik, OŠ Jes.-boh. odreda Kr. g., 5. Katarina Kocjan, OŠ Kar. kurirjev NOB Kor. Bela.

CICIBANI: 1. Igor Zupan, OŠ Jes.-boh. odreda Kr. gora, 2. Primož Smolej, OŠ Tone Cufar Jesenice, 3. Žiga Zidan, OŠ Jes.-boh. odreda Kr. g. 4. Sašo Komljenović, OŠ 16. december Mojstrana, 5. Klemen Zanski, OŠ 16. december Mojstrana.

MLAJŠE CICIBANKE: 1. Sandra Kotonik, OŠ Jes.-boh. odreda Kr. gora, 2. Nina Tušar, OŠ Kar. kurirjev NOB Kor. Bela, 3. Barbara Koblar, OŠ Tone Cufar Jesenice, 4. Manca Klinar, OŠ Tone Cufar, 5. Vladoša Razinger, OŠ Prežihov Voranc Jesenice.

MLAJŠI PIONIRJI: 1. Dejan Košir, OŠ Jes.-boh. odreda Kr. gora, 2. Uroš Oman, OŠ Jes.-boh. odreda, 3. Aleš Pančur, OŠ Jes.-boh. odreda, 4. Grega Mertelj, OŠ 16. december Mojstrana, 5. Janez Slivnik, OŠ Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela.

STAREJŠE PIONIRKE: 1. Petra Pirc, OŠ Prežihov Voranc Jes., 2. Teja Kajdiž, OŠ Kar. kurirjev NOB Kor. Bela, 3. Romina Bergant, OŠ Prežihov Voranc, 4. Mateja Janša, OŠ Tone Cufar Jesenice, 5. Monika Stražisar, OŠ 16. december Mojstrana.

STAREJŠI PIONIRJI: 1. Aleš Brezavšek, OŠ 16. december Mojstrana, 2. Jure Košir, OŠ 16. december Mojstrana, 3. Jernej Koblar, OŠ Tone Cufar Jesenice, 4. Uroš Pavlovčič, OŠ 16. december Mojstrana, 5. Teodor Albreht, OŠ Jes.-boh. odreda Kranjska gora.

VRSTNI RED EKIP: 1. Osnovna šola Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora (283 točk), 2. Osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela (279 točk), 3. Osnovna šola 16. december Mojstrana (265 točk), 4. Osnovna šola Prežihov Voranc Jesenice (143 točk), 5. osnovna šola Tone Cufar Jesenice (121 točk), 6. osnovna šola Gorenjskega odreda Žirovnica (14 točk).

JESENICE : SLOVAN 62:47 (30:27)

Jesenice, telovadnica CSUI, gledalcev 50, sodnika Brezigar (Anhovo) in Sabljč (Lj).

Jesenice: Deretič 8 (1:0), Šmitran 2 (3:0), Felc 21 (4:4), Bartelj 7 (2:1), Lah, Berus, Krznarič 4 (4:2), Ažman 2 (2:2), Ulčar 12, Smolej 6, Zrnič.

Ekipa Slovana iz Ljubljane je na Jesenicah nameravala z zmago potrditi tretje mesto, ki ga je zasedla po štirinajstih kolih. Igralke so se zanašale na uspehe v dosedanjih tekmah z Jeseničankami. Vendar so se tokrat uštele, čeprav je jeseniška ekipa igrala oslabiljena, brez Stražisarjeve in Rozmanove.

Jeseniška ekipa je na tej tekmi zaigrala taktično odlično. V prvem polčasu so umirjale igro nasprotnice, hkrati pa s stalnimi menjavami varčevale svoje moči in izčrpale nasprotnice. Tako so v prvem delu tekme gostje celo povedle s 15:10, vendar so takoj nato Jeseničanke z boljšo obrambo in odločnejšim napadom dosegle 13 košev. Rezultat se je v nekaj minutah spremenil.

V drugem polčasu so Jeseničanke zelo dobro igrale, zlasti Ulčarjeva in Barteljeva v obrambi in Felčeva v napadu. Tudi druge igralke niso zaostajale. V 15. minuti so igralke jeseniške ekipe pri 22 točkah razlike nekoliko popustile, in gostje so uspele nekoliko ublažiti poraz.

Če bodo košarkarice jeseniške kluba tudi v prihodnje igrale tako dobro kot so v zadnjih tekmah, zaslužijo, da si njihove tekme ogleda več gledalcev kot doslej. Prva priložnost bo že v petek, ob 18. uri, ko bodo igrale z ekipo KK Maribor v dvorani CSUI.

ODBOJKA II. SOL — MOŠKI PIONIR II : ŽELEZAR 3:2 (8, 5, — 9, — 15, 4)

Železarji so v soboto, 22. marca, na gostovanju v Novem mestu doživeli nepričakovan poraz z mlado ekipo Pionirja. Gostitelji so hitro povedli z 2:0 v nizih. Slabega začetka Železarja je morda lahko opravičilo s porazom v prejšnjem kolu, ki je prekinil serijo zmag in dobrih iger v prvih štirih prvenstvenih kolih. V tretjem nizu se je zgodil preobrat, železarji so set gladko dobili, poleg tega pa visoko povedli tudi v četrtem nizu. Zagon gostov je z nerazumljivimi in spornimi odločitvami prekinil glavni sodnik.

V zadnjem nizu se niso več uspeli zbrati in gostitelji so prepričljivo zmagali.

Železarji so zapustili slab vtis, poraz nikakor ni zakrivilo samo nekoliko pristransko sojenje glavnega sodnika. Mladi Novomeščani so se izkazali kot homogena in borbena ekipa.

Nastopili so: Avenik, Kovač, Primož Legat, Božo Legat, Langus, Prešeren in Rajgelj.

V soboto, 29. marca, igra Železar na domačem igrišču z vodilno ekipo Triglav iz Kranja. Tekma bo ob 18. uri v telovadnici osnovne šole v Žirovnici.

DR

ODBOJKA KAMNIK : JESENICE 3:0 (15:8, 15:5, 15:12)

V soboto, 22. marca, so odbojkarice OK Jesenice gostovale pri ekipi OK Kamnik. Tekma je bila v telovadnici Zdravstvenega doma v Kamniku.

V začetku prvega niza so jeseniške odbojkarice povedle z rezultatom 7:2, vendar so v nadaljevanju igre popustile. Končni rezultat prvega niza je bil 15:8 za kamniško ekipo.

V drugem nizu so odbojkarice OK Jesenice nadaljevale slabo igro. Odbojkarice OK Kamnik so jih premagale z rezultatom 15:5.

V tretjem nizu so Jeseničanke svojo igro malo izboljšale. Obe ekipi sta igrali izenačeno, vendar so imele na koncu več sreče kamniške odbojkarice in dobile niz z rezultatom 15:12.

Tekmo je sodil Borut Kušar.

Za OK Jesenice so igrale: Majda Globočnik, Milana Pogačar, Nevenka Sever, Veronika Klinar, Sabina Crnkčič, Saša Habjan, Sandra Rakovec in Monika Komnic.

Naslednjo tekmo bodo odbojkarice OK Jesenice odigrale doma. Pri njih bo gostovala odbojarska ekipa OK PLAMEN iz Kroke.

JESENICE II : BLED III 3:2 (15:8, 4:15, 2:15, 16:14, 15:12)

V soboto, 22. marca, pa so mladinke jeseniškega odbojarskega kluba v telovadnici osnovne šole Prežihov Voranc odigrale tekmo z odbojarskim klubom z Bleda.

Tekma je bila ves čas zelo razburljiva. Jeseniške mladinke so odlično igrale na mreži in v polju. Pohvaliti pa je treba tudi jeseniške navijače, ki so mlade odbojkarice OK Jesenice spodbujali do konca. Mladinke OK Jesenice II so premagale OK Bled III z rezultatom 3:2.

Tekmo je sodil Matjaž Jančič. Za OK Jesenice II so igrale: Sabina Crnkčič, Saša Habjan, Sandra Rakovec, Klavdija Kokoli, Natalija Ravnik, Urška Rakovec, Tanja Šteblaj, Nataša Jenko, Katja Vidmar, Mojca Tišov, Sabina Bešič in Monika Komnic.

KOMMO

SMUČARSKI SKOKI

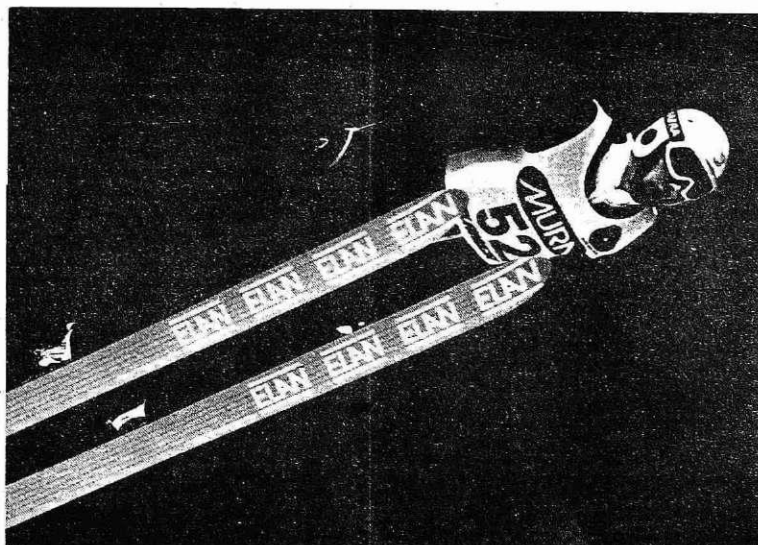
Planica, Planica...

Sobotni zmagovalci Planice 86 (foto F. Sluga)

Neulandtner Franc — Avstrija (foto F. Sluga)

Janez Debeljak (foto F. Sluga)

NAMIZNI TENIS NA PIONIRSKEM PRVENSTVU SLOVENIJE MARKEŽEVA DRUGA

Letošnje pionirsko namiznoteniško prvenstvo Slovenije je bilo v Ljubljani. Za naslove prvakov se je borilo 48 pionirjev in 32 pionirk, ki so si pravico do nastopa priborili na predhodnih regijskih prvenstvih.

Od številnega jeseniškega zastopstva je bila najuspešnejša Barbara Markež, ki je osvojila drugo mesto. V igrah dvojic sta s soigralko Mojco Smolej prav tako osvojili drugo mesto, kar je vsekakor lep uspeh. Urška Samar je pristala na 16. mestu, Tina Zupančič na 22. in Mojca Smolej na 23. mestu. Od pionirjev je bil najuspešnejši Robert Ferbežar, ki je osvojil 14. mesto. Dvojica Ferbežar-Pem je osvojila 5. do 8. mesto.

(S)

TEKMOVANJE SODELAVCEV TOZD ENERGETIKA V KEGLJANJU NA ASFALTU

17., 18. in 19. marca je potekalo prvenstvo TOZD Energetika v kegljanju na asfaltu. Tekmovanja se je udeležilo 20 tekmovalcev, žal brez žensk. Boj za prvo mesto je bil zelo izenačen, saj je Nikolič zmagal za keglj pred Junežem in dva pred Dežmanom.

REZULTATI: 1. Nikolič, 2. Junež, 3. Dežman, 4. Vidic, 5. Brglez, Suljanovič, 7. Jakopič, Zvan, 9. Leban, 10. Šest itd...

Sodelavci iz TOZD Energetike so se pritožili, da so premalo obveščeni. Za tekmovanje v streljanju so izvedli šele iz Železarja, ko so bili objavljeni rezultati.

Za pomoč pri izvedbi tekmovanja se zahvaljujemo Stanetu Robiču, vsem tekmovalcem pa za udeležbo.

Pavel Zvan

ŠESTI GASILSKI VELESALOM V PODKORENU

V nedeljo, 16. marca, je Gasilsko društvo iz Podkorena pripravilo na podkorenškem smučišču že šesti tradicionalni gasilski veleslalom za svoje člane in ostale Podkorenčane. Poleg veleslaloma so pripravili tudi smučarske teke.

Tekmovanja se je udeležilo 120 Podkorenčanov vseh starosti, tako je bil najmlajši udeleženec štiriletni Andrej Gregori, najstarejši pa dvainšestdesletni Jože Cuznar. V veleslalomu so tekmovali v desetih starostnih kategorijah, zmagovalci šestega gasilskega veleslaloma pa so: pri

cicibankah Mojca Cuznar, pri cicibanah Blaž Veber, pri pionirkah Aleksandra Ahčin, pri pionirjih Aleš Komac, pri mlajših članicah Marija Vitomirov, pri članicah Olga Bučar, pri mlajših članih Jože Gregori, pri članih Janez Veber, pri starejših članih Martin Komac in pri veteranih Božo Bučar.

V smučarskih tekih pa je pri članicah zmagala Mili Košir, pri članih Alojz Cizelj mlajši in pri veteranih Alojz Cizelj starejši.

A. Kerstan